

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Slaven Bačić, Ivan Gregurić,
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan

ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bačić Palković (kultura)
Zvonimir Perušić
Dražen Prčić (sport i zabava)
Zoran Vukmanov Šimokov (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55

++381 24/55-15-78

++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika« doo Subotica

List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Više od novina

Promišljanje budućeg razvoja medija hrvatskih nacionalnih manjina u Srbiji, Mađarskoj i Austriji ne može se odvojiti od pitanja razine nacionalne svijesti Hrvata koji žive u ovim državama. Ovo bi mogao biti jedan od neslužbenih zaključaka s međunarodnog skupa, održanog u Pečuhu, predstavnika »Hrvatskog glasnika« iz Mađarske, »Hrvatskih novina« iz Austrije i »Hrvatske riječi« iz Vojvodine.

Funkcioniranje nacionalno-manjinskih medija kao važnih poluga u očuvanju nacionalnog identiteta, s druge strane, može se promatrati samo u okviru kojeg zadaju zakoni i praksa domicilne države, zakoni i praksa matične države i formirana tijela nacionalno-manjinske samouprave. Iako su ti okviri u ovim trima zemljama danas prilično različiti, problemi triju pisanih manjinskih medija prilično su slični. Prvi je problem kako osvojiti čitatelje (u situaciji sveprisutne asimilacije), drugi – kako profilirati novine i zadovoljiti najrazličitije zahtjeve (od analitičkih tekstova do izvještavanja o nastupima amaterskih društava), a treći – kako naći optimalnu mjeru između zahtjeva novinarske profesije i zahtjeva koji dolaze iz zajednice i njenih institucija (istraživati i pisati kritički i u isto vrijeme probleme zajednice ne iznositi u javnost i pisati afirmativno).

Novinarima i urednicima medija i dalje ostaje balansirati između ovako različitih zahtjeva, ali uvijek uz svijest da su tiskani mediji manjina i više od medija. Jer, kako je navela urednica Hrvatskog glasnika Branka Pavić-Blažetin, tiskani mediji nacionalnih manjina ne mogu se obuhvatiti samo pojmom medij. Oni su i sredstvo očuvanja manjinskoga identiteta, čuvari jezika, prenositelji kulture, sredstvo formiranja zajednice i imaju važnu ulogu u unutarnjoj demokratskoj kontroli zajednice. Pokrenuta inicijativa suradnje hrvatskih manjinskih medija u regiji, započeta prije nekoliko mjeseci u Kotoru, trebala bi upravo iz tih razloga pomoći neometani razvoj i jačanje hrvatskih medija u ovoj regiji, a u kontekstu europskih integracija.

O bačkim Hrvatima, ali iz znanstvenog kuta, bilo je riječi i na međunarodnom znanstvenom skupu održanom u isto vrijeme u Hrvatskoj. Osamnaest znanstvenika iz Hrvatske, Srbije i Mađarske, u Hrvatskom institutu za povijest u Zagrebu izložili su svoje radove o identitetu bačkih Hrvata iz političkih, kulturnih, jezičnih, vjerskih i etnoloških aspekata.

Na temelju izloženih izlaganja znanstvenici su uputili i poruku cjelokupnoj javnosti, u kojoj upozoravaju na pokušaje razgradnje izvornog identiteta Hrvata toga područja i krnjenje njihovih prava te zahtijevaju poklanjanje veće pozornosti njihovom položaju u skladu s proglašenim načelima o očuvanju i razvitku nacionalnog identiteta.

U njihovome zaključku pozivaju se odgovorne ustanove Republike Hrvatske da posvete veću brigu mjerama za zaštitu i očuvanje nacionalnog identiteta bačkih Hrvata, kroz potpunije izučavanje svih segmenata njihove prošlosti i sadašnjosti, pojačanu potporu prosvjeti i kontinuiranom informiranju o životu bačkih Hrvata.

Pogled je manjina, dakako, uvijek okrenut prema matici, ali bez sustavnog rada i suradnje institucija autohtonih Hrvata u zemljama u kojima žive svaki će apel ostati bez efekta. Upravo je stoga svaki korak učinjen prema povezivanju i zajedničkom nastupu dragocjen – kako na informativnom, tako i znanstvenom planu. Samo da sve ne ostane samo na papiru.

J. D.

Donedavni čelnici subotičkog GO LSV-a prešli u DSHV

Angažirati se zajedno za očuvanje nacionalnog identiteta 14

Obilježen izlazak 300. broja tjednika

Predstavljene nove web stranice »Hrvatske riječi« 18

Koliko zajednica brine o studentima koji »ostaju« studirati u Srbiji?

»Božićnice« iz fonda jedina pomoć 20

25. međunarodna izložba ptica i sitnih životinja

Rekordan broj izlagača 47

Nacrt republičkog proračuna za Vojvodinu predviđa manje od 7 posto sredstava

Pokrajina opet zakinuta

SVM podnosi amandmane i najavljuje uskraćivanje podrške, LSV poziva na pronalaženje rješenja, DSHV prihvaća restriktivan proračun

Amandmani ili uskraćivanje podrške:
István Pásztor

Savez vojvodanskih Mađara smatra neprihvatljivim nacrt republičkog proračuna za 2009. godinu u onom dijelu, u kojem se za AP Vojvodinu, umjesto 50 milijardi, predviđa samo 35 milijardi dinara.

»Nacrt, kojeg je izradilo Ministarstvo financija, trenutačno se nalazi pred odborima, nakon čega će biti upućen Vladi. Nadamo se da stranke koje sačinjavaju republičku Vladu ozbiljno shvaćaju obećanja dana u predizbornoj kampanji, koja su bila upućena Vojvodini i građanima Vojvodine. Ta ozbiljnost Vlade treba se manifestirati u obliku povećanja proračunskih sredstava u korist Pokrajine. Kao što je poznato, Ustavom je regulirano da proračun Autonomne Pokrajine Vojvodine iznosi najmanje 7 posto u odnosu na proračun Republike Srbije«, stoji u priopćenju koje je potpisao predsjednik SVM-a István Pásztor.

U priopćenju se dodaje kako će zastupnici SVM-a u parlamentarnoj proceduri predložiti amandmane za poduzimanje mjera u interesu Vojvodine, jer predviđenih 35 milijardi dinara

ova stranka smatra sramotnim i ponižavajućim za građane Vojvodine.

Ukoliko predloženi amandmani ne budu prihvaćeni, zastupnici SVM-a neće podržati prijedlog proračuna za 2009. godinu.

Nezadovoljstvo je izrazio i predsjednik Lige socijaldemokrata Vojvodine **Nenad Čanak**, koji je rekao kako se Vojvodini ponovno zakidaju Ustavom zajamčena sredstva.

»Vojvodina ni za ovu godinu nije dobila sedam posto proračuna Srbije, a prijedlogom da joj u idućoj pripadne samo 35 milijardi dinara, ona bi bila drastično oštećena«, rekao je Čanak.

S druge strane, zastupnik s liste Demokratske stranke, predsjednik DSHV-a **Petar Kuntić**, najavio je da će u Skupštini Srbije podržati predloženi proračun, kojim se Vojvodini uskraćuje 15 milijardi dinara. U izjavi za hrvatski program Radio Subotice, Kuntić je izjavio kako je predloženi proračun »posljedica financijske krize u zemlji, koja nalaže usvajanje restriktivnog državnog proračuna«.

H. R.

Priopćenje Demokratske zajednice Hrvata

Vodstvo HNV-a radi mimo volje vijećnika

Demokratska zajednica Hrvata izdala je priopćenje u kojem optužuje vodstvo Hrvatskog nacionalnog vijeća da je 21. po redu sjednica HNV-a (održana 22. studenoga) organizirana »po već ustaljenom i nepripremljenom dnevnom redu« i »bez temeljnih uvjeta za kvalitetan rad«.

DZH smatra također i da su vijećnici dovedeni u neugodnu situaciju jer su im, kako se navodi, materijali za sjednicu uručeni neposredno pred sam početak sjednice.

»Upornost i inzistiranje vodećih osoba HNV-a, i pokraj protivljenja vijećnika HNV-a, na kupnji Doma HNV-a i zauzimanju stava HNV-a glede održane javne rasprave, doživjeli su svoj neuspjeh zbog neinformiranosti vijećnika o ovim važnim temama za budući rad HNV-a. Odluku da se rad HNV-a nastavi na novoj sjednici u petak 27. studenoga 2008. godine, i da se odredi delegacija za odlazak u Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, vodstvo HNV-a nije poštovalo. Ignoriranjem odluke većine vijećnika HNV-a, vodstvo HNV-a dalo je sebi za pravo raditi mimo volje vijećnika HNV-a«, smatra DZH.

DZH na kraju priopćenja poziva predsjednika HNV-a **Branka Horvata** i predsjednicu IO HNV-a **Slavicu Peić**, da neopozivo podnesu ostavke na svoje dužnosti »zbog brojnih propusta u radu« i »tako deblokiraju i omogućće rad cjelokupnoj hrvatskoj zajednici u ovim sudbonosnim trenucima«.

Branko Horvat: Za održavanje sjednice nisu se stekli uvjeti

Branko Horvat u izjavi za HR kaže kako najavljena sjednica HNV-a za 27. studenoga nije održana jer se za to nisu stekli uvjeti. »Nisu se stekli određeni uvjeti da se uradi kako je dogovoreno, odnosno nije

se sastao Odbor HNV-a za statut koji je trebao uskladiti prijedloge vijećnika u svezi sa zauzimanjem službenog stava Vijeća glede predložene verzije Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina«, objašnjava Horvat.

Predsjednik HNV-a odbacuje optužbe DZH-a da je ignorirana odluka većine vijećnika, navodeći kako je ideja o sastajanju Odbora HNV-a za statut, na 21. sjednici formulirana samo kao prijedlog, a ne kao odluka.

D. B. P.

Odbor HNV-a za statutarna pitanja

Bela Ivković:

Nismo na vrijeme izviješteni

Odbor Hrvatskog nacionalnog vijeća za statutarna pitanja nije zauzeo stav o primjedbama i sugestijama vijećnika na predloženi Nacrt zakona o nacionalnim vijećima jer, prema riječima predsjednika Odbora **Bele Ivkovića**, te primjedbe nisu dostavljene na vrijeme kako bi ih Odbor mogao razmotriti.

»Prije 21. sjednice HNV-a, koja je održana 22. studenoga, imao sam informaciju da Vijeću nisu dostavljene pismene primjedbe i sugestije na Nacrt zakona o nacionalnim vijećima. Na sjednici se pokazalo kako primjedaba ima, a zaključeno je da se u povodu tih primjedaba sastane Odbor HNV-a za statutarna pitanja. Rok za održavanje sjednice je bio kratak, jer je Odbor trebao zauzeti stav o tim prijedlozima do četvrtka, 27. studenoga. Nismo uspjeli u tako kratkom roku organizirati sjednicu Odbora. Složili smo se da te pismene materijale podnesu predstavnici HNV-a **Ladislav Suknović** i **Slaven Bačić** na završnoj raspravi o Nacrtu zakona o nacionalnim vijećima, koja je održana proteklog vikenda na Kosmaju. Dakle, Odbor HNV-a za statutarna pitanja nije zauzeo stav

Sastanak predstavnika hrvatske i albanske nacionalne zajednice u Republici Srbiji

Zajednički u ostvarivanju manjinskih prava

Potreban je zajednički nastup svih nacionalnih manjina u zahtjevima prema Republici Srbiji, zaključeno je prigodom susreta

Predstavnici albanske nacionalne manjine s juga Srbije boravili su prošloga četvrtka, 27. studenoga, u Subotici, a u cilju upoznavanja s radom nacionalnih vijeća čija se sjedišta nalaze u ovom gradu. U okviru ovog posjeta sastali su se s predstavnicima hrvatske i mađarske nacionalne zajednice.

Prigodom sastanka s predstavnicima Hrvatskog nacionalnog vijeća, predsjednica Izvršnog odbora HNV-a *Slavica Peić* i članica IO zadužena za obrazovanje *Stanislava Stantić-Prčić* upoznale su goste s radom, aktivnostima i problemima u hrvatskoj zajednici. Tema sastanka bila su područja obrazovanja, uporabe jezika, informiranja i kulture.

Izaslanstvo Albanaca činili su: gradonačelnik Bujanovca *Shaip Kamberi*, gradonačelnik Preševa *Naderr Sadiku*, te predstavnici političkih stranaka: Demokratske unije Doline – *Skender Destani*,

Pokreta demokratskog progresa – *Jonuz Musliu*, Grupe građana – *Naser Aziri* i Demokratske unija Albanaca – *Mejdi Zeqiri*. Osim navedenih predstavnika albanske nacionalne manjine, sastanku je nazočilo i četvero predstavnika OESS-a: šef ureda u jugu Srbije *Jeroen De Vries*, pomoćnici *Ivica Stamenković* i *Sheriff Abdili*, te *Jelena Jokanović* iz Odjela za demokraciju.

»Gradonačelnici općina u kojima su Albanci većinsko stanovništvo, kao i predstavnici njihovih nacionalnih stranaka od nas su mogli čuti mnogo o osnutku HNV-a, te o svim našim problemima koji datiraju šest godina unazad kada je Vijeće i osnovano. Mislim da će im to mnogo koristiti. Malo sam razočarana jer se oni tek sada uključuju u rad manjinskih zajednica i tek sada odlučuju osnovati nacionalno vijeće. Mislim da su mogli, jednako kao i mi, već u proteklih šest godina ostvariti odre-

dena dostignuća kada su u pitanju obrazovanje i informiranje, službena uporaba jezika i kultura. Ono što je njih interesiralo jesu početni koraci i početne teškoće koje smo i mi imali. Nadam se da ćemo im omogućiti, kroz iskustva koja smo im prenijeli, da te poteškoće, na neki način, lakše nadvladaju, te da se njihovo nacionalno vijeće što prije pridruži ostalim vijećima

koja postoje na teritoriju Republike Srbije. Država Srbija će morati, što pod utjecajem Europske Unije, što pod utjecajem samih nacionalnih vijeća, manjinama dati mnogo više resursa koji su im potrebni, kako bi nacionalne zajednice funkcionirale onako kako funkcioniraju u europskim zemljama«, rekla je u izjavi za Hrvatsku riječ *Slavica Peić*.

M. Tucakov

o tim primjedbama, jer nismo na vrijeme izviješteni da te primjedbe postoje«, kaže *Bela Ivković*.

Z. S.

Nacrt pred Vladom Srbije koncem godine

Predstavnici dvanaest nacionalnih manjina iznijeli su proteklog vikenda primjedbe i sugestije vezane uz Nacrt zakona o nacionalnim vijećima, koje će biti upućene na razmatranje radnoj grupi za izradu nacrtu ovog zakona.

»Dobro je što su predstavnici nacionalnih manjina uključeni u pripremu Nacrta zakona o nacionalnim vijećima. Zakon će biti stavljen na dnevni red na posebnoj sjednici Vlade koncem godine, a očekuje se da će početkom sljedeće godine ovaj zakon biti na dnevnom redu Skupštine Srbije. Većina iznesenih primjedaba odnosi se na potrebu jačanja ovlasti nacionalnih vijeća u određenim područjima«, kaže tajnik Hrvatskog nacionalnog vijeća *Ladislav Suknović*, koji je uz odvjetnika *Slavena Bačića* predstavljao HNV na održanoj raspravi na Kosmaju.

»Radna verzija sadrži elemente koji su potrebni za dobar zakon o nacionalnim vijećima. Prema Nacrtu zakona postoji alternativa u načinu izbora vijećnika nacionalnih vijeća, putem formiranja posebnog biračkog popisa ili putem elektora, a u Nacrtu se navodi kako će nacionalna vijeća sudjelovati u procesu odlučivanja ili odlučivati o pitanjima u područjima obrazovanja, informiranja na materinjem jeziku, kulture i službene uporabe jezika i pisma. Vijeća će se financirati iz državnog

proračuna, a bit će formirana i posebna zaklada za financiranje projekata. Na raspravi smo iznijeli prijedloge i primjedbe na predloženi tekst koji su vijećnici, institucije i pojedinci dostavili Hrvatskom nacionalnom vijeću«, kaže *Suknović*.

Z. S.

Mjesna organizacija Mladeži DSHV-a Gat – Ker

Osnivačka skupština MO Mladeži DSHV-a Gat – Ker održana je 28. studenoga u Domu DSHV-a, okupivši velik broj mladih Hrvata iz ove dvije gradske četvrti. Osnivačku skupštinu otvorio je *Blaško Stantić* predsjednik MO DSHV-a Gat – Ker koji je pozdravio sve nazočne. Radnim dijelom skupštine predsjedavala je *Josipa Vojnić Tunić* dopredsjednica Mladeži DSHV-a. Predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* naglasio je da Mladež ima potporu cijele stranke, te da najaktivniji članovi Mladeži već sudjeluju u radu vodećih struktura grada. Predsjednik Mladeži DSHV-a *Siniša Skenderović* naglasio je da se samo kroz ozbiljan rad mogu postići stvarni rezultati, te da jedino politička stranka s manjinskim predznakom može efikasno braniti interese svoje zajednice. On je najavio da će 19. prosinca biti svečano otvorenje prostorija stranke namijenjenih aktivnostima Mladeži. Za predsjednika Mladeži MO DSHV-a izabran je *Novica Miljački*, za članove predsjedništva *Josipa Vojnić Tunić*, *Nikola Gabrić*, *Josip Ivković Ivandekić*, *Vedran Kuntić*, a za tajnicu *Jelena Kulundžić*.

H. R.

Znanstveni skup »Identitet bačkih Hrvata« u Zagrebu

Održati sponu zajedništva

Bački Hrvati nisu zaboravljeni i ne može se odobravati niti jedan čin koji vodi njihovoj nacionalnoj ugroženosti ili razgradnji te da se upravna odvojenost kroz različite povijesne prilike i otežano izražavanje identiteta ipak nisu snažnije odrazili na trajne veze bačkih Hrvata s nacionalnom maticom, rekao je dr. Stjepan Matković

Znanstveni skup »Identitet bačkih Hrvata« održan je u »Zlatnoj dvorani« Hrvatskog instituta za povijest

Pokloniti veću pozornost položaju bačkih Hrvata

Na kraju znanstvenog skupa »Identitet bačkih Hrvata« sudionici su donijeli sljedeći zaključak kojim su se obratili cjelokupnoj javnosti:

Na temelju izloženih izlaganja sudionika skupa, koja su razmotrila različite oblike života Hrvata u Bačkoj, i zajedničke rasprave jednoglasno je zaključeno da položaj bačkih Hrvata zahtijeva poklanjanje veće pozornosti u skladu s proglašenim načelima o očuvanju i razvitku nacionalnog identiteta. Pokušaji razgradnje izvornog identiteta Hrvata toga područja i krnjenje njihovih prava potpuno su neprihvatljivi. Stoga u skladu s europskim standardima, prihvaćenim pravima nacionalnih manjina, potrebama stabilnosti i suradnje pozivaju se sve odgovorne ustanove u Republici Hrvatskoj da posvete veću brigu:

Mjerama za zaštitu i očuvanje nacionalnog identiteta bačkih Hrvata.

Potpunijem izučavanju svih segmenata prošlosti i sadašnjosti bačkih Hrvata.

Njegovanju i proučavanju zavičajnog idioma bačkih Hrvata.

Kontinuiranom informiranju o životu bačkih Hrvata.

Pojačanoj potpori prosvjeti bačkih Hrvata, napose na području ustrojavanja katedre za hrvatski jezik i kulturu.

Ujednačavanju kriterija za nostrificiranje hrvatskih svjedodžbi i diploma.

Dosljednijem provođenju načela reciprociteta između Republike Srbije i Republike Hrvatske u pogledu zaštita manjina.

Osuđivanju svih protuhrvatskih ispada.

UHrvatskom institutu za povijest u Zagrebu 27. i 28. studenoga održan je znanstveni skup »Identitet bačkih Hrvata« na kojem je sudjelovalo 18 znanstvenika iz Hrvatske, Mađarske i Srbije. O baštini bačkih Hrvata, kao autohtonoj zajednici koja stoljećima živi između Dunava i Tise, govorili su eminentni znanstvenici ovih triju država, a njihov identitet obrađivan je s političkih, kulturnih, jezičnih, vjerskih i etnoloških aspekata.

U ime organizatora – Hrvatskog instituta za povijest, skup su otvorili ravnatelj te ustanove dr. Stjepan Matković i tajnik i moderator skupa dr. Robert Skenderović, dok su pozdravne govore održali predstavnici Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija: Petar Barišić, načelnik Samostalne službe za Hrvate u inozemstvu, dr. Jasmina Kovačević-Čavlović, načelnica Odjela za hrvatske manjine i Ivan Zeba, prvi tajnik ministarstva, te u ime zagrebačkog poglavarstva Veljko Mihalić, načelnik Ureda za obrazovanje, kulturu i sport Grada Zagreba.

BAČKI HRVATI NISU ZABORAVLJENI:

Otvarajući ovaj dvodnevni stručni skup dr. Stjepan Matković istaknuo je da bački Hrvati nisu zaboravljeni te da se ne može odobravati niti jedan čin koji vodi njihovoj nacionalnoj ugroženosti ili razgradnji te da se upravna odvojenost kroz različite povijesne prilike i otežano izražavanje identiteta ipak nisu snažnije odrazili na trajne veze bačkih Hrvata s nacionalnom maticom.

Dr. Robert Skenderović ustvrdio je kako je teško povijesno iskustvo, osobito nakon raspada Jugoslavije, ugrozilo opstanak bačkih Hrvata te da je osnovna nakana skupa kroz afirmaciju njihove baštine pomoći im u borbi za očuvanje identiteta.

Skupu je nazočila i Marija Hećimović, voditeljica Odjela za autohtone hrvatske manjine Hrvatske matice iseljenika te predstavnici udruge iseljenih vojvodanskih Hrvata, koje djeluju u Republici Hrvatskoj – Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, Društva vojvodanskih i podunavskih Hrvata i Udruge za potporu bačkim Hrvatima.

O identitetu bačkih Hrvata prvog dana skupa govorili su: dr. Andrija Kopilović (Običaji kao čuvari nacionalne svijesti), prof. dr. Franjo Emanuel Hoško (Kontroverzijski spis Stjepana Vilova), dr. Robert Skenderović (Vjerski sinkretizam i pitanje šizme u Bačkoj u 17. stoljeću), prof. dr. Mijo Korade (Vizitatori misionari u

Prof. dr. Ante Sekulić

Doc. dr. Sanja Vulić

Bačkoj u 17. i 18. stoljeću), mr. *Bela Tonković* (Pučanstvo Subotice u 17. stoljeću), prof. dr. *Ladislav Heka* (Povijest Hrvata Dalmatina u Segedinu), mr. *Andrija Anišić* (Antunovićeve misao za naše vrijeme), prof. dr. *Dinko Šokčević* (Mi i Drugi u Bunjevačkim šokačkim novinama), prof. dr. *Ante Sekulić* (Bački Hrvati tijekom 20. stoljeća), *Mario Bara*, prof. (Stjepan Radić i bački Hrvati), *Stevan Mačković*, prof. (Bunjevci Subotice između dva svjetska rata), prof. dr. *Marko Samardžija* (Uloga novoštokavske ikavice u očuvanju identiteta bunjevačkih Hrvata) i doc. dr. *Sanja Vulić* (Jezične značajke bačkih Hrvata).

Drugog dana znanstvenog skupa predavanja su održali: doc. dr. *Milana Černelić* (Tradicijska obilježja zaručnog darivanja kao simbol identiteta bačkih Hrvata), *Tihana Rubić*, prof. (Etnološki prilog poznavanju suvremenog identiteta Bunjevaca na primjeru djelovanja kulturno-umjetničkih društava u Somboru), mr. *Krešimir Bušić* (Što ne znamo o bačkim Hrvatima – Bunjevcima i Šokcima? Analiza sadržaja hrvatskih povijesnih udžbenika za osnovne škole), *Tomislav Žigmanov*, prof. (Izgradnja tzv. bunjevačke nacije u Srbiji i vanjska politika Republike Hrvatske) i dr. *Mijo Karagić* (Očuvanje identiteta bačkih Hrvata).

SACUVAN NACIONALNI IDENTITET: Bački Hrvati su tijekom povijesti uspjeli sačuvati svoj nacionalni identitet, između ostalog i zahvaljujući činjenici što tijekom duljeg vremenskog razdoblja hrvatski etnos nije bio strogo podijeljen u državnom smislu, jer je od državnopravnih veza s ugarskom kraljevinom uspostavljenih u srednjem vijeku, preko habsburške monarhije i demografskih mijena izazvanih osmanskim prodorima do dvaju jugo-

Proces sazrijevanja bačkih Hrvata

Suvremena historiografija promatra proces sazrijevanja bačkih Hrvata kao dio hrvatske nacionalne integracije i kao pojavu koja se istodobno odvijala uz istovjetne pokušaje integracije Mađara, Srba, podunavskih Nijemaca, Rusina i drugih etničkih zajednica. Sa stvaranjem suvremene nacionalne misli članovi hrvatske političke i duhovne elite postupno su i u skladu s okolnostima naglašavali održavanje čvršćih dragovoljnih veza između matice okupljene oko Zagreba, u kojoj se održavala neprekinuta nit narodne državnosti, i onih Hrvata izvan toga kruga. U tome su vidjeli jedini način da se zadovolje obostrani interesi i održavaju spone zajedništva.

O tom povijesnom hodu, s naglaskom na svestranom ispitivanju identiteta bačkih Hrvata iz političkih, kulturnih, jezičnih, vjerskih i etnoloških aspekata govorilo je tijekom ovog dvodnevno skupa 18 uglednih znanstvenika.

slavenskih državnih tvorbi u prošleme stoljeću postojao jedan okvir unutar kojega se osjećala odvojenost, ali vladari su bili svima isti tako da se upravna rastavljenost nije toliko snažno izražavala u vezama s nacionalnom maticom, premda je izražavanje hrvatskog nacionalnog identiteta bilo otežano.

Suvremena historiografija promatra proces sazrijevanja bačkih Hrvata kao dio hrvatske nacionalne integracije i kao pojavu koja se istodobno odvijala uz istovjetne pokušaje integracije Mađara, Srba, podunavskih Nijemaca, Rusina i drugih etničkih zajednica. Sa stvaranjem suvremene nacionalne misli članovi hrvatske političke i duhovne elite postupno su i u skladu s okolnostima naglašavali održavanje čvršćih dragovoljnih veza između matice okupljene oko Zagreba, u kojoj se održavala neprekinuta nit narodne državnosti, i onih Hrvata izvan toga kruga. U tome su vidjeli jedini način da se zadovolje obostrani interesi i održavaju spone zajedništva.

O tom povijesnom hodu, s naglaskom na svestranom ispitivanju identiteta bačkih Hrvata iz političkih, kulturnih, jezičnih, vjerskih i etnoloških aspekata govorilo je tijekom ovog dvodnevno skupa 18 uglednih znanstvenika.

Na kraju skupa svi su sudionici donijeli jednoglasan zaključak kojim su se obratili cjelokupnoj hrvatskoj i svjetskoj javnosti, a *Ivan Bagarić*, predsjednik Odbora Hrvatskog sabora

Dr. Mijo Karagić i mr. Krešimir Bušić

Dr. Robert Skenderović

Doc. dr. Milana Černelić i prof. dr. Marko Samardžija

za Hrvate izvan Republike Hrvatske, složio se s brojnim kritikama upućenim matičnoj državi za nedovoljnu skrb prema Hrvatima izvan domovine te naglasio kako je upravo osnivanjem odbora na čijem je čelu pokrenuta inicijativa za sustavno uređenje odnosa prema Hrvatima koji žive izvan današnjih granica Republike Hrvatske. »Želimo okupiti ljude diljem svijeta koji imaju osjećaj za Hrvate te donošenjem zakona o Hrvatima izvan domovine utvrditi zajedničku strategiju kojom bismo sustavno rješavali probleme na koje ste, između ostalih, i vi ukazivali tijekom rada ovog dvodnevno skupa«, rekao je Ivan Bagarić te zamolio sve Hrvate izvan domovine, pa tako i bačke Hrvate, na suradnju.

Hrvatski institut za povijest objavit će u prvoj polovici sljedeće godine zbornik radova svih sudionika ovog znanstvenog skupa pod nazivom »Identitet bačkih Hrvata«.

Zlatko Žužić

U Pečuhu održan sastanak predstavnika triju jedinih tjednika u hrvatskoj dijaspori

Suradnjom do boljih novinarskih uvjeta

Glavni i odgovorni urednici Hrvatskog glasnika iz Mađarske, Hrvatskih novina iz Austrije i Hrvatske riječi iz Vojvodine, potvrdili potrebu održavanja tijesnih kontakata, radi zajedničkog nastupa prema institucijama Republike Hrvatske i drugim subjektima

U hrvatskoj dijaspori postoje samo tri lista koja izlaze tjedno i redakcije tih triju tjednih listova trebaju tijesno surađivati, kako u razmjeni informacija, tako i u zajedničkom nastupu prema institucijama matične domovine, zaključeno je na trodnevnom skupu predstavnika Hrvatskog glasnika iz Mađarske, Hrvatskih novina iz Austrije i Hrvatske riječi iz Vojvodine.

Na sastanku, koji je održan u

lata Republike Hrvatske u Pečuhu, Hrvatske državne samouprave i Hrvatske samouprave Baranjske županije. Prvi ovakav sastanak održan je ljetos u Kotoru, a domaćin sljedećeg trebala bi biti redakcija Hrvatske riječi iz Subotice. Osim glavnih i odgovornih urednika ova tri tjednika – Branka Pavić-Blažetin, Jasminka Dulić i Petra Tyrana – u radu skupa sudjelovali su i novinari ovih redakcija, te novinari drugih medija u Mađarskoj

ske forme, a tek za manjinski medijski prostor! Stoga su mediji manjina više od pojma medij. Bez jakih manjinskih medija, ni sama manjinska zajednica nema svoju unutarnju kontrolu niti može osigurati potrebnu javnost i demokratičnost, smatra glavna i odgovorna urednica Hrvatskog glasnika, tjednika koji izlazi u Mađarskoj, Branka Pavić-Blažetin. »Slabi mediji ne mogu jačati manjinski identitet niti mogu poticati osjećaj pripadanja manjinskoj zajednici. Jačanja kolektivne nacionalne svijesti nema bez znanja jezika i njegove svakodnevne uporabe, a za to je neophodno imati dvije stvari: jako manjinskog školstvo i, naravno, jake medije na materinskom jeziku. Tiskani mediji nacionalnih manjina sredstvo su očuvanja manjinskoga identiteta, čuvari su jezika, prenositelji kulture, sredstvo formiranja zajed-

ISTRAŽIVAČKO NOVINARSTVO: Govoreći o uvjetima manjinskog informiranja u Srbiji, odgovorna urednica tjednika Hrvatska riječ iz Subotice Jasminka Dulić rekla je kako se taj tjednik, za razliku od hrvatskih tjednika u Austriji i Mađarskoj, prodaje na kioscima, te da i to predstavlja mjerilo njegove vrijednosti. Kolege je upoznala i s činjenicom da Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«, uz tjednik, izdaje i podlistke Hrcko i Kužiš te knjige, kao i da u njegovoj pripremi svakoga tjedna sudjeluje sedam profesionalno zaposlenih novinara, veliki broj dopisnika i tehnička i administrativna služba koje sve to prate.

»Tjednik Hrvatska riječ u Vojvodini izlazi u nakladi od 1500 primjeraka«, rekla je Jasminka Dulić. »Naravno da bi to moglo biti i više, ali pokazalo se kako

Novinarima je potrebna strukovna asocijacija: s međunarodnog skupa u Pečuhu

mađarskom gradu Pečuhu od 27. do 29. studenoga, dogovoreno je da se razmotre mogućnosti za organizirano i institucionalno djelovanje novinara ovih triju redakcija, kako bi informiranje hrvatskih zajednica u Austriji, Mađarskoj i Vojvodini bilo kvalitetnije, ali i kako bi javnost u Republici Hrvatskoj bila bolje upoznata s onim što dijelovi hrvatskog naroda u ovim zemljama postižu na političkom, kulturnom, sportskom i općenito društvenom planu.

SLIČNE TEME, SLIČNI PROBLEMI: Skup je održan u organizaciji uredništva Hrvatskog glasnika iz Budimpešte, uz pokroviteljstvo Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, Generalnog konzul-

na hrvatskom jeziku – hrvatskih redakcija na Mađarskom radiju i Mađarskoj televiziji, kao i glavni i odgovorni urednik lista Matica, glasila Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba, Nenad Zakarija.

Trodnevni razgovori, čiji je službeni naziv bio »Europska Unija i izazovi manjinskog informiranja«, pokazali su kako novinari triju redakcija u svom radu nailaze na slične teme, ali i na slične probleme, pri čemu se svi oni trude naći optimalnu mjeru između novinarske profesije i interesa zajednice, što nikad nije lako.

»Medijski je prostor korjenito promijenjen u posljednjem desetljeću, globalna komunikacija izazov je za tradicionalne medij-

Jaki manjinski mediji uvjet su demokratičnosti zajednice: Branka Pavić-Blažetin, Petar Tyrana i Jasminka Dulić

nice. Budući da su to mediji koji tematski pišu o onome o čemu nitko drugi ne piše, trebali bi biti unutarnja demokratska kontrola zajednice. S druge strane, slabi mediji su sredstvo asimilacije i sve ono što sprečava njihovo neometano djelovanje dio je asimilacijske politike.»

problem nije niti u sadržaju, niti u tehničkoj opremljenosti lista. Za razliku od, možda, situacije u Mađarskoj ili Austriji, problem u Vojvodini nije niti u svezi s jezičnom nekompetencijom, jer zbog sličnosti hrvatskog i srpskog jezika, svaki Hrvat može čitati i razumjeti Hrvatsku riječ. Problem

Prezentacija izdanja Croatice K.f.t

je u samoj hrvatskoj zajednici, u dobrom dijelu njenih pripadnika koji su u dvojbi – je li to uistinu moj jezik i moj tjednik. Oni koji Hrvatsku riječ kupuju od prvoga broja, zato što su to onda tako željeli, kupuju je i sada i kupovat će je uvijek. Pitanje je – kako doći do onih čitatelja koji do sada nisu osjećali potrebu čitati novine na hrvatskom jeziku.»

Jasminka Dulić je ukazala i na problem novinarskog izvještavanja na hrvatskom jeziku u Vojvodini, gdje se svako istraživačko novinarstvo doživljava kao »napad na pojedince«, a sprječavanje otkrivanja pravih problema pravda se potrebom da se »ne iznosi prljavi veš«.

Slične su probleme iznijeli i predstavnici drugih medija u Mađarskoj i Austriji.

U FUNKCIJI OČUVANJA JEZIKA: Tjednik koji se od druga dva djelomično razlikuje po jeziku, jesu gradišćanske Hrvatske novine, koje izlaze u austrijskom mjestu Željezno i dijele se besplatno. Hrvatske se novine tiskaju na kvalitetnom papiru i izvještavaju o temama značajnim za tamošnju hrvatsku zajednicu.

»Naše su novine pokrenute još 1910. godine i spadaju među najstarije novine pisane na hrvatskom jeziku u Panonskoj nizini«, kaže glavni i odgovorni urednik Hrvatskih novina iz austrijskog

dijela Gradišća *Petar Tyrán*. »List izlazi na gradišćanskoj varijanti čakavskog dijalekta, koja podrazumijeva i ikavicu, a cilj nam je u potpunosti osvojiti standardni hrvatski jezik. Mi, u austrijskom dijelu Gradišća, u težoj smo poziciji od sunarodnjaka u mađarskom dijelu Gradišća, jer kod nas austrijske vlasti kroz povijest nikad nisu dopuštale da Hrvati imaju svoje učitelje, župnike i kantore, pa se ovaj narod za svoj identitet morao izboriti onako kako je znao i umio. Asimilacija, hvala Bogu, nije uspjela.«

Listajući Hrvatske novine, čitatelj lako zaključuje kako se ciljane teme ovoga lista, po važnosti, redaju sljedećim redoslijedom: gradišćanski Hrvati, Hrvati u Austriji i Mađarskoj, Hrvati općenito. Primjedbe na sadržaj, prema Tyránovim riječima, kreću se od kritika da list piše previše »intelektualno«, do onih da piše »samo o pučkim veselicama«.

NOVE MOGUĆNOSTI: Branka Pavić-Blažetin smatra kako se otvaranjem europskih granica otvaraju i novi prostori za suradnju hrvatskih novinara u dijaspori.

»Smatram da trebamo napraviti asocijaciju hrvatskih novinara u dijaspori, da se na taj način s našim zahtjevima zajedno obratimo institucijama u Republici Hrvatskoj, te da zajednički surađujemo na izradi projekata kojima bismo se natjecali

za sredstva Europske Unije. Naša je prednost u tim projektima što djelujemo u sredinama s različitim nacionalnim i kulturnim miljeom«, kaže Pavić-Blažetin.

Potrebu tješnje suradnje hrvatskih novinara u dijaspori podržao je i urednik Matice Nenad Zakarija, koji je ujedno ponudio i pomoć institucije koju predstavlja i lista koju uređuje.

U radu skupa sudjelovali su i predsjednik Skupštine Hrvatske državne samouprave *Mišo Hepp*, te konzulica gerant Generalnog konzulata RH u Pečuhu *Vesna Njikoš-Pečkaj* i treća konzulica *Katja Bakija*, zadužena za kulturu, obrazovanje i znanost.

Tijekom boravka u Pečuhu, sudionici konferencije posjetili su uredništvo nacionalnih i etničkih manjina Mađarske televizije gdje su razgovarali s voditeljicom uredništva *Juditom Klein*, te urednicom hrvatske emisije *Timeom Šakan*.

Z. Perušić

Poduzeće Croatica

Neprofitno poduzeće Croatica pandan je našoj Novinsko-izdavačkoj ustanovi »Hrvatska riječ«. Osim tjednog lista Hrvatski glasnik, izdaje časopis za kulturu, knjige, CD-e i DVD-e, ali i školske udžbenike.

»Naše poduzeće iduće godine slavi 10 godina postojanja«, kaže upravitelj Čaba Horvath. »Naša je prednost što imamo svoje tiskarske strojeve, pa sve što objavimo tiskamo sami, a to radimo i uslužno za druge. Recimo, tiskamo i školske udžbenike na jezicima drugih nacionalnih manjina u Mađarskoj. Nije to veliki biznis, ali ipak je značajan za nas. Naš je godišnji proračun oko 100 milijuna forinti, odnosno oko 385.000 eura.«

Zlatko Kolarić, predsjednik HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume

Pred veliki jubilej

Sljedeća godina je godina velikog jubileja našeg Društva. Navršava se devedeset godina od njegovog osnivanja, mada je po pronađenim zapisnicima Društvo postojalo i radilo još 1903. godine, tako da ozbiljno razmišljamo da sljedeću godinu obilježimo ne kao 90., nego kao 105. obljetnicu društva

Razgovor vodio: Nikola Jurca

HKPD »Matija Gubec« iz Rume sljedeće 2009. godine slavi 90. obljetnicu svoga postojanja. U tom dugom vremenskom razdoblju Društvo je prolazilo kroz brojna iskušenja i izazove, mijenjali su se uvjeti pod kojima je radilo, ljudi koji su ga vodili, dešavali se ratovi i krize, ali je unatoč svemu tome opstajalo i opstaje i dalje. Kroz Društvo je za ovih devet desetljeća prošlo mnogo ljudi, svatko je od njih dao njegovoj povijesti neki svoj osobni pečat, ali je ipak malo bilo uistinu takvih entuzijasta kakav je to današnji predsjednik društva Zlatko Kolarić.

HR: Sjećate li se svog prvog zaduženja u Društvu, prvog posla kojeg su Vam povjerili raditi?

U Društvu sam od malih nogu, od svog dječastva, a prvo što su mi povjerili raditi bio je posao knjižničara u našoj društvenoj knjižnici. Tada sam imao 15 godina i sjećam se da se tada

mного čitala literatura koju smo imali i sakupljali. Već tada knjižnica je imala oko 2.000 naslova. Potom sam se uključio u rad dramske diletantске sekcije i bio aktivan 3-4 godine. Prve predstave u kojima sam glumio bile su »Zaplet i rasplet« i »Konkurs«.

HR: Sa 17 godina ste već bili izabrani u Upravni odbor Društva, to je sigurno za Vas bilo veliko priznanje. Koje su bile prve aktivnosti Društva u kojima ste i Vi, sada već i kao član uprave, sudjelovali?

Kada sam izabran u Upravni odbor 1965. godine, godinu dana nakon što je osnovan Festival tamburaških orkestara Vojvodine, naše je Društvo po prvi put dobilo i Veliki tamburaški orkestar, koji bez prekida radi do danas. Te su godine predstavljale svojevrsnu prekretnicu, kako u našem radu, tako i u ukupnom kulturnom životu Rume, jer je ona postala festivalski grad. Sjećam se da sam tih godina sudjelovao u pripremi proslave 50. obljetnice Društva 1969.

godine, a ubrzo nakon toga su me izabrali i za tajnika 1973. i tu sam funkciju obnašao u sljedećih 10 godina.

HR: Za predsjednika ste prvi put izabrani 1984. godine. Što biste izdvojili od značajnijih dešavanja u okviru društva u tom nekom prvom periodu Vašeg predsjednikovanja?

Kada sam prvi put izabran za predsjednika Društva 1984. godine tu funkciju sam obnašao sve do 1990. godine, znači puna tri mandata. Godinu dana prije nego što sam izabran 1883. godine, na temelju stare zgrade Društva, koja je bila sklona padu, sagrađen je dobrovoljnim priložima članova i prijatelja Društva potpuno nov objekt u koji je 1985. godine ugrađeno i centralno grijanje i to je nesumnjivo do tada bio najkрупniji poduhvat koje je Društvo poduzelo. Godine 1986., na moju inicijativu, sašiveno je 12 muških i 12 ženskih narodnih nošnji, koje su sašile naše Brežanke, a koje se u Društvu koriste i dan-danas. Sjećam se da je tada u Društvu bilo više sekcija, pokraj tamburaša radile su i likovna i folklorna sekcija, a 1989. godine prigodnim programom u tek novoizgrađenom Kulturnom centru svečano je obilježena 70. obljetnica rada Društva.

HR: Dolaskom devedesetih dolazi i rat i nesumnjivo najteži period u radu Društva...

Period od 1991.-1995. godine je zbog rata, pritiska, iseljavanja članova i brojnih drugih loših stvari svakako bio najteži period u sveukupnoj povijesti Društva. U jednom periodu (1995.) iz Rume se odselilo 15 članova Velikog tamburaškog orkestra i on je bio pred gašenjem. Ja sam tada bio član Upravnog odbora, a predsjednik Društva bio je Tomislav Gajger. Tada su ljude mučile mnogo teže brige i Društvo je stagniralo u radu, ali je treba naglasiti da prostorije Društva nijednog jedinog dana nisu bile zatvorene i čak su se i u tom ludom vremenu, zahvaljujući entuzijazmu nas nekolicine entuzijasta, povremeno održavali i plesovi.

HR: Rad Društva ponovno počinje oživljavati 1996. godine...

U jednom trenutku smo bili pred velikom dilemom – ili debelo zasukati rukave i rad Društva ponovno pokušati oživiti ili dopustiti da nam se Društvo ugasi. Godine 1996. sam ponovno izabran za predsjednika, ali u to vrijeme to nikako nije predstavljalo privilegij i malo tko je htio i želio toga se prihvatiti. Odlučili smo se krenuti s mrtve točke i nije nam bilo nimalo lako. Uspjeli smo ponovno obnoviti rad škole za tamburu,

učlaniti nove članove i krenuti naprijed. U više navrata pokušali smo s oživljavanjem i dramske i folklorne sekcije, u tome za sada nismo uspjeli, ali svakako se nećemo predavati! Ponovno smo krenuli organizirati doček Nove godine, plesove, razna predavanja i slično, odlazili bismo gdje god bi nas zvali, naši predstavnici su sudjelovali na smotrama u recitiranju, na raznim seminarima, susretima i slično.

HR: Svatko tko danas posjeti prostorijske HKPD-a »Matija Gubec«, a nije dolazio recimo nekih desetak godina, ne može a ne primijetiti da je doista mnogo toga posljednjih desetak godina urađeno – od ljetnog vrta, pozornice, novih prostorija...

Bez želje za bilo kakvim hvalisanjem, posljednjih desetak godina smo uradili doista mnogo toga – 2001. godine smo krenuli uraditi sanitarni čvor, a na kraju smo zahvaljujući velikoj pomoći prijatelja i članova Društva, raznim sponzorstvima, dragovoljnim radom, napravili objekt od 160 m² s bifeom, prostorijama za održavanje probi, sobom za računalu. Napravili smo i uredili ljetni etno-vrt u dvorištu Društva s ljetnom pozornicom 2000. godine, izgradili nadstrešnicu 2006. godine, nabavili smo 100 novih stolica prošle godine, ugradili klimu, kupili nov televizor, računalu, rashladne vitrine. Da smo dobro radili govori i to da danas svatko tko dođe u naše Društvo ima samo riječi hvale i to nam mnogo znači. Preko cijele godine u Društvo dolaze brojni gosti i trudimo se da se svi oni osjećaju opušteno i prijatno i vjerujem da u tome i uspijevamo.

HR: Okosnicu rada Društva danas čini Veliki tamburaški orkestar koji tijekom cijele godine ima niz zapaženih nastupa i na neki način je postao zaštitni znak Društva. Koje biste vi nastupe i aktivnosti vašeg tamburaškog orkestra, a time i samog Društva, posebice istaknuli?

Veliki tamburaški orkestar je danas stožer našega Društva. Nema danas manifestacije ili bilo kakvog drugog kulturnog događaja, ne samo u okviru Društva, nego ni na nivou grada Rume, a da na njemu ne sudjeluju i naši tamburaši. Mi se ponosimo našim orkestrom, koji je posljednjih godina dostigao zaista visoku razinu kvalitete muziciranja. Zahvaljujući dirigentu Društva Josipu Jurci, koji se bavi i komponiranjem tamburaške glazbe, tamburaši na svom repertoaru imaju i brojne njegove kompozicije i po tome su prepoznatljivi. Od značajnijih nastupa izdvojio bih nastup orkestra povodom našeg velikog jubileja – 80. obljetnice rada Društva u rumskom Kulturnom centru, kada je u holu KC-a organizirana i prigodna izložba, a izdana je i knjiga »Hrvati u Rumi na Bregu«, koju je napisao naš član Ratko Racković, poznati rum-ski povjesničar, kronicar i publicist. Orkestar je 2002. imao sjajan nastup u velikoj koncertnoj dvorani »Lisinski« u Zagrebu na manifestaciji »Srijem Hrvatskoj«, gdje je između ostalog ispratio i nastup Vere Svobode. Povodom obljetnice smrti bana Josipa Jelačića gostovali smo u Zaprešiću i položili vijenac na njegov grob, a posjetili smo i Gornju Stubicu, rodno mjesto Matije Gupca. Organizirali smo i koncert »100

rumskih tamburaša« 2005. godine kada su, po prvi put zajedno na sceni, nastupili zajedno svi rumski tamburaški orkestri, a svakako najveća manifestacija koju smo organizirali bila je prošlogodišnja proslava 250 godina od doseljavanja prvih hrvatskih obitelji u Rumu, prilikom koje je održan svečani koncert u rumskom Kulturnom centru i kada smo u Rumi okupili sva hrvatska društva iz Srijema. Izdana je još jedna knjiga Ratka Rackovića o rumskim Hrvatima »Doseljavanje i duhovni život Hrvata u Rumi. U Društvu se redovito odvijaju i druge aktivnosti, kao što su – plesovi, stručna predavanja o poljoprivredi, promocije knjiga, razna druženja, izleti i slično.

HR: Suvremene informacione tehnologije su danas postale neizostavni dio svakodnevnog života svakog pojedinca pa time i društva u cijelini, bez interneta da-

kao 105. obljetnicu društva, što je, priznat ćete, veliki događaj. S tim u vezi, bit ćemo i domaćini sedmog po redu redovitog godišnjeg susreta društava »Matija Gubec«. To je za nas veliki poduhvat koji planiramo podići na najvišu razinu, i vjerujem da će nam izaći u susret, kako lokalna samouprava, AP Vojvodina i Republika Srbija, tako i mjerodavne institucije Republike Hrvatske, jer bez njihove pomoći tako nešto teško da bismo mogli uspješno realizirati. Mada se već uveliko prave planovi za 2009. godinu, naš orkestar bi trebalo da do kraja ove godine ima značajan nastup na božićnom i novogodišnjem koncertu u Zemunu.

HR: I pokraj toga što ima predznak »hrvatsko«, Društvo je oduvijek bilo otvoreno za sve ljude dobre volje, bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost. Kakva je situacija po tom pitanju danas?

nas je sve teže zamisliti funkcioniranje i djelovanje bilo koje ustanove ili udruge. Kako vaše Društvo stoji po tom pitanju?

Već par godina HKPD »Matija Gubec« ima svoj internet sajt, što govori da se i mi trudimo ići u korak sa suvremenim trendovima, i da moderniziramo svoj rad i poslovanje. S tim u vezi, nabavili smo i računalu, tako da danas komuniciramo i preko interneta, i to nam doista mnogo olakšava posao.

HR: Blizi kraj godine. Sumiraju se rezultati ove, i prave planovi za sljedeću godinu. Što nam možete reći o onome što nas očekuje, odnosno kakvi su planovi koji se tiču rada Društva za 2009. godinu?

Sljedeća godina je godina velikog jubileja našeg Društva. Navršava se devedeset godina od njegovog osnivanja, mada je po pronađenim zapisnicima Društvo postojalo i radilo još 1903. godine, tako da ozbiljno razmišljamo da sljedeću godinu obilježimo ne kao 90., nego

Naša otvorenost prema svima je nešto na što smo posebno ponosni. Društvo se nikada nije zatvaralo u uske nacionalne okvire, i uvijek je za svoje članove imalo ljude svih nacionalnosti koji žive u Rumi. Društvo ima oko 420 članova, kako Hrvata, tako i Srba, Mađara, Nijemaca i drugih. Isto tako imamo izuzetnu suradnju i s drugim hrvatskim udrugama u Srijemu, a ostvarili smo i brojne kontakte s udrugama u Republici Hrvatskoj.

HR: Tijekom svih ovih godina sigurno da mnogo toga niste mogli postići sami.

Uvijek na prvom mjestu ističem da bez svojih suradnika, kao i brojnih članova, suradnika i prijatelja Društva sigurno ne bismo postigli sve ovo što sam vam rekao. Mi smo jedan uigran tim, koji dobro radi i dobro funkcionira. Posebno me raduje kada se netko mlad aktivno uključuje u rad, jer to uvijek daje novi podstrek i entuzijazam i nama starijima.

Donedavni čelnici subotičkog GO LSV-a prešli u DSHV

Angažirati se zajedno za očuvanje nacionalnog identiteta

Nakon okončanog pitanja autonomije Vojvodine, bilo je prirodno da se okonča i moje članstvo u Ligi. Došao je trenutak da se okrenemo sebi, zajednicama kojima pripadamo, kaže Darko Sarić Lukendić

Donedavni čelnici subotičkog Gradskog odbora Lige socijaldemokrata Vojvodine **Darko Sarić Lukendić**, predsjednik Gradskog odbora, **Neven Orčić**, bivši tajnik Gradskog odbora i **Grgur Stipić**, nekadašnji predsjednik Izvršnog odbora LSV-a, pristupili su Demokratskom savezu Hrvata u Vojvodini.

Ovo je prvi slučaj da su donedavni dužnosnici iz neke druge političke stranke postali članovi

No, u proteklim godinama vojvodansko je pitanje uvijek bilo treće ili četvrto pitanje po redoslijedu prioriteta, jer se uvijek činilo da ima bitnijih političkih problema koje treba rješavati, a koji su posebice isticali prije izbora. Najzad, godine 2006. usvojen je Ustav Republike Srbije, kojim su određene koordinate u kojima će se zakonski rješavati pitanje Autonomne Pokrajine Vojvodine. Prijedlog Statuta Autonomne Pokrajine

pred nama, biti sve teže očuvati identitet, te se zbog toga odlučio angažirati u hrvatskoj zajednici.

VRIJEME PROŠLO I VRIJEME SADAŠNJE: »Određenom problematikom hrvatske manjinske zajednice bavio sam se i u vrijeme dok sam bio zastupnik Lige socijaldemokrata Vojvodine u subotičkom parlamentu. Možda se tim temama i nisam bavio dovoljno detaljno, poneki put možda i površnije, ali kao zastupnik, a u suradnji sa zastupnicima Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, nastojao sam u lokalnom parlamentu pridonijeti rješavanju određene problematike koja je bila aktualna za hrvatsku zajednicu. Nakon okončanog pitanja autonomije Vojvodine, bilo je prirodno da se okonča i moje članstvo u Ligi, a isto je tako bilo prirodno da kao pripadnik hrvatske zajednice, glede svog daljnjeg političkog angažmana, porazgovaram s predsjednikom Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Petrom Kuntićem** i svoj daljnji politički rad nastavim u političkoj stranci s nacionalnim predznakom«, kaže Sarić Lukendić, naglašavajući kako su bivši ligaši lijepo primljeni od predsjednika stranke i ostalih članova DSHV-a.

»Imam dojam da su tzv. 'krupne' političke teme, koje su dominira-

le političkom scenom devedesetih godina i početkom 2000. godine, više-manje riješene. Došao je trenutak da se okrenemo sebi, zajednicama kojima pripadamo, jer više ne moramo birati između 'manjeg' ili 'većeg zla', nego sada trebamo pokušati rješavati sve one 'male' stvari, vezane uz svakodnevicu građana, koje smo u godinama iza nas najčešće izgubili iz vidokruga, jer su bile zasijenjene 'krupnim' političkim temama koje su se, naravno, morale rješavati prije svega. Pitanje manjinskih nacionalnih stranaka nikada nije pitanje vlasti ili oporbe, nego je uvijek pitanje nastojanja očuvanja kulturnog identiteta manjinske nacionalne zajednice, a to pitanje zahtijeva pospješivanje ostvarivanja manjinskih prava u područjima obrazovanja, informiranja i kulture. Demokratski savez Hrvata u Vojvodini je politička stranka koja potencira i pridonosi osiguranju zakonskih rješenja koja omogućavaju realizaciju programa i ciljeva u navedenim područjima. Veoma je važno što Hrvati imaju 'stolicu' i u republičkom parlamentu. Hrvati se trebaju u što većoj mjeri integrirati u politički i gospodarski život Srbije, čemu nesporno pridonosi DSHV.«

Z. S.

U vremenu koje je pred nama sve će biti teže očuvati identitet: Darko Sarić Lukendić

DSHV-a. Motive za prelazak u DSHV i angažman u hrvatskoj zajednici objašnjava bivši predsjednik LSV-a u Subotici **Darko Sarić Lukendić**.

RJEŠENJE VOJVODANSKOG PITANJA: »U vrijeme kada sam postao član Lige socijaldemokrata Vojvodine, a to je bilo u vrijeme nakon pada režima **Slobodana Miloševića**, mislio sam kako je konačno došao trenutak da se počne rješavati i vojvodansko pitanje, na prihvatljiv način za sve nas koji živimo u Vojvodini. Tada sam bio uvjeren da se za autonomiju Vojvodine najiskrenije zalaže Liga socijaldemokrata Vojvodine i mišljenja sam da nisam pogriješio. Htio sam sudjelovati u okviru te stranke u rješavanju vojvodanskog pitanja kako bi se ostvario stupanj autonomije pokrajine koji građani vide kao adekvatan i prihvatljiv.

Vojvodine usvojila je Skupština APV. Statut APV je usklađen s Ustavom Srbije i taj prijedlog Stauta je mjera političke realnosti u Vojvodini. Nakon usvajanja prijedloga tog Stauta u Skupštini Srbije, na vojvodansko će pitanje u političkom smislu biti stavljena točka. Dakle, prvobitni razlog zbog kojega sam postao član Lige socijaldemokrata Vojvodine prestat će biti aktualan, a prema mom mišljenju, pitanje vojvodanske autonomije će se razvijati ovisno o daljnjoj sposobnosti pokrajinske administracije u cilju realizacije mogućnosti koje će biti osigurane usvajanjem Statuta Autonomne Pokrajine Vojvodine«, kaže Darko Sarić Lukendić o motivima svog prestanka angažmana u Ligi socijaldemokrata Vojvodine i ističe kako će manjinskim nacionalnim zajednicama, u vremenu koje je

»Početkom devedesetih godina sudjelovao sam u osnivanju Mladeži DSHV-a. Koncem devedesetih uključio sam se u rad LSV-a, jer se ta stranka, među ostalim, zalagala i za decentralizaciju države. Uskoro će biti donesen Statut Autonomne Pokrajine Vojvodine u skladu s Ustavom Srbije i time će biti definirana prava građana u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini. Nacionalne

manjine su tijekom godina uložile veliki trud i energiju kako bi se riješilo pitanje decentralizacije države. Sada je vrijeme da se posvetimo konkretnim problemima naše hrvatske zajednice i svi zajedno pokušamo raditi na boljitku i prosperitetu hrvatske manjinske zajednice«, kaže Neven Orčić.

Petar Kuntić, predsjednik sekcije autohtonih Hrvata pri HNS

Počast na temelju zapaženih rezultata

Zapažen je i pohvaljen rad na organiziranju nekoliko prijateljskih susreta, te gostovanja rumunjskih Hrvata u Subotici i Tavankutu

Koncem prošloga mjeseca, 23. studenoga u Zagrebu, *Petar Kuntić*, predsjednik DSHV-a i zastupnik u Skupštini Srbije, imenovan je na još jednu odgovornu funkciju. Na temelju brojnih pohvala za minuli rad na organiziranju reprezentacije vojvođanskih Hrvata, uz zavidan rezultat na prvom Europskom prvenstvu autohtonih hrvatskih manjina, izabran je za predsjednika sekcije autohtonih Hrvata pri Nogometnom savezu Hrvatske.

Uz čestitke za izbor na ovu odgovornu funkciju pojasnite nam, najprije, o kakvoj se sekciji radi i kako je došlo do Vašega izbora na mjesto njezina predsjednika?

Prošloga mjeseca u Zagrebu je organiziran prvi radni sastanak predstavnika svih autohtonih hrvatskih manjina iz Europe, kojemu je bilo nazočno ukupno deset opunomoćenika, s glavnom temom razgovora o organizaciji predstojećeg, drugog po redu, Europskog nogometnog prvenstva. Na ovom skupu po prvi puta su se pojavili i moriški Hrvati, Hrvati iz Slovačke, kao i Hrvati s Kosova. Pretposljednja točka dnevnoga reda bila je izbor funkcije predsjednika ove jedinstvene sekcije pri HNS-u, a s ukupno devet glasova (osobno sam bio suzdržan) izabran sam na mjesto predsjednika. Inače ovome značajnom sastanku nazočni su bili i zamjenik ministra vanjskih poslova RH *Drago Knežević* i predstavnik Hrvatske matice iseljenika.

Koji opseg djelatnosti predviđa ova odgovorna funkcija?

Prvenstvena zadaća bit će rad na organiziranju II. europskog nogometnog prvenstva, te konstantan rad na povezivanju svih predstavnika autohtonih hrvatskih manjina diljem Europe. Na temelju iskustva iz prijašnjih godina, kada se koordinacija vršila na deset strana, sada je ona jedinstveno organizirana kroz ovu funkciju i trebala bi postignuti znatno bolju komunika-

ciju i suradnju svih reprezentativnih selekcija. Ova funkcija podrazumijeva i odlazak u HNS, barem jednom mjesečno, uz koordinaciju aktivnosti s *Petrom Šarićem*, koji je u nogometnom savezu odgovorna osoba za organiziranje sljedećeg EP-a Hrvata koji žive izvan matične domovine. Naravno, ova funkcija zahtijeva i nastavak još boljeg i odgovornijeg rada na našim vojvođanskim prostorima, u nastojanju još boljeg međusobnog povezivanja i stvaranja jače nogometne momčadi.

Nisu li upravo odlična organiziranost momčadi vojvođanskih Hrvata, te organiziranje nekoliko prijateljskih susreta, bili presudni u Vašem izboru na mjesto predsjednika?

Pokraj brojnih pohvala za naš dosadašnji rad kroz koji se možemo slobodno pohvaliti s vrlo uspješnim organiziranjem nekoliko susreta na domaćem terenu, te nekoliko gostovanja u Hrvatskoj, osobito je zapaženo organiziranje gostovanja rumunjske hrvatske zajednice u Subotici, uz prijateljski nogometni susret u Tavankutu. Na osnovi ovih zapaženih aktivnosti uslijedila je preporuka i svima ostalima da nastave u istom smjeru međusobnoga povezivanja u budućnosti, kroz slične primjere organiziranja prijateljskih susreta i druženja poslije njih, što je faktički i primarni cilj cijeloga projekta.

Pravo nastupa

Za reprezentativnu selekciju vojvođanskih Hrvata pravo nastupa imaju isključivo amaterski nogometaši koji nemaju potpisan profesionalni ugovor, uz to moraju posjedovati važeću osobnu kartu Republike Srbije, u kojoj žive, i dokaz o hrvatskim korijenima.

Vaša glavna zadaća trebalo bi biti organiziranje predstojećeg Europskog nogometnog prvenstva za autohtone Hrvate. Kada i gdje se planira organizirati ovo natjecanje, koje je ujedno i kvalifikacijsko za sljedeće Svjetsko prvenstvo?

Postojala su dva prijedloga u vezi odabira mjesta budućeg EP-a. Prema prvom predložen je ponovno Split u prosincu iduće godine, koji je bio domaćin prošlog EP-a, ali ovaj termin nije uopće prikladan zbog problema glede većih putnih troškova i teškoća oko okupljanja potencijalnih reprezentativaca u tom vremenskom razdoblju. Drugi, znatno bolji prijedlog, predviđa organizaciju prvenstva sredinom lipnja, najvjerojatnije u Tuheljskim toplicama, iako su još i druge opcije otvorene. U biti, najvažnije je osigurati kvalitetan sportski centar s nekoliko terena, po mogućstvu i s umjetnom travom zbog potencijalnog lošeg vremena, te odgovarajuće smještajne kapacitete.

Kako danas izgleda nogometna reprezentacija vojvođanskih Hrvata i je li ona jača od momčadi koja je nastupila na prvom Europskom šampionatu u Splitu?

Te dvije momčadi se ne mogu usporediti – današnja je momčad znatno organiziranija i igrači jači, jer za nju redovito nastupa i nekoliko nogometaša koji standardno igraju u renomiranim drugoligaškim momčadima u Srbiji i Hrvatskoj, uz povremene nastupe i nogometaša koji igraju u inozemnim klubovima. Izbornik *Marinko Poljaković* okupit će momčad na proljeće i započeti s prvim pripremim susretima za buduće EP, a mi iz stručnog stožera nastaviti ćemo i dalje kontinuirano skrbiti za našu momčad u nastojanju postizanja što boljih rezultata na sportskom terenu, ali i širenja prijateljstva među svim Hrvatima koji žive u dijaspori.

Dražen Prčić

Nogometna reprezentacija vojvođanskih Hrvata

Marko Bačlija (1914.), najstariji je član Pučke kasine 1878.

Na vjetrometini država i režima

*Kao nekadašnji gradonačelnik Subotice, ovaj je umirovljeni odvjetnik pokretač osnivanja mnogih institucija, od kojih su neke postale zaštitnim znakom grada * Iako, prema vlastitim riječima, nikada nije bio član Partije, gotovo je cijeli život proveo na važnim dužnostima*

Pučka kasina je najstarija institucija Hrvata-Bunjevaca u Bačkoj, a devedesetčetverogodišnji odvjetnik u mirovini Marko Bačlija njen je najstariji član. Njegovo formalno nikad prekidano članstvo u Pučkoj kasini seže u vrijeme između dva svjetska rata. Starije ga se generacije dobro sjećaju kao gradonačelnika Subotice od 1948. do 1952. i dugogodišnjeg dužnosnika u pravobranilaštvu i gospodarstvu Vojvodine. U mirovini je od 1975. godine.

S Markom Bačlijom razgovarali smo u njegovu stanu u Novom Sadu, gdje živi sa suprugom. Vitalan je i oštrouman, čitav svoj život pamti u detalje, ne zaboravlja događaje, datume niti imena. Mnogi mu, i po izgledu i po nastupu, daju i 30 godina manje.

POLITIČKO DJELOVANJE:

»U Pučku kasinu počeo sam odlaziti 1933. godine, kao student, s društvom«, priča Marko Bačlija. »Išli smo tamo igrati biljar, a stariji su se kartali. Moje su društvo činili također studenti Grgo Skenderović, Grgo Prčić i Lalika Pančić. Gotovo smo se svaku večer sastajali u Pučkoj kasini. Osim Pučke kasine, imali smo još jedno sastajalište – Beljakovu kavanu na Paliću, tamo je bila kuglana. To su bili naši glavni sportovi: biljar i kuglanje.«

Ipak, biljar i kuglanje nisu bili cijeli život tadašnjih studenata okupljenih oko Pučke kasine. Zanimao ih je i društveni život, ponajprije politika. Pučku su kasinu vlasti oduvijek doživljavali kao neku vrstu političke organizacije, a i jest služila za politička okupljanja. Uostalom, ta je institucija iznjedrila čak 8 subotičkih gradonačelnika.

Generacija Marka Bačlije osnovala je Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Matija Gubec«.

»Na čelu tog HKUD-a bio je liječnik dr. Ante Šokčić. On je stu-

Svjedok mnogih događaja: Marko Bačlija

dirao u Zagrebu i na njegovu smo inicijativu osnovali HKUD. Tu smo se povremeno sastajali, raspravljali o pitanjima kulture našeg naroda, naših odnosa s vlastima, bavili se društvenim životom općenito. To je bilo 1935. i 1936. godine, pred kraj našeg studija.«

Takav je život subotičkih studenata trajao do početka Drugog svjetskog rata. Ulaskom mađarskih trupa u Bačku, rad Pučke kasine je zabranjen i tamo su prestala sva okupljanja. »Budući da sam još prije rata završio Pravni fakultet u Subotici, trebao sam se zaposliti, a nisam mogao, jer nisam dobro govorio mađarski jezik, a to je tada, je li, bila Mađarska. Onda su nama, koji smo bili diplomirani pravnici, tadašnje vlasti odredile da moramo

učiti mađarski, kako bismo mogli početi raditi kao odvjetnički pravnici. Tako sam počeo odvjetničku karijeru.«

NIU VOJSKU, NI URADNIČKE

BATALJUNE: Čim su se mađarske vlasti ustoličile u Bačkoj, počele su raditi ono što su radile i prethodne i buduće vlasti: prinudni otkup od seljaka, uglavnom kukuruza i svinja. Tko nije mogao isporučiti, bivao je oštro kažnjava-

»Jednog mog bratića osude tako na globu od 12.000 penga zato što nije isporučio metar-dva kukuruza. Uložim žalbu na presudu, to se onda razglasi u narodu, počnem ulagati žalbe i za druge ljude i ja postanem poznat po tome kako, eto, ulažem žalbe u korist onih koji su maltretirani i kažnjava-

ni zbog nemogućnosti da isporuče traženo. A, po tim je žalbama presuđivao mađarski policijski kapetan kojeg sam dobro poznao, jer sam svaki dan bio, zbog prirode posla, prinuđen odlaziti u Gradsku kuću. Moju je žalbu taj policijski kapetan odbio. Onda sam se žalio ministru, pa ju je i on odbio. Međutim, ta je država imala upravni sud, koji je rješavao različite predmete iz administracije, te se ja odlučim podnijeti tužbu tom sudu. Nedostajao mi je broj parničnog postupka, pa ponovno odem kod onog policijskog kapetana i kažem mu što hoću. Ponudi on meni debelu knjigu u kojoj su sadržani svi postupci – i parnički, i policijski i kazneni. Kaže: 'Evo vam, pa tražite. Ali, što će vam to?' Objasnim mu kako hoću podnijeti tužbu u predmetu u kojem je moja tužba prethodno na svim razinama odbijena. A on će meni: 'Znam ja što vi hoćete, gospodine odvjetniče. Vi hoćete odugovlačiti parnicu!' Kažem ne, nije tako, nego imam novih argumenata koje nisam mogao koristiti u redovitom postupku, pa ih sada želim u tužbi iskoristiti. Nije mi vjerovao: 'Znam ja što vi hoćete. Podnijet ćete tužbu meni, ona će kod mene odležati tri mjeseca, ja ću je uputiti ministru, kod njega će odležati također tri mjeseca, on će je onda poslati sudu, a dok sud ne donese presudu – mađarska će vlast otići iz Bačke. To vi čekate!'«

U neku ruku to se i dogodilo, iako Marko Bačlija tada, kako sam kaže, nije imao te namjere. Želio je samo preživjeti ratno doba. No, to nije bilo jednostavno za mladog čovjeka, muškarca, pričuvnog topničkog časnika prethodne države sa završenom časničkom školom u Sarajevu. Kao takav, mogao je birati: ili ići na preobuku i postati časnikom mađarske vojske, ili ići u »munkás százade«, odnosno mađarske radničke bataljune.

»Godine 1941. dobijem poziv da se javim u mađarsku vojsku«, priča Marko Bačlija. »Kako bih izbjegao vojsku, morao sam dokazati da nisam arijeuskog podrijetla. Prikupljao sam dokumenta, krštenice unazad do pradjeda i prabake kako bih dokazao podrijetlo, i pronašao sam sve, osim krštenice moje majke. Nitko u rodbini nije znao u kojoj je crkvi ona krštena. Svakog sam mjeseca odlazio u mađarski vojni odsjek, pokazivao sva dokumenta, ali nikako da nađem majčinu krštenicu. Stalno su mi govorili – traži dalje. Oni koji su dokazali da nisu arijeuskog podrijetla, odlazili su u radničke bataljune, no meni se niti tamo nije išlo, jer su ti ljudi bili određeni razminiravati po ruševinama. I tako, dok sam ja mjesecima tražio majčinu krštenicu, mađarska je vojska prestala tražiti i buduće vojnike i buduće članove tih radničkih bataljuna. Tako sam se zapravo cijeli rat provukao kao odvjetnik.«

VINO OD KOJEG ISPADAJU OČI: Kad su u listopadu 1944. u grad ušli partizani i Rusi, u početku nije bilo naznaka da bi moglo biti posla za mladog odvjetnika.

»Nisam vjerovao da će tu biti nekog posla za mene, jer je prvo trebalo uspostaviti državu, vlast, sudove. Ipak, odlučim se javiti svom predratnom poznaniku *Matiji Maći Poljakoviću*, koji je tada, odmah iza rata, bio zamjenik komandanta mjesta. Odem s prijateljem *Lazom Prčićem* kod Maće i pitam za posao. Naravno da nam je odmah našao posao i to raditi inventuru napuštene imovine, a toga je u to vrijeme itekako bilo. Tada sam se prvi put susreo i s poslijeratnim strahotama. Odabrao sam u tu inventuru ići s prijateljima *Franjom Kujundžićem* i *Josom Stantićem*. Nakon nekog vremena, Franjo se više nije pojavljivao na poslu. Odem kod njegovih, pitam za njega, kažu, nema ga, ne znaju gdje je. Odem kod Maće Poljakovića, pitam i njega za Franju, a on će mi: 'Za njega ne pitaj.' Zašto? Zato! Tek sam kasnije čuo da su tog našeg Franju nove vlasti uhitile i strijeljale, ali pogreškom, jer su mislili da strijeljaju jednog drugog Franju Kujundžića koji se preko Zagreba vraćao iz njemačkog zarobljeništva, valjda su ga optužili za kolaboraciju. Eto takva su tada bila vremena.«

U rođaćkom razgovoru: Marko i Grgo Bačlija

Iz tog je vremena i anegdota o ruskim vojnicima i vinu od kojeg »ispadaju oči«.

»Pozove me jednog dana ruski komandant grada i kaže kako nam želi pokloniti 6000 litara vina, u zamjenu za 10 litara vodke, odnosno naše domaće rakije. Ništa mi nije bilo jasno. Rusi da daju 6000 vina za malo rakije?! Preuzmemo mi vino na željezničkom kolodvoru i odnesemo ga na Palić u podrum, ali sam i dalje sumnjičav. Pitam komandanta zašto nam daje to vino, a on kaže da od tog vina 'ispadaju oči'. Nisam baš dobro znao ruski i nisam razumio što te riječi zapravo znače, pa sam se raspitao i saznao kako u Srijemskim Karlovcima živi neki profesor *Mihajlović*, koji se razumije u vina. Pošaljem mu uzorak, a on mi nakon desetak dana javi: 'To je divlje vino, ne smije se piti jer je napravljeno od necijepljene loze i negativno utječe na očne živce.' Tako, rekoh. I što sad s njim?

'Ništa', kaže profesor *Mihajlović*. 'Napravite od njega konjak, imate prvo klasan konjak i to prvi u Jugoslaviji.' I doista, napravimo mi konjak, bio je tako dobar da su kasnije, kad sam postao gradonačelnik, kod mene na piće redovito dolazili *Moša Pijade*, *Svetozar Vukmanović Tempo* i mnogi drugi ministri i političari...«

POLITIČKI USPON: Godine 1948. Marko Bačlija postaje gradonačelnik Subotice, odnosno predsjednik Narodnog odbora, kako se to tada službeno zvalo. Zanimljivo je da Bačlija tada nije bio član Komunističke partije. Ni tada, niti bilo kad kasnije.

»Moja je politička karijera zapravo počela tako što sam 'riješio' jedan 'veliki međunarodni i politički problem'. Naime, u Bajmoku su se potukli jedan domaći Mađar i jedan kolonist Ličanin. Sve je vriilo od napetosti, sastajali su se narodni odbori, komiteti, kako sad riješiti problem. Nakon puno priča i parola

na sastancima, ja zatražim da odem u Bajmok i na licu mjesta ispitam stvar. Bio sam tada član narodnog fronta u mom kvartu. Tražim da mi dovedu tu dvojicu mladića koji su se tukli. Pitam Mađara zašto si udario onoga, a on kaže: 'Zato što mi je gledao djevojku.' Pitam Ličanina zašto se tukao, kaže: 'Zato što sam mu gledao djevojku.' Eto, to je bio razlog za taj ogroman 'politički i međunarodni problem'. Nakon toga me izaberu u pokrajinski odbor, pa u savezni gdje je predsjedavao *Tito* i tako sam upao u 'kadrovski šešir'.«

Nedugo zatim, 1948. ga predlože i izaberu za predsjednika Narodnog odbora, odnosno današnjim rječnikom rečeno – za gradonačelnika Subotice.

»Predložio me je tadašnji sekretar pokrajinskog komiteta Partije *Baja Vidić*. Nisam želio tu dužnost, pokušao sam se izvući. Smatrao sam da je to posao za nekog iskusnijeg, za *Marka Jurića*, *Ivana Ivandekića* ili *Đidu Vukovića*, recimo, a ne za mene, balavca od 33 godine. Kad sam iscrpio sve argumente, kažem mu: A je li ti znaš da ja nisam član Partije? 'To nije tvoj problem, to je moj problem', kaže mi *Vidić* i ja budem izabran.«

Pred kraj mandata, 1952. godine, Marko Bačlija po političkoj liniji odlazi živjeti u Novi Sad, gdje postaje pokrajinski javni pravobranitelj, odnosno osnivač Javnog pravobraniteljstva Vojvodine. Nakon pet godina izabran je za direktora Pokrajinskog zavoda za društveno i privredno planiranje, gdje radi osam godina, onda je zastupnik u pokrajinskoj skupštini četiri godine, a posljednjih šest godina do mirovine provodi kao predsjednik Privrednog savjeta. U mirovini je od 1975. godine.

Kao gradonačelnik Subotice pokretač je osnivanja mnogih institucija, od kojih su neke postale zaštitnim znakom grada. Započeo je osnivanje subotičkih tvornica – Partizan, Sever, 29. novembar i Fidelinka, osnivač je konjičke ergle na Zobnatici, te idejni začetnik stvaranja ZOO-vrta na Paliću. U prvim godinama iza Drugog svjetskog rata, između ostalog i njegovim zalaganjem, obnovljeno je 400 stanova porušenih u savezničkom bombardiranju 1944. godine.

Zvonimir Perušić

Vitalnost u genima, ali i aktivnostima

Marko Bačlija rođen je u Subotici 1914. godine, u Petom kvartu. Diplomirao je na Pravnom fakultetu u Subotici 1937. godine. Iako je skoro cijeli radni vijek bio na različitim dužnostima u vlasti, nikad nije bio član Partije, niti su, kaže, to od njega tražili.

Svoju vitalnost duguje genima, ali i stalnom radu i aktivnostima. Posebno ga je, kaže, u zdravlju održavalo održavanje kuće i okućnice u Umagu, nakon što je otišao u mirovinu. I danas u Novom Sadu svaki dan šeće dunavskim kejom.

Obilježen izlazak 300. broja tjednika

Predstavljene nove web stranice »Hrvatske riječi«

Tjednik »Hrvatska riječ« jedini je tjednik na hrvatskom jeziku u Vojvodini, koji se, nakon što je prestao izlaziti 1956., ponovno pojavio u Subotici 31. siječnja 2003. godine. Tako su i Hrvati u Vojvodini dobili novine na svojem jeziku i ostvarili jedno od temeljnih nacionalnih prava, pravo informiranja na vlastitom jeziku. Prošlog petka 28. studenoga prigodno je obilježen izlazak 300. broja našega glasila.

Novi ravnatelj Hrvatske riječi *Ivan Karan*, izrazio je zadovoljstvo, naglašavajući značaj tjednika za pripadnike hrvatske zajednice. »Za dva mjeseca bit će punih šest godina kako izlazi naš političko-informativni tjednik, koji informira pripadnike hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini, o najznačajnijim događajima u okviru hrvatske manjinske zajednice u državi u kojoj živimo, u okruženju i u svijetu. Uposlenici ove ustanove trude se pružiti potpune, valjane i vjerodostojne informacije«, rekao je Karan.

Novi ravnatelj uvjerenja je da će se u dogledno vrijeme, zajedničkim trudom svih uposlenika, prodaja lista povećati za 10 posto.

NIU »Hrvatska riječ« je ovom prigodom predstavila i svoje nove web stranice, koje su sada osuvremenjene i osmišljene da na zanimljiviji način prikažu djelatnost ove ustanove i sadržaj svakog broja tjednika.

Prema riječima autora novog izgleda web stranica *Gábor Mészáros*a, promjene su urađene, kako u vizualnom, tako i u tehnološkom pogledu.

»Pred nas su postavljeni određeni zahtjevi da se sve što je do sada rađeno sačuva, kako bi i dalje bilo dostupno javnosti. S druge strane, da se site vizualno prilagodi onom što je sad aktualno, pa je tako nedavno promijenjen logo. Treća stvar je da se cijeli site vizualno prilagodi tjedniku u pisanom obliku.«

Napredak i kvaliteta lista je vidna: Ljerka Alajbeg

Sukladno tomu da se radi o tiskanom mediju, tvrdi Mészáros, postojala je opasnost da web stranice ne postanu konkurencija papirnim stranicama tjednika.

»Ušli smo u 21. stoljeće pa moramo pratiti i trendove koji se događaju u svijetu i zahtjeve korisnika, tako da je vizualno atraktivniji i zanimljiviji, ali ne na štetu informativnosti i sadržaja samog sitea. Pokušali smo naći neki kompromis s obzirom da je riječ o tiskanom mediju, da ne bude konkurencija samom sebi. Nađeno je rješenje u smislu da se oni međusobno nadopunjuju i da site u određenom trenutku može najaviti što će biti u sljedećem tiskanom broju«, istaknuo je Mészáros.

Medijskom predstavljanju 300. broja i novih web stranica nazočila je i generalna konzulica Generalnog konzulata RH u Subotici *Ljerka Alajbeg*. Prema njezinim riječima, ova je ustanova jedna od važnih institucija hrvatske zajednice, čiji rad zaslužuje potporu.

»Drago mi je što vidim da napreduju i da je kvaliteta ovog časopisa sve bolja i bolja, ali uvijek može biti prostora i za poboljšanje.

»Hrvatsku riječ«, kao glasilo, treba još više podupirati, treba ga obogatiti i trebamo se brinuti o njegovoj distribuciji. Dva podlistka za djecu i mladež, »Hrcko« i »Kužiš«, jako su vrijedna. Upravo ova sponzorska organizacija »Hrvatske riječi« treba im pomoći da se stalno obogaćuju, kako bi se djeca, kao budućnost ove zajednice što više uključivala u pisanje, kao i u sve aktivnosti zajednice«, rekla je Alajbeg.

Ona je ovom prigodom istaknula kako osim Hrvatske, ustanova treba tražiti pomoć i od domicilne države.

»Osim što i Hrvatska pomaže koliko može opstanku »Hrvatske riječi«, svakako se mora računati i na fondove i institucije koje postoje u ovoj državi. Stoga se možda treba malo više potruditi da se sve što je dostupno ovdje, a što će kasnije biti dostupno i u EU, u potpunosti iskoristi.«

Novo web izdanje tjednika »Hrvatska riječ« može se pogledati na www.hrvatskarijec.rs.

M. Matković

Preuzeto s Radio Subotice, redakcije na hrvatskom jeziku

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Prošlog petka u Velikoj vijećnici

Svečano obilježena četiri desetljeća Radio Subotice

Prigodnom javnom sjednicom Upravnog odbora, u nazočnosti brojnih uzvanika i gostiju, Radio Subotica je na svečani način obilježila 40 godina svoga postojanja u eteru. U prvom dijelu specijalnog programa nazočnima su se obratili, prema protokolarnom slijedu: ravnatelj ove medijske kuće *Antal Biacsi*, pokrajinska tajnica za informiranje *Ana Tomanova-Makanova*, gradonačelnik Subotice *Saša Vučinić*, predsjednik Skupštine Grada *Jenő Maglai*, a potom su uslijedili prigodni govori urednika redakcija na sva tri jezika. Svečanu sjednicu Upravnog odbora vodio je njegov predsjednik *Toni Bedalov*.

»Radio Subotica nije za mirovinu, za nju tek počinju najbolje godine«, optimistično je zaključio ravnatelj *Biacsi*, dok je pokrajinska tajnica *Tomanova-Makanova* pokušala pojasniti budući model privatizacije medija, o kojemu se još uvijek vodi javna rasprava:

»Čini se kako bi se ovaj postupak trebao provoditi u vidu zasebnog poduzeća koje bi funkcioniralo po trećinskom sustavu: uposlenici, Grad i zainteresirani privatnik, te da Vojvodina neće

u budućnosti dopustiti primjenu modela koji je do sada bio u praksi.«

»Radio Subotica bi trebala i morala ostati javni medijski servis na usluzi svih građana, a iskreno vjerujem da će doživjeti i svoj 50 rođendan«, poželio je gradonačelnik *Vučinić*, dok je predsjednik gradske skupštine *Jenő Maglai* ustvrdio kako treba poduzeti sve kako bi Radio Subotica bila izuzeta iz procesa privatizacije: »Radio Subotica bi morala biti izuzeta i ostati javno glasilo svih građana.«

Urednica hrvatske redakcije *Ljiljana Dulić* podsjetila je kako će uskoro njihova redakcija

proslaviti lijep jubilej desetogodišnjice postojanja programa koji je, u vrijeme kada je pokrenut, predstavljao očevidan znak odvažnosti zbog činjenice da se, po prvi put u povijesti ove države, hrvatski jezik mogao čuti u eteru radijskog programa. Završavajući svoje izlaganje, ona je, u ime svih uposlenih djelatnika u radijskom programu, zahvalila svim slušateljima riječima: »Drago nam je što ličimo na vas, jer zbog vas postojimo.«

U drugom dijelu programa nazočnima su se obraćali urednici i novinari koji su dio svog radnog vijeka utkali u ovu medijsku kuću, između ostalih i prije svih njen nekadašnji osnivač *Lazar Merковиć*, koji je podsjetio na prve dane nastajanja radijskog programa, te jedan od prvih njenih novinara *Milovan Miković*.

Posljednji, treći dio svečane proslave 40. obljetnice postojanja Radio Subotice, protekao je u prigodnom koktelu i domjenku tijekom kojeg su osvježene brojne uspomene iz dugogodišnjeg rada ove medijske kuće, a kojemu su nazočili brojni uzvanici iz javnog i društvenog života grada.

D. P.

Sastanak udruge »Naša djeca«

Mogućnosti treba koristiti

Godišnji sastanak aktivista udruge »Naša djeca« održan je 28. studenoga u prostorijama Hrvatske čitaonice. Sastanku su bili nazočni aktivisti iz – Žednika, Male Bosne, Tavankuta, Bikova, te skoro svih dijelova grada. Na sastanku je bilo riječi o pet točaka dnevnog reda.

Po pitanju upisa djece u vrtiće na materinjem hrvatskom jeziku, znajući da nema dovoljno mjesta za upis djece u jedini vrtić u gradu s nastavom na hrvatskom jeziku, složili su se kako aktivisti moraju savjetovati mlade roditelje da pri upisu djece u bilo koji od vrtića PU »Naša radost«, zatraže upisnicu na hrvatskom jeziku.

HRVATSKI ODJELI: Postoji obećanje HNV-u od strane direktora »Naše radosti« *Jaše Šimića*, da ukoliko se i troje roditelja prijavi sa željom da njihovo dijete prati nastavu na hrvatskom jeziku – to će im biti osigurano u tom vrtiću. Tu dobru volju ove predškolske ustanove doista treba iskoristiti. Aktivisti su se složili i kako se mora ponovno od HNV-a tražiti formiranje aktiva hrvatskih odgojitelja, kako bi oni još od samog početka usmjeravali na školsku nastavu u hrvatskim odjelima. Konstatirano je kako je doista ružna činjenica da neki od roditelja zauzimaju mjesto u (zasebno) jedinom vrtiću u gradu na hrvatskom jeziku »Marija Petković«, a ne namjeravaju upisati

dijete u hrvatski odjel, dok u isto vrijeme mnogi ostaju uskraćeni za taj vrtić, a sigurno bi išli u hrvatski odjel. Tijekom rasprave je istaknuto kako je niska nacionalna svijest roditelja, koja nas vodi prema nestajanju Hrvata na ovim prostorima. Što učiniti da roditelji shvate koliko je ovo jako bitno i kako bi trebali početi biti odgovorniji i prema svojoj djeci i svom narodu. Nije problem to da nema Hrvata na ovim prostorima. Po broju putovnica izdanih samo u Subotici, svake godine bi trebala biti 2-3 velika hrvatska odjela prvašića samo u gradu. Mnogi imaju putovnice kad treba putovati, a kad treba potvrditi nacionalnu pripadnost i jezik, onda ih nema!

STRUKOVNE ŠKOLE: Po pitanju upisa prvašića u školu, dogovoreno je da će se savjetovanja roditelja, kao i dosadašnjih godina, odvijati preko roditeljskih sastanaka, u svakom selu ili dijelu grada gdje ima naših ljudi. Na sastanku je također predloženo tiskanje brošurica, te se to planira uraditi u suradnji s HNV-om, a već krajem prvog ili početkom drugog mjeseca krenut će se i sa zasebnim roditeljskim sastancima. Dotaknuta je i tema upisa učenika u srednje škole. Neki od roditelja sadašnjeg prvog razreda u gimnaziji, opći smjer, koji su bili na sastanku, s oduševljenjem su govorili kako se velika većina djece – mladih u tom odjelu dobro uklopila i kako su doista sretni što pohađaju nastavu na materinjem jeziku.

Udruga roditelja je već od početka školske godine tražila od HNV-a pokretanje strukovnih škola na hrvatskom jeziku već za god. 2009./2010. Nakon razgovora s članicom IO HNV-a zaduženom za obrazovanje *Stanislavom Stantić-Prčić*, dobili smo odgovor kako se radi na tome, konkretno za Ekonomsku školu. Informiranje roditelja i djece o upisu u srednju školu i prednostima i pogodnostima koje učenici dobivaju, aktivisti planiraju odraditi opet preko roditeljskog sastanka. Planira se organizirati roditeljski sastanak, na razini grada, krajem prvog mjeseca ili početkom drugog, kako bi onda na jednom mjestu roditelji budućih srednjoškolaca mogli dobiti što više informacija. Za taj sastanak će obavijestiti roditelje i preko tjednika »Hrvatska riječ«. Razgovarano je i na temu odlaska na ljetovanje djece koja pohađaju hrvatske odjele. *Mičo Skenderović* je izložio svoj program za ovu godinu i pozvao aktiviste iz okolnih mjesta da se uključe u rad, kako bi doista sva djeca mogla ići na ljetovanje u Hrvatsku.

N. T.

Koliko zajednica brine o studentima koji »ostaju« studirati u Srbiji?

»Božićnice« iz fonda jedina pomoć

Hrvatsko društvo za pomoć učenicima »Bela Gabrić« iz Subotice jedini je izvor financijske (i to jednokratne!) pomoći studentima koji studiraju na ovim prostorima

Pomoć bi mi dobro došla

»Prijašnjih godina moj brat i ja dobivali smo jednokratnu novčanu pomoć iz fonda 'Bela Gabrić', i voljela bih da dobijemo i ovoga puta, budući da smo već prikupili potrebnu dokumentaciju. Pri kraju sam studija i voljela bih, ukoliko je to moguće, svoje znanje iskoristiti za potrebe hrvatske zajednice«, rekla je studentica ekonomije Anđelka Lučić iz Svetozara Miletića.

Određeni broj svršenih srednjoškolaca, pripadnika hrvatske nacionalnosti, s teritorija Vojvodine odlazi na studije u Hrvatsku, te tamo uz status Hrvata iz dijasporne imaju razne privilegije i pomoć hrvatske države. Prigodom upisa i koordinacije njihova odlaska na studij pomaže im i Hrvatsko nacionalno vijeće. Koliko se skrbi o Hrvatima koji odluče »ostati« ovdje studirati na fakultetima, vodi li računa o njima vodstvo hrvatske zajednice u Srbiji, u prvom redu Hrvatsko nacionalno vijeće, u čijoj je ovlasti, među ostalim, područje obrazovanja? Postoji li neka strategija u tomu? **BEZ EVIDENCIJE:** Iz razgovora s članicom Izvršnog odbora HNV-a zaduženom za obrazovanje Stanislavom Stantić-Prčić doznajemo kako je Hrvatsko društvo za pomoć učenicima »Bela Gabrić« iz Subotice jedini izvor financijske (i to jednokratne!) pomoći studentima koji studiraju na ovim prostorima. »Podatke o studentima koji studiraju u Srbiji teško je objediniti, te zbog toga o njima ne postoji evidencija. Vizija o mogućnosti angažiranja

ovakvih akademaca u hrvatskoj zajednici postoji, ali je teško voditi evidenciju, jer su oni u najvećem broju slučajeva izdvojeni iz zajednice. Razmišlja se u pravcu animiranja ovih mladih ljudi, ali to ide dosta teško«, objašnjava Stanislava Stantić-Prčić.

BOŽIĆNICE SAMO SUBOTIČANIMA: Hrvatsko društvo za pomoć učenicima »Bela Gabrić« iz Subotice svake godine raspisuje natječaj za jednokratnu pomoć učenicima – srednjoškolcima i studentima, pripadnicima hrvatske zajednice koji se školuju u Srbiji. Na žalost, ovoga puta »božićnicu« će dobiti učenici i studenti isključivo s teritorija Grada Subotice, saznajemo od članice Upravnog odbora ovoga Društva Katarine Čeliković.

»Prije sedam godina osnovala sam ovu udruhu. Članica sam Upravnog odbora i brinem o natječajima i načinu kako doći do sredstava. Upravni odbor Društva sastaje se krajem godine kada pokušavamo naći način kako podijeliti sredstva koja smo prikupili. Ove godine dobili smo sredstva samo i isključivo od Grada Subotice. Na taj način pomažemo gradu u

odabiru studenata koji će dobiti općinsku ili gradsku stipendiju. Mi se trudimo pomagati s 'božićnicom', odnosno tzv. godišnjom pomoći o Božiću. Za tu pomoć svake godine raspisujemo natječaj, a tijekom godine se trudimo konkurirati za sredstva koliko je to moguće. Mislim da još nismo pronašli sve načine kako bi to trebalo raditi. Pokušavali smo i s dobrotvornim priredbama, ali kod ljudi još uvijek nije izrasla svijest humanitarnosti i volontiranja. Povremeno dajemo pomoć talentiranoj djeci. I ove godine pomoć će doći učenicima i studentima koji postižu dobar uspjeh, ali i svima koji su lošijeg materijalnog statusa. Pri rangiranju i bodovanju vodimo se pravilima koja određuje gradska komisija. UO Društva smatra da je velika nepravda učinjena prema hrvatskoj zajednici, jer imamo puno prijavljenih studenata, što znači da materijalna strana igra značajnu ulogu kod izjašnjavanja ljudi - pripadnika hrvatske nacionalnosti. Natječaj je otvoren do 12. prosinca a novac ćemo podijeliti do Božića«, izjavila je za Hrvatsku riječ Katarina Čeliković.

M. Tucakov

»Božićnica« mi znači

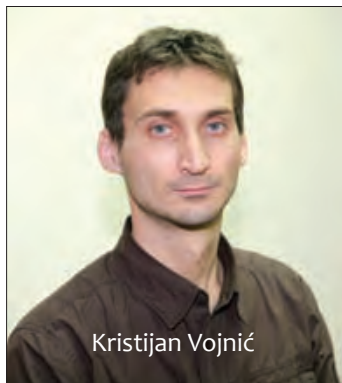
»Učenica sam drugog razreda gimnazije na hrvatskom jeziku. Prošlog Božića sam primila pomoć iz fonda 'Bela Gabrić', a očekujem da ću dobiti i ovoga puta jer sam odlična učenica«, rekla je Ana Ivković iz Male Bosne.

Stanje u brojkama

Budući da novijih podataka o nacionalnoj strukturi studenata u Vojvodini nema, prema informacijama Tajništva za obrazovanje i kulturu AP Vojvodine u školskoj 2004./2005. godini broj Hrvata na fakultetima Sveučilišta u Novom Sadu iznosio je 510 ili 1,34 posto od ukupnog broja studenata (38.169). Na višim školama u Vojvodini studiralo je 130 Hrvata ili 1,74 posto od ukupnog broja (7.501). Što se tiče Subotice, na višim školama i fakultetima iste godine školovalo se 352 studenta hrvatske nacionalnosti što iznosi 4,67 posto u odnosu na ukupan broj studenata u Subotici. Ukupan broj studenata Hrvata na višim školama i fakultetima Vojvodine iznosio je 640, te se moglo reći da ih je od toga broja 55 posto studiralo u Subotici.

Udruga Teras u Subotici organizirala prezentaciju

Ekosela – potreba ili moda?

Kristijan Vojnić

Ekosela su iznimno prilagođena lokalnim resursima i običajima, nastoje smanjiti svoj ekološki dojam kroz namjernu jednostavnost i korištenje ekoloških principa dizajniranja. Jedini održivi put za čovječanstvo je u

oživljavanju i razvijanju tradicionalnog života u zajednici.

U Subotici je održana prezentacija pod nazivom »Ekosela – osmišljavanje zajednica s ciljem održivosti kroz korištenje lokalnih izvora energije i resursa«. Prezentacija je održana na Otvorenom sveučilištu, a organizator je bila Udruga za prirodnu hranu »Teras«. Predavač je bio diplomirani arhitekt iz Zagreba *Kristijan Vojnić*, koji je rođen u Subotici. »Ekosela su iznimno prilagođena lokalnim resursima i običajima. Ona su vjerojatno najbolji primjeri koji pokazuju kolike mogućnosti postoje u osmišljavanju zajednica s ciljem održivosti kroz korištenje lokalnih izvora energije i resursa. Ekosela postoje u Nemačkoj, Sje-

Solarno kuhalo

dinjenim Američkim Državama, Indiji, Brazilu i drugim državama i gradovima širom svijeta. Specifičnost ekosela je kreiranje naselja po mjeri čovjeka. Na taj način njegove istinske potrebe mogu biti zadovoljene, a ljudske aktivnosti skladno integrirane u prirodni svijet na način koji podržava zdrav ljudski razvoj i koji može biti uspješno nastavljen neodređeno dugo u budućnosti« rekao je na prezentaciji Kristijan Vojnić.

SPOJ EKOLOŠKIH PRINCIPA I TEHNOLOGIJE: Definirati pojam ekosela nije lako. Neki bi rekli kako su ekosela modeli ljudskih naselja koja imaju nizak utjecaj na okoliš, koja su održiva i koja zadovoljavaju ljudske potrebe i pokušavaju smanjiti svoj ekološki dojam. S druge strane, ekosela su spoj ekoloških principa

i tehnologije. »Moglo bi se reći da su ekosela najnovije i najpotencijalnije namjerne zajednice, koje potvrđuju istinu da je ljudski život najkvalitetniji u malim, podupirućim i zdravim zajednicama. Jedini održivi put za čovječanstvo je u oživljavanju i razvijanju tradicionalnog života u zajednici« objašnjava Vojnić.

Riječ je o suvremenim naseljima u kojima ljudi žive u skladu s prirodom. Formiranje ovakvih sela ima za cilj obnovu životnog okoliša i provođenje ljudskih aktivnosti po principu »održivo plus«. Ako je održivi razvoj zasnovan na tome da se prirodi vrati isto onoliko koliko se od nje uzima, onda princip »održivo plus« znači da se okolišu daje više od onoga što se uzima.

S. I.

Počelo s radom gradsko klizalište

Javno komunalno poduzeće »Stadion« obavještava građane da je gradsko klizalište počelo s radom. Klizalište je za građane otvoreno svakog dana od 10 do 12 sati i od 18,30 do 23,30, a subotom i nedjeljom i od 15 do 17 sati.

Cijena ulaznice je 110 dinara, a za djecu do 6 godina ulaz je slobodan. Klizaljke se mogu unajmiti po cijeni od 150 dinara, a oštrenje košta 100 dinara.

Utrka Djeda Mrazova

Mjesna zajednica Palić u suradnji s Maratonskim klubom »Paligo Palus« Palić, u subotu 6. prosinca organizira akciju »Utrka Djeda Mrazova«. Mjesto okupljanja je ispred Ženskog štanda, a utrka počinje u 11 sati. Pozivaju se djeca, velika i mala, roditelji, te bake i djedovi, a sudionici trebaju imati kapu ili kostim Djeda Mraza. Utrka nije natjecateljskog karaktera već samo razonoda za sve sudionike.

Božićno-novogodišnja izložba

Božićno-novogodišnja izložba i sajam bit će održan u zgradi Mjesne zajednice Mali Radanovac. Radove izlažu članovi kluba ručnih radova Mjesne zajednice, a izložba je otvorena svaki dan od 11. do 15. prosinca od 9 do 17 sati.

Zapošljavanje osoba s invaliditetom

Regionalna gospodarska komora Subotica i Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja Republike Srbije održat će prezentaciju prijedloga zakona o zapošljavanju i profesionalnoj rehabilitaciji osoba s invaliditetom, dana 5. prosinca s početkom 12 sati u Velikoj dvorani Regionalne gospodarske komore Subotica, Senčanski put br. 15, drugi kat.

Prezentaciju prijedloga zakona održat će načelnica Odjela za normative poslove i nadzor Ministarstva ekonomije i regionalnog razvoja Republike Srbije, *Tatjana Prijić*.

U povodu 125. obljetnice Gradskog muzeja u Somboru Magija Huana Miroa

U povodu obilježavanja 125. obljetnice Gradskog muzeja u Somboru, u organizaciji Veleposlanstva Kraljevine Španjolske u Beogradu, Instituta Servantes u Beogradu i Gradskog muzeja u Somboru, od 27. studenoga otvorena je izložba crteža i grafika velikog španjolskog slikara *Huana Miroa*. Izložbu koja će se moći pogledati do 20. prosinca svečano su otvorili veleposlanik Kraljevine Španjolske u Srbiji *Injigo De Palsao Espanja* i tajnik za kulturu AP Vojvodine *Milorad Đurić*. Prema riječima kustosa izložbe *Marise Oropese*, izložena djela nas uvođe u jedan poetičniji i veseliji svijet Huana Miroa. Na otvorenju izložbe govorili su i direktor Instituta Servantes *Huan Fernandez Elorijaga* i predsjednik Upravnog odbora Gradskog muzeja *Peter Mraković*. Oni su podržali partnersku suradnju i istaknuli glavne aspekte kulturne suradnje koji se nastavljaju u okvirima velikana umjetnosti kao što je bio *Francisko Goja*. Ova djela su pojedinačno izlagana na mnogobrojnim kolektivnim izložbama širom svijeta, a izložba Magija Huana Miroa: crteži i grafike, bila je izložena u Argentini tijekom 2007. godine i u Urugvaju tijekom 2008. godine.

Sva djela potječu iz Miroove posljednje epohe i imaju posebnu vrijednost. Mogu se vidjeti tehnike koje je autor nerijetko primjenjivao, kao što su različiti otisci, vosak, šmirgla, izgužvan papir i slično. Miro je specifičan i po tome što je svoje crteže i grafike stvarao brzo i lako, povremeno se služeći vlastitim prstima kao glavnim instrumentom za stvaranje djela.

Z. G.

Konzularni dani u Somboru

Nakon pregovora DSHV-a podružnice Sombor, gradonačelnika grada Sombora *Dušana Jovića* i mjerodavnih službi u upravi grada, te Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, dogovoreno je da će se u Somboru otvoriti konzularni ured. Otvorenje ureda bit će 5. prosinca, a radno vrijeme od 9 do 13 sati. Konzularni dani će biti svakoga prvoga petka u mjesecu u sobi 102 zgrade županije u Somboru. Korisnici usluga Generalnog konzulata Republike Hrvatske mogu biti svi zainteresirani građani s teritorija koji prekriva telefonski predbroj 025, gdje spadaju općine – Apatin, Odžaci, Kula i Sombor.

Z. G.

Apatinska pivara postala dijelom najveće pivarske kompanije u svijetu

U društvu najboljih

Apatinska pivara je objavila kako je spajanjem InBev Grupe i američkog Anheuser Buscha, stvorena jedna od vodećih svjetskih pivarskih kompanija Anheuser-Busch InBev. Time je i Apatinska pivara postala dijelom jedne od pet najvećih svjetskih pivovarskih kompanija, koja zapošljava preko 120.000 ljudi, a čije poslovanje obuhvaća 30 zemalja. Obje ove kompanije, koje su se sada ujedinile, ukupno prodaju oko 450 milijuna hektolitara piva godišnje, s ukupnim godišnjim prihodom od preko 26 milijardi eura.

Ova velika tvrtka, čiji su dio sada i radnici Apatinske pivare, ima više od 200 brendova piva, među kojima su globalni Budweiser skupa sa Stella Artois i Beck's, te brzorastući multinacionalni brendovi Leffe i Hoegaarden, te snažni »lokalni dragulji« kao što su Bud Light, Skol, Brahma, Quilmes, Jupiler i, dakako, Jelen pivo, koji predstavlja najprodavaniji pivski brend u regiji središnje i istočne Europe, odnosno u svim zemljama bivše Jugoslavije, Bugarskoj, Rumunjskoj, Mađarskoj, Češkoj i Slovačkoj.

Prošle je godine Apatinska pivara prodala ukupno 3,5 milijuna hektolitara piva, od čega 82 posto u Srbiji, a 18 posto u drugim zemljama. Gotovo svako drugo pivo popijeno u Srbiji proizvedeno je u Apatinskoj pivari.

Z. P.

Završene filmske večeri u Somboru

Svakoga ponedjeljka i četvrtka kroz mjesec studeni Somborci su mogli u Hrvatskom domu pogledati filmove novije hrvatske produkcije. Organizatori ovih filmskih večeri su Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici i Forum žena DSHV-a, podružnice Sombor. Ljubitelji domaćeg hrvatskog filma mogli su pogledati filmove: »Što je muškarac bez brkova«, »Put lubenica«, »Pjevajte nešto ljubavno«, »Armin«, »Živi i mrtvi« i druge. Posljednji film koji je bio projektiran je »Duh u močvari«, redatelja *Branka Istvančića*. Zahvaljujući organizaciji Foruma žena DSHV-a, podružnice Sombor, film »Duh u močvari« je pogledalo oko 250 učenika somborskih osnovnih škola »Bratstvo jedinstvo«, »21. oktobar« i »Vuk Karadžić«.

Z. G.

HKUPD »Mostonga« u Velikoj Gorici

Šokačka pisma za Turopoljce

Članice ženskog vokalnog sastava HKUPD »Mostonga« iz Bača pjevale u Velikoj Gorici *
Šesti grad po broju žitelja najuređeniji je u Hrvatskoj, drugi u Europi,
a nosi i titulu »grada prijatelja djece«* Bačanke polučile nagradu za najbolju kostimografiju

Piše: Ivan Andrašić

Nagradu za najbolju kostimografiju dobile su Bačanke

Protekli je vikend ženski vokalni sastav HKUPD »Mostonga« iz Bača pjevao na »2. međunarodnom festivalu malih vokalnih sastava« u Velikoj Gorici. Grad Velika Gorica nalazi se 16 kilometara jugoistočno od Zagreba, u nizinskom dijelu Turopolja i na rubu brežuljkastog dijela Vukomeričkih gorica. Središte je područja koje obuhvaća 566 četvornih kilometara i koje tvore 59 naselja. Uz velikogoričko naselje Pleso smještena je Zračna luka Zagreb, a sam grad leži na trasi željezničke pruge i buduće auto-ceste Zagreb – Sisak. Do 1990. Velika Gorica bila je općina, a od tada je pripojena Zagrebu. Status grada dobila je 1995. godine, a sa svojih gotovo 90.000 žitelja šesti je grad po veličini u Hrvatskoj. Zanimljivo je napomenuti kako Velika Gorica nosi titulu najuređenijega grada u Hrvatskoj, a drugog u Europi, te titulu »grada prijatelja djece«. Velika pažnja posvećuje se i očuvanju bogate kulturno-loške baštine. U tome prednjače brojna kulturno-umjetnička društva, koja se bave folklornim amaterizmom. Osim već postojećih međunarodnih festivala tamburaške glazbe i folklora, potkraj prošle godine utemeljen je i Međunarodni festival malih vokalnih sastava. Nositelj ove manifestacije je KUD »Gradići« iz prigradskog naselja Gradići, a mjesto održavanja je Dvorana Gorica.

SUDIONICI: U natjecateljskom dijelu festivalske večeri, zbog nekoliko otkaza u posljednji tren, na pozornici se predstavilo pet vokalnih sastava, te u revijalnom dijelu dva KUD-a. Dvjestotinjak nazočnih gledatelja i uzvanika iz gradskog poglavarstva, turističkog saveza i brojnih institucija kulture uživalo je u, slobodno se može reći, izvedbama majstora pjesme. Temperament i emociju slavonske pjesme donijeli su članovi i članice pjevačkog sastava KUD-a »Matija Gubec« iz Slavonskog Kobaša, mješoviti zbor »Bohemia« udruge »Češke besede« iz Zagreba svoje je numere otpjevao na gotovo profesionalnoj razini, iznimno atraktivan stil pučkoga pjevanja publici je priuštila pjevačka skupina KUD-a »Vrhovac« iz Ozlja, ljepotom pojave i vatrometom boja svojega bogatoga pučkoga ruha, te napjevima iz svojega kraja publiku su očarale gošće iz Bača, a dah Jadrana snažno je

prostrujao dvoranom za vrijeme pjevanja djevojaka iz klape »Kirice« KUD-a »Dr. Ante Barac« iz Grižana. Vrijeme koje je žiriju bilo potrebno za odabir najboljih ispunili su atraktivnim programom folklorci iz Slavonskog Kobaša i skladnim pjevanjem članovi vokalne sekcije KUD-a »Gradići«.

NAJBOLJI: Po odluci žirija, predsjednica KUD-a »Gradići« i direktorica festivala Gordana Kovačić proglasila je najbolje u predviđenim kategorijama. Sveukupnim pobjednikom proglašena je klapa »Kirice«. Ova klapa osnovana je 2004. godine u Grižanama kod Crikvenice, a već 2007. godine na večeri debitantata omškog festivala osvaja prvo mjesto. Na repertoaru klape su izvorne pjesme Vinodola, Dalmacije, duhovne i klasične skladbe, a tvori je osam članica i umjetnički voditelj Pavao Pave Kombol. Gošće iz Vojvodine nagrađene su za najbolju kostimografiju. Nastupile su u unikatnim narodnim nošnjama rodnoga Bača, od kojih su poneke stare i stoljeće i pol. »Pod konac posložene«, za vrijeme pjevanja pokazale su auditoriju nošnju djevojaka, nošnju mladih žena, nošnju starijih žena i nošnju najstarijih. I pjevale su skladno. Pjevale su svoju šokačku pjesmu onako kako to jedino i znaju, pjevale su iz srca. Tehnički možda i ne savršeno, ali su publiku osvojile upravo svojim širokim osmijehom i neposrednošću. Na koncu, svi sudionici ove festivalske večeri zajednički su izveli pjesmu »Lepo naše Turopolje«. Druženje je uz pjesmu i ples nastavljeno na zajedničkoj večeri.

SUSRETI: Osim službenog dijela, gostima je u lijepom sjećanju ostao i susret s Velikogoričanima koji su nekada na ove prostore doselili iz Bača. Glasoviti velikogorički vinar Antun Požeglić bio je jedan od onih koji su cijelo vrijeme posvetili gostima, a onima koji nisu imali obveza glede priprema za nastup priredio je nezaboravno poslijepodnevno druženje uz degustaciju vina u svom vinskom podrumu. »Iako nisam rođen u Baču, naši su mi gosti izuzetno prirasli srcu. Roditelji su mi odavno otišli iz Bača i doselili na ove prostore, o ovdje sam i rođen. Ovo gostovanje Bačana samo mi je pokazalo koliko čovjeku znače korijeni. Sve u svemu, ovo gostovanje mojih sunarodnjaka zauvijek će mi ostati u sjećanju«, kaže za Hrvatsku riječ Požeglić. Suradnjom sa Šokcima oduševljena je i predsjednica KUD-a »Gradići« Gordana Kovačić. »Egzotika bačkih Šokaca oduševila je naše gledateljstvo. Njihova neposrednost, njihove otvorene duše, a iznad svega njihova živopisna ruha i pjesma iz srca najbolji su poziv za budućnost naše suradnje. Raduje me poziv za gostovanje naše udruge u Baču, a nadam se da ćemo suradnju proširiti i na više udruga naše nacionalne zajednice u Vojvodini«, kaže za Hrvatsku riječ Gordana Kovačić.

Sudionici festivala

U Vajskoj održana redovita Godišnja skupština HKUPD-a »Dukat« Vajska-Bođani

Bogat program za sljedeću godinu

*Ovo je Društvo karakteristično po brojnim mladim članovima i djecom, koji na zonskim i pokrajinskim smotrama dostojno predstavljaju svoju sredinu i zajednicu **

Istaknuto mjesto u radu zauzima literarni odjel i najpoznatiji pjesnik ove sredine Josip Dumendžić - Meštar

Godišnja skupština HKUPD-a »Dukat« Vajska-Bođani, šesta redovita, održana je u petak, 28. studenoga, u Domu penzionera u Vajskoj.

Zbog odsutnosti predsjednika Društva *Pavla Pejčića* u pripremanju ove skupštine angažirali su se svi članovi upravnih tijela Društva, među kojima su, u službenom i kulturno-umjetničkom dijelu organizaciju dobro obavili: *Željko Pakledinac*, *Luka Ilić* te *Ruža Pejčić*, *Jelena Gostimirović* i drugi. Na ovom događaju bili su nazočni, pokraj članova Društva, i predstavnici HKUPD-a »Mostonga« iz Bača i HKUPD-a »Matoš« iz Plavne, čiji su tamburaši nakon skupštine, u kulturnom programu večeri i druženju zabavljali goste.

USPJEŠNA GODINA: HKUPD »Dukat« je odlukom saveznog Ministarstva pravde u Beogradu registrirano 29. studenoga 2002. godine. Tijekom ove godine Društvo je, zajedno s ostalim podunavskim udrugama, bilo uključeno u projekt »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688. - 2008.«. Pokraj sudjelovanja u ovoj manifestaciji Društvo je gostovalo u Istri, točnije u Puli, gdje su njegovi članovi u suradnji s tamburaškim sastavom »Matoša« priredili veoma uspješan koncert. I ove godine HKUPD »Dukat« Vajska-Bođani organiziralo je Maškare, tradicionalni maskenbal, sudjelovalo na proštenju sv. Jurja, gostovalo na »Dužijancu« u Subotici i Somboru, sudjelovalo na duhovnim događanjima u Maloj Bosni i na Bunariću. I ove godine Društvo je bilo rado viđen gost u Bačkom Bregu, Bačkom Monoštoru, Somboru i Plavni, s kojom ima tijesnu suradnju u oblasti folkloru, razmjeni iskustava i uzajamne pomoći.

Ove je godine Društvo održalo 15 sastanaka, ali i dalje postoje poteškoće, osobito u lokalnoj sredini, kada su u pitanju prostor za rad i nastupe. I dalje je ovo Društvo karakteristično po brojnim mladim članovima i djecom, koji na zonskim i pokrajinskim smotrama dostojno predstavljaju svoju sredinu i zajednicu. Istaknuto mjesto u radu zauzima literarni odjel i najpoznatiji pjesnik ove sredine Josip Dumendžić - Meštar.

PLAN RADA: Na skupštini je usvojen i Plan rada za iduće razdoblje u kome, među ostalim, stoji: odlazak dječjeg odjela na Dječji festival »Pjesmom i igrom u susret svetom Nikoli« u Bački Breg, predstavljanje

8. sveska Leksikona u Vajskoj, sudjelovanje u Božićnim događanjima, odlazak na seminar za voditelje i koreografe odjela, organiziranje maskara, odlazak na Veliko šokačko prelo u Bački Breg, suradnja s KUD-om iz Hrvatske, pripreme za smotre folkloru, održavanje tradicionalne izložbe u povodu Uskrsa, sudjelovanje na proštenju sv. Jurja, organiziranje prvosvi-banjskog uranka, organiziranje likovne kolonije na jezeru Provala, sudjelovanje na Marija festu u Bačkom Monoštoru, odlazak na »Dužijancu«, odlazak na »Mikine dane« u Bački Breg, organiziranje izleta na Dunav, sudjelovanje na Danima europske baštine u Baču, odlazak na Vinkovačke jeseni, organiziranje književne večeri, sudjelovanje na Smotri recitatora u Subotici, odlazak na Veliko šokačko prelo u Sontu i redovito sudjelovanje u emisijama na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice«.

Nakon službenog dijela pjevački zbor je izveo himnu Društva »U sebi nosim ravnice«, prema tekstu Josipa Dumendžića - Meštara, a zatim je Miroslava Bjelić, učenica VII. razreda OŠ, recitala pjesmu »Molitva« Danijele Lukinović. Potom je dječji odjel izveo još nekoliko pjesama i plesova, da bi se u završni dio programa uključio i tamburaški sastav iz Plavne. Ova Godišnja skupština, ili, bolje reći – susret, završila se večerom, glazbom i plesom uz prijateljsko druženje domaćina i gostiju.

Zvonimir Pelajić

O radu Savjeta MZ u Plavni

Uređuje se selo

Nakon šest mjeseci od izbora novog Savjeta MZ Plavna, od njegova predsjednika *Antuna Probojčevića*, koji je i član Općinskog vijeća, saznali smo nešto više o aktivnostima i planu rada ovog lokalnog tijela vlasti.

O planu rada i trenutačnim aktivnostima savjeta predsjednik Probojčević kaže: »U tijeku je intenzivno uređivanje atarskih cesta i postavljanje čuprija (mostova) na kanalima, a u tu svrhu angažiran je i geometar, koji je izvršio premjeravanje. Tako će se uspostaviti red u našem ataru, koji je dugo vremena bio zapušten. Pri završetku je i asfaltiranje nogostupa (trotoara) u preostalim rubnim ulicama, tako da naše selo sve više poprima urbani izgled. Još u mandatu prošlog savjeta seosko groblje je djelomice uređeno, podignuta je kapela, a mi smo ga sada potpuno očistili i svo smeće iznijeli na odlagalište. Imamo mali problem s kontejnerom, jer JKP »Tvrdava« za jedno pražnjenje naplaćuje oko 8.000 dinara, a imamo još jedan kontejner na tržnici. U tijeku je sadenje novog zimzelenog drveća na groblju, oko kapele, i u dvorištu Vatrogasnog doma.«

»I ovaj Savjet MZ Plavna nastavio je već tradicionalno dobru suradnju s općinskim tijelima vlasti, osobito s predsjednikom Općine Bač mr. *Tomislavom Bogunovićem*«, kazao je Antun Probojčević te naglasio spremnost savjeta da materijano pomogne udruge i društva u Plavni. Predsjednik nas je informirao i o pokrenutoj inicijativi da se zgrada nekadašnjeg kina u Plavni adaptira i preuredi za kulturne potrebe. Tako bi ovo mjesto konačno dobilo i svoj dom kulture.

Z. Pelajić

U Knjižnici i čitaonici »Ilija Okrugić« u Zemunu predstavljena knjiga

Svjetovne popijevke

Predstavljanje knjige »Svjetovne popijevke« u izdanju Knjižnice i čitaonice »Ilija Okrugić« iz Zemuna održano je 29. studenoga u prostorijama knjižnice. Ova knjiga sadrži riječi i napjeve, kao i narodne popijevke iz autorovih kazališnih komada (iz kazališnih komada *Ilije Okrugića Srijemca*). Prireditelj i pisac prologa ove glazbene zbirke je *Đuro Rajković* a u izdanju knjižnice i čitaonice »Ilija Okrugić« u Zemunu. Svečanu promociju ovog vrijednog djela otvorio je *Zvonimir Rajković*

koji je odgovoran za ovo izdanje knjige. Tom je prilikom pozdravio sve nazočne i najavio pjesmu »Milkina kuća na kraju«, kojom je združeni crkveni zbor zemunske župe odao priznanje neprocjenjivoj vrijednosti i dugovječnosti Okrugićeva rada i djela. Nakon toga je *Đuro Rajković* u svom izlaganju skrenuo pažnju na to, da su ovi glazbeni biseri dugo i nepravедно bili zapostavljeni, a da je koliko i kakvoći priloga u ovoj zbirci mnogo doprinijeo petrovaradinski skladatelj *Stanislav Preprek*, koji je kao štovatelj Okrugićeva stvaralaštva pomno bilježio, originalno harmonizirao i zdušno promicao njegovu glazbu. U svom izlaganju *Rajković* je istaknuo neke veoma interesantne činjenice koje se tiču njegove suradnje s ovim skladateljem. Govorio je i o načinu nastanka i oblikovanja ove glazbene zbirke do koga je došlo u godini Okrugićevog jubileja, 2007., za koji je velikim dijelom zaslužno angažiranje Knjižnice i čitaonice »Ilija Okrugić« u Zemunu. Na samom kraju izlaganja istaknuto je da su mnoga djela ostala u arhivama nekih kazališta u neharmoniziranom obliku, a isto tako je i najavljeno novo izdanje glazbene zbirke, ali sada crkvenih pjesama. Predstavljane je završeno pjesmom »U Budimu gradu«, koju je izveo zbor, nakon čega su tamburaši iz Golubinaca na najbolji mogući način zaokružili ovu večer uz zakusku i prijatno druženje svih prisutnih.

Danijela Lukinović

U Društvu hrvatske mladeži Zemuna održan

Turnir u pikadu

Društvo hrvatske mladeži Zemuna bilo je domaćin turnira u pikadu, koji je održan 28. studenoga u prostorijama Društva u Zemunu. Nazočni su bili - veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu *Tonči Staničić*, zemunski župnik *Jozo Duspara* i veliki broj mladih U prijatnoj atmosferi, uz šalu i razgovor, natjecanje je započelo podjelom 14 natjecatelja u dvije grupe. Svako od njih je imao pravo na po tri bacanja, nakon kojih se zbrajao ukupan broj osvojenih bodova. Promatrači su burno reagirali skoro na svaki potez natjecatelja. Naravno, jedan od razloga zbog kojih je ovaj turnir i organiziran, jest skorašnji odlazak veleposlanika *Staničića* iz Beograda, a veleposlanik je i sam sudjelovao u natjecanju. Uz svesrdnu podršku prisutnih sve je proteklo u opuštеноj atmosferi i uz puno dobre zabave. Naravno, iza svakog natjecateljskog kruga uslijedio bi i pljesak, koji su natjecatelji s oduševljenjem prihvatili. Konačni rezultat turnira bio je sljedeći: prvo mjesto zauzeo je *Filip Damjanović*, drugo mjesto *Ivan Rukavina* i treće *Ivan Fajstamel*. Pobjednicima su dodijeljene meda-

lje i prigodni skromni darovi kao znak pažnje. Ali, naravno da se tu ova večer nije završila. Svi prisutni su uz zakusku, druženje i glazbu ostali i poslije natjecanja da bi razmijenili svoje dojmove. Jedan od razloga za to bio je i taj, što su prostorije Društva hrvatske mladeži Zemuna te večeri zaista odisale duhom mladosti i entuzijazma. U tom smislu je ovo prijatno druženje i privredno kraju, uz oproštaj od veleposlanika, ali isto tako i uz osmišljavanje planova za neka buduća događanja slična ovom.

Danijela Lukinović

U Zmajevu održan

Festival tamburaške glazbe »Sava Vukosavljev«

U petak 28. studenoga 2008. godine u Zmajevu održan je 12. po redu Festival tamburaške glazbe »Sava Vukosavljev«. Pokraj dva tamburaška orkestra iz Zmajeva na festivalu su nastupili i tamburaški orkestri »Za našu dušu« iz Ravnog Sela, Tamburaški orkestar HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice, Veliki tamburaški orkestar »Vojvođanski tamburaši« iz Novog Sada s vokalnim solistima *Milanom Prunićem* i *Marijom Bračanski*, Tamburaški orkestar »Bačka« iz mjesta Gara u Mađarskoj kao i dva tamburaška orkestra iz Rume VTO »Matija Gubec« i Dječji tamburaški orkestar »Plavi čuperak«. Festival je otvorila predsjednica Upravnog odbora festivala *Juca Stojković* a prvi su nastupili članovi Tamburaškog orkestra Škole za tambure iz Zmajeva.

Veliki tamburaški orkestar »Matija Gubec« iz Rume i ovoga se puta predstavio u svom prepoznatljivom svjetlu s dvije skladbe Save Vukosavljeva »Mađarska rapsodija« i »Adagio« gdje je solista na primu bio *Zdenko Lanc* kao i sa svoje dvije vokalne solistice *Marijom Benčić* s pjesmom »Nisi ti video sklopljene ruke« i *Katarinom Atanacković* s pjesmom »Vino i gitare«.

Nikola Jurca

Ples u rumskom Gupcu

U subotu 29. studenoga 2008. godine u prostorijama HKPD »Matija Gubec« iz Rume održana je tradicionalni ples povodom završetka poljskih radova. U prepunoj dvorani društva s Brega prisutne su zabavljali tamburaši društva na čijem su se repertoaru pokraj klasičnih tamburaških pjesama našlo mjesta i za po koju šansonu, serenadu ili kanconu a goste je prije samog početka plesa, kako to već dolikuje, pozdravio predsjednik društva *Zlatko Kolarić*.

Nikola Jurca

Širom Bosne i Hercegovine posljednjih nekoliko godina otvoreno devet katoličkih škola

Katolički školski centri primjer za Europu!

Tradicija dobrog katoličkog školstva u BiH nasilno je prekinuta 1945. i nije ga bilo gotovo 50 godina, sve do 1994., kad je usred rata u Sarajevu Vrhbosanska nadbiskupija osnovala prvi Katolički školski centar »Sv. Josip«

Piše: Arijana Beus

UBosni i Hercegovini danas djeluje osam katoličkih školskih centara, i to u – Sarajevu, Zenici, Tuzli, Travniku, Banja Luci, Bihaću, Livnu te u Žepču. Bio je otvoren katolički školski centar i u Konjicu, no, zbog nepovratka hrvatskog pučanstva u Općinu Konjic te zbog odluke županijskog ministarstva prosvjete HNŽ-a o spajanju razreda, odlučeno je da se zatvori rad škole u Konjicu. Naime, tradicija dobrog katoličkog osnovnog i srednjeg školstva u Bosni i Hercegovini nasilno je prekinuta 1945. godine i nije ga bilo gotovo 50 godina, odnosno sve do 1994. godine, kad je usred rata u Sarajevu Vrhbosanska nadbiskupija osnovala prvi Katolički školski centar »Sv. Josip« i tim utemeljenjem je započela s radom prva katolička škola poslije Drugog svjetskog rata. Poslije toga osnovano je još sedam takvih školskih centara. Cijeli ovaj zahtjevniji projekt novoga katoličkog školstva, za kojega svi pokazatelji govore da funkcionira vrlo dobro, vodi mons. dr. *Pero Sudar*, pomoćni sarajevski biskup i promicatelj za katoličko školstvo u Nadbiskupiji. Katolički školski centri sa svojim školama uključeni su 1997. u »Europski odbor za katoličko školstvo«.

VISOKO HUMANISTIČKO PRIZNANJE: Nedavno je delegacija Internacionalne lige humanista, predvođena generalnim tajnikom *Zdravkom Šurlanom*, posjetila Katolički školski centar »Sveti Josip« u Sarajevu, gdje ih je primio ravnatelj vlč. mr. *Ivica Mršo*. Tijekom susreta tajnik Šurlan je priopćio odluku da se visoko humanističko priznanje Zlatna povelja »Linus Pauling« s plaketom i zlatnom značkom dodijeli KŠC-u za izvanredan doprinos misiji Internacionalne lige humanista kroz visoko-profesionalni i etički odgoj i obrazovanje mladih kroz zajedništvo u bogatstvu i različitosti. »KŠC je primjer odgojno-obrazovne institucije u kojoj svaki nastavnik istinski oblikuje osobnost učenika i uči ga kako da sačuva identitet i autentične vrijednosti naroda kome pripada i vlastiti individualitet i identitet«, stoji u obrazloženju Odluke o dodjeli priznanja.

Ovo priznanje je samo jedno u nizu, a jasno govori o značaju i djelovanju samog centra.

Naime, u sastavu KŠC-a »Sv. Josip« djeluje Osnovna škola, Srednja medicinska škola i Opća-realna gimnazija, te područna Osnovna škola u naselju Stup. Kao i u drugim katoličkim centrima, ove škole otvorene su svima i pohađaju ih djeca različitih vjeroispovijesti i nacionalnosti te djeca nekih stranih diplomata, koji obavljaju razne djelatnosti u ovome gradu.

Uz KŠC »Sv. Josip« otvoren je i internat s oko 80 mjesta sa zasebnim odjelima za mušku i žensku katoličku mladež, koja pohađa jednu od srednjih škola, a nisu podrijetlom iz Sarajeva. **ŠKOLA KOJA MNOGO DAJE, ALI I MNOGO TRAŽI:** U sastavu Katoličkog školskog centra »Sv. Pavao« u Zenici, koji je otvoren u jesen 25. rujna 1995., djeluju dvije škole: Osnovna i Opća gimnazija. Do jeseni 2001. djelovale su u unajmljenim prostorijama, a otada u novoj zgradi koja je nanovo izgrađena. Kako je u izjavi za Hrvatsku riječ istaknuo don *Anto Ledić*, ravnatelj Centra, ove godine KŠC »Sv. Pavao« pohađa 640 učenika.

»Uvjeti rada su relativno dobri, škola je opremljena osnovnim nastavnim učilima, s tim da još uvijek nemamo u potpunosti opremljene kabinete fizike i kemije. Zahvaljujući Ministarstvu prosvjete Hrvatske i ministru *Draganu Primorcu*, škola je opremljena dvijema interaktivnim pločama, koje će u svakom slučaju poboljšati kvalitetu obrazovanja i omogućiti profesorima i učenicima europske obrazovne standarde«, kazao nam je don Anto. On napominje da su, kao i do sada, i ove godine učenici ušli u uređene i osvježene prostorije.

»Kada sagledamo uvjete i potencijale koje ovaj centar ima, možemo reći da smo zadovoljni postignutim uspjehom na kraju školske godine, a i na maturalskim ispitima. Centar, kao odgojno-obrazovna institucija, uživa veliki ugled u gradu i već ga mnogi prihvaćaju kao školu koja mnogo daje, ali i mnogo traži«, ističe don Anto i dodaje da je u postavljenim vrijednostima kao prioritarna zadaća ovih škola odgoj čovjeka na prvom mjestu, pa onda obrazovanje.

»Trudimo se u školu unijeti ozračje rada i reda, međusobnog uvažavanja, kako među uče-

nicima, tako i među djelatnicima te na osobit način između djelatnika i učenika. Dosadašnjim radom i trudom možemo kazati da smo u dobroj mjeri uspjeli, iako na taj proces nikada ne možemo staviti točku i kazati - svršeno je. Uvijek se radaju nove ideje, novi ciljevi i novi projekti. Važno je imati cilj, a on je ostvariv kad se čovjek nesebično daje i kada na prvo mjesto stavlja drugoga, a ne osobne interese«, kaže don Anto i dodaje da KŠC-i upravo to pokušavaju, i u dobroj mjeri uspijevaju.

UČENICI IZ SVIH KRAJEVA BIH: Katolički školski centar »Sv. Franjo« u Tuzli utemeljen je u jesen 1995. Od tada u njemu djeluje Opća-realna gimnazija, a od 2001. i Osnovna škola. Katolički školski centar »Petar Barbarić« u Travniku djeluje u prostorijama nekadašnje poznate travničke gimnazije od 28. rujna 1998. godine. Cijela zgrada, koja je za sada samo djelomično vraćena Crkvi na korištenje, u vrlo trošnom je stanju. Stoga se od početka temeljito obnavlja usporedo s odvijanjem nastavne djelatnosti u dvije škole: Osnovnoj i Općoj gimnaziji. Uz gimnaziju postoji i sjemenište za svećeničke kandidate, te internat za učenike koji dolaze iz drugih krajeva Bosne i Hercegovine.

Katolički školski centar »Don Bosco« u Žepču započeo je raditi 20. rujna 1999. U njemu djeluje Tehničko-obrtnička škola, koju pohađa oko 250 učenika, Opća gimnazija s oko 240 učenika, te područni odjel Gimnazije u Usori sa svojih 100 polaznika, koje poučava oko 40 profesora. Ovaj centar vode svećenici Hrvatske salezijanske provincije, koji su u Žepču sagradili moderne prostore za ove škole. Katolički školski centri u BiH otvoreni su također i u Banja Luci, Bihaću i Livnu.

Bogatstvo kulturne baštine Cvelferije predstavljeno Osječanima

Cjelovita slika duhovnog života

Usporedno s organiziranjem obrane ovih prostora, uspjeli smo se izdignuti iznad prosječnosti, okupiti brojnu seosku inteligenciju – liječnike, agronome, učitelje, veterinare i sve druge, koja je na selu bila neiskorištena, s namjerom promicanja duhovne obnove, njegovanja kulturne tradicije i bogate baštine i, naravno, naše katoličke vjere, rekao je vlč. Marko Đidara

Bogatstvo kulturne baštine Cvelferije, tih devet sela Posavine, koje je Vojna granica ujedinila u 12. brodsku regimentu, te upravo otuda i naziv Cvelferija, od kojih su najznačajniji Drenovci, ali ništa manje značajni nisu niti Đurići, Gunja, Podgajci, Račinovci, Rajevo Selo, Soljani, Strošincu i Vrbanja, predstavili su prošloga četvrtka, 27. studenoga, Osječanima, posredstvom udruge Šokačka grana, vlč. Marko Đidara, župnik župe sv. Mihaela-Arkandela u Drenovcima, Andrija Matić, pročelnik za poljoprivredu i gospodarstvo Vukovarsko-srijemske županije, Matej Jankopović, prvi župan vukovarsko-srijemski, Jakša Šestić, član uprave županijske Sladorane i prvi načelnik Općine Drenovci te Goran Pavlović, prvi ravnatelj drenovačke knjižnice i čitaonice i prvi urednik časopisa Duhovno hrašće. Tom je prigodom predstavljen i Dokumentarij, knjiga o proteklih stotinu »Susreta ugođe« u Drenovcima, koju su za tisak pripremile prof. Mirta Bijuković i prof. Valentina Majdenić s Filozofskog fakulteta u Osijeku, o kojoj su vrlo pohvalno govorili već predstavljeni zvaničnici, ali i prorektor dr. Goran Rem i mr. Vera Erl, koja je sve nazočne pozdravila i kao predsjednica Šokačke grane.

SVE JE POČELO U VRIJEME DOMOVINSKOG RATA: »A sve je počelo u vrijeme Domovinskoga rata«, rekao je vlč. Marko Đidara, Šidanin rođenjem, i nastavio: »kada su u Vrbanju, Soljane, Drenovce stizali prognanici iz najistočnijih krajeva Republike Hrvatske, kada je bilo 'biti il ne biti'. Usporedno s organiziranjem obrane ovih prostora, uspjeli smo se izdignuti iznad prosječnosti, okupiti brojnu seosku inteligenciju – liječnike, agronome, učitelje, veterinare i sve druge, koja je na selu bila neiskorištena, s namjerom promicanja duhovne obnove, njegovanja kulturne tradicije i bogate baštine i, naravno, naše katoličke vjere. Tako je nastala ova

udruga Duhovno hrašće, 1993. godine, a hrast je u našem podneblju simbol snage, bogatstva i neprestanog, spontanog rađanja, simbol našeg ravničarskog čovjeka, koji je, baš kao i hrast, neuništiv«.

Potom počinju *Susreti ugođe*, a sudionici su ponajčešće književnici, poljoprivredni stručnjaci, etnolozi, arheolozi i ini, pa već sljedeće, 1994. godine, organiziraju se Pjesnički susreti, da bi 1996. godine izašao i prvi broj *Duhovnog hrašća*, časopisa za književnost, umjetnost, kulturu i povijest.

»Kada se čovjek u nekim godinama zaljubi u zavičajnost, kada, da tako kažem, oboli od te zavičajnosti, a to se meni desilo«, rekao je poetski nadahnut Andrija Matić i nastavio: »pa kada još dobije državu o kojoj je sanjao, a ta država svoj bitak temelji na obitelji i zdravoj zavičajnosti, onda dobiješ krila, razmašeš se i tvojoj sreći nema kraja. Meni se baš to dogodilo, a uz to sam još i agronom i seljak, pročelnik, Srijemac i Šokac, a iznad svega zaljubljenik u bogatstvo te naše baštine. Iza nas je tek prva stotina 'Susreta ugođe', a dati će Bog, kako je rekao i naš župnik, da dočekamo i dvjestote susrete, a ja ću jednako i neizmjenno biti sretan ako ova naša ideja živi i dalje.«

SPONTANO SLOŽEN CVELFERSKI MOZAIK: »Osnivajući Duhovno hrašće u vrijeme Domovinskoga rata, ovaj tim, koji je pred vama, na sebe je stavio taj svoj nacionalni identitet nosio ga i volio. Bez sumnje, bila su to teška vremena, ali ispunjena nacionalnim ponosom i nabojem, a postojala je opasnost da to moguće postane i neobuzdano. Na žalost, na nekim našim prostorima to se i dogodilo, ali mi smo se u našem cvelferskom krugu okupili oko naše vjere i naše Katoličke crkve, u vjeronaučnoj dvorani u Drenovcima, i zaključili da taj duh i taj silni nacionalni naboj ne smije izmaći kontroli, i raduje me da smo u tome uspjeli«, rekao je Mata Janković.

Književna elita na okupu u Drenovcima

I dok se u Zagvozdu, malenome mjestu u Dalmatinskoj Zagori, svakoga ljeta okupi glumačka elita, svake se godine u Drenovcima okupi književna elita na već kulturnim Drenovačkim pjesničkim susretima, za koje je ustanovljena i nagrada Visoka žuta žita, a dosadašnji laureati su: Jure Kaštelan, Mirko Jirsak, Boro Pavlović, Miroslav Slavko Mađer, Dragutin Tadijanović, Vladimir Rem, Zlatko Tomićić, Matko Peić, Slavko Mihalić, Nikola Kraljić, Bogdan Mesinger, Ivo Balentović, Vesna Parun, Zvonimir Balog, Branimir Bošnjak, Anđelko Novaković, Jasna Melvinger i Ante Stamač. Također je ustanovljena i nagrada za najbolju zbirku poezije, objelodanjenju između dvaju susreta, a nagrađeni su: Goran Rem za *Dobre oči tvoje*, Delimir Rešicki (*Knjiga o anđelima*), Miroslav Mićanović (*Zib*), Tea Gikić (*Čežnja za snom i zaboravom*), Lana Derkač (*Škrabica za sjene*), Zvonko Maković (*Veliki predjeli, kratke sjene*), Tvrtko Vuković (*Golmanu, lovcu i šumaru*), Romeo Mihaljević (*Onaj koji hoda u oba sna*), Željko Knežević (*Kopito trajnoga konja*) i Josip Cveniĉ (*Volim drugu obalu*).

Nadahnuto su govorili i drugi sudionici ovoga skupa, jednostavno se dopunjujući, i kako je primijetio dr. Goran Rem, možda večeras i ne bi dobili cjelovitu sliku duhovnoga života u Cvelferiji - da je oni nisu ovako spontano tkali i slagali tu pred našim očima, sličicu po sličicu tog cvelferskog mozaika, od Andre Matića do Vere Erl.

Na koncu, zamolili smo župnika vlč. Đidaru za komentar o zbivanjima na čitavom tom hrvatsko-srijemskom prostoru, jer dok se Drenovci i Cvelferija hvale *Duhovnim hrašćem*, dotle se Nijemci hvale *Kičenim Srijemom*, Ilača *Tradicijskim*

glazbalima, Tovarnik *Matoševim danima*, Lovas *Miholjskim kolom* i da ne nabrajam, a kako izzvati lančanu reakciju i u drugom dijelu Srijema, kojega je presjekla najmlađa hrvatska državna granica? »Vrlo jednostavno i vrlo lako, jer duh, srce i ljubav, pa i dragi Bog, ne priznaju nikakve granice, pa ni državne. Nitko tu nema što zamjeriti, ako se granice prelaze s ljubavlju i dobrim namjerama, da jedni drugima pomognemo i da život s obje strane granice učinimo ljepšim i bogatijim.«

Slavko Žebić

Najsuvremenija domaća farma za uzgoj svinja nove generacije na salašu Dulićevih u Đurđinu

Dugoročno ulaganje se vraća

U objektu, čija je izgradnja trajala dvije godine, nalaze se prasilišta i odgajališta za krmače i odojke, oprema za zalučene i suprasne krmače, zajednički boksovi i čekališta, te individualna uklještenja Proizvodnjom nazimica i nerasta su zadovoljni, a njezinim proširenjem, planiraju za osam godina vratiti uložena sredstva.*

Genetska istraživanja i razvoj svinjogojke proizvodnje sve su više zastupljeni posljednjih desetljeća u Europi. Francuska tvrtka »Pen Ar Lan«, osnovana 1972. godine, prvenstveno je usmjerena na stvaranje nove linije nerasta za poboljšanje proizvodnje tovljenika na francuskom tržištu. Ova kompanija odlučila je, međutim, sudjelovati u modernizaciji proizvodnje svinja i u zemljama jugoistočne Europe. Centar ove ideje upravo je Vojvodina, gdje je 2005. godine i osnovana podružnica »Pen Ar Lan Dunav«, čiji je zastupnik *Mata Forgić* iz Bačkog Monoštora. Promotivni materijal kompanije dospio je do *Ivana Dulića* iz Đurđina, već od ranije upoznatog s novim trendovima u uzgoju svinja. Ubrzo zatim obitelj Dulić odlučila se na dugoročno ulaganje i rad na području proizvodnje genetskog materijala u svinjogojstvu. Tako se danas na salašu Dulićevih, podignutom prije 275 godina u Đurđinu, može vidjeti jedinstvena suvremena farma za proizvodnju svinja nove generacije.

MODERNI NASTAVAK OBITELJSKE TRADICIJE: Uzgojem starih i provjerenih rasa svinja bavili su se Ivanovi otac i djed. Međutim on nije, kako kaže, imao previše ambicija nastaviti tradiciju, iako je ostao živjeti na salašu sa suprugom Mirjanom. »Uvijek sam želio raditi nešto što još nitko drugi nije probao raditi. Kao dijete sam puno vremena provodio pomažući oko uzgoja svinja, pa me kasnije

taj posao i nije baš privlačio. Međutim, 2003. godine bio sam u obilasku njemačkih farmi, gdje sam vidio do tada nepoznatu rasu svinja. Po povratku sam se zainteresirao, nabavio promotivni materijal tvrtke »Pen Ar Lan« i stupio u kontakt s njihovim zastupnicima«, priča Dulić, koji se nakon sklopljenog ugovora upustio u avanturu stvaranja genetske linije nazimica i nerasta, čijim ukrštanjem se dobivaju tovljenici vrhunske kvalitete.

Naime, tvrtka »Pen Ar Lan« na tržište je plasirala terminalnog nerasta P76, koji je genetska kombinacija nekoliko linija, a potom je plasirala i nazimice roditeljske linije NAIMA, s 12,5 posto krvi kineske svinje. Obitelj Dulić uvezla je iz Francuske pradjedovsku liniju, odnosno 70 krmača i 12 nerasta, kako bi proizveli neraste P76 i nazimice NAIMA, odnosno djedovsku ili žensku liniju. Uvođenjem gena kineske svinje u rasu europske svinje, odnosno ukrštanjem P76 i NAIMA, dobijena je nova rasa svinja, koju krasi visoka plodnost (14,8 živorođenih odojaka u leglu), dugovječnost (24 prašenja u karijeri), kvalitetne materinske osobine, otpornost i dobra adaptacija te kvaliteta polutke, koja odgovara europskim standardima – najmanje 60 posto mesnatosti. Kod ove selekcije maksimalno je iskorišten herosis efekt, jer se europske i kineske svinje nisu ukrštale 6.000 godina. »Muška linija ima oko 72 posto mesa, a krmače 56 posto, što znači da je mesnatost oko 59 posto. Ne traži se više masna svinja,

osim mangulica. Kod svinja nove generacije su šunke veće i izražene, a za mesnu industriju bitno je da ima što manje masnoće«, objašnjava Dulić.

Ivan Dulić je vlasnik farme i mesa, dok je genetska vrijednost životinja vlasništvo tvrtke »Pen Ar Lan«, po čijim visokim standardima se

na Dulićevoj farmi provodi proizvodnja nazimica i nerasta. »Iz Francuske nam šalju listu osjemenjavanja, njihov zastupnik dolazi kontrolirati proizvodnju, a supruga im svakog tjedna šalje izvješće o proizvodnim linijama, kako bi mogli pratiti naše postupke u proizvodnji genetskog materijala«, navodi Dulić dodajući, da i predstavnici tvrtke dolaze nekoliko puta godišnje iz Francuske uvjeriti se u napredak poslovanja, te kako bi imali uvida u postojeću situaciju ili eventualne probleme glede proizvodnje.

TRŽIŠTE: Sve linije tvrtke »Pen Ar Lan« oslobođene su stres gena i RN gena, odgovornog za blijedo i vodnjikavo meso. Kvaliteta mesa, kao uvijek dobre prolaznosti na tržištu, ponukala je proizvođače svinja da na farmi Dulić kupuju nazimice i neraste za priplod, koji će im dati tovljenike s visokom kvalitetom mesa. Za pronalaženje zainteresiranih kupaca i naplatu prodanih nazimica i nerasta zadužen je menadžer, odnosno zastupnik tvrtke, koji prije isporuke provodi kontrolu, primjerice – stava,

položaja nogu svinja, obujma kotleta putem specijalnog ultrazvuka, i slično. Farma Dulić za sada je jedini proizvođač genetskog materijala u širem okruženju i plasira ga na području Srbije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Crne Gore i Makedonije. Zemlja partner tvrtke »Pen Ar Lan« je i Poljska, koja genetskim materijalom snabdijeva cijelu Europu, dok je Francuska, kao glavno sjedište tvrtke, zadužena za proizvodnju i distribuciju na svjetskoj razini, odnosno za Brazil, Meksiko i Kanadu.

Nazimice i neraste proizvođači svinja moraju naručiti pet mjeseci unaprijed, a cijena jedne nazimice NAIMA košta 750 eura, dok je za nerasta P76 potrebno izdvojiti 1000 eura. Prema Dulićevim riječima, za dvije godine prodano je ukupno 64 nazimice i 3.000 tovljenika, koje, kako kaže, svakog tjedna isporučuje u klaonicu svinja »Mohač« iz Stare Moravice, s kojima

ostvaruje odličnu suradnju. »Zadovoljan sam otkupnom cijenom, koja je iznosila 160 dinara + PDV, kao i brzom isplatom, te stoga već duže vrijeme isporučujem po 30-ak tovljenika tjedno«, tvrdi Ivan, na čijoj farmi je trenutno 80 krmača, a namjerava proizvodnju proširiti bar na 110 krmača. To je, kaže, dobar put da na obližnjim farmama za dvije godine bude 50.000 tovljenika istih genetskih svojstava, čije će podrijetlo i kvaliteta mesa biti unaprijed poznata.

VISOKI STANDARDI SMJEŠTAJNIH KAPACITETA ZA UZGOJ SVINJA: Kako bi u potpunosti zadovoljila proizvodni program, đurđinska farma opremljena je računalnom opremom i podignuta je po najsuvremenijim standardima. Njihov proizvodni program, koji obuhvaća sve dijelove proizvodnje, od prasilišta pa nadalje, temelji se na tome da svaka svinja ima zadovoljene dnevne potrebe hrane, vode i zraka.

U objektu, čija je izgradnja trajala dvije

godine, nalaze se prasilišta i odgajališta za krmače i odojke, oprema za zalučene i suprasne krmače, zajednički boksovi i čekališta, te individualna uklještenja. Osim toga, prostorije su opremljene uređajima za ventilaciju, klimatizaciju i izolaciju. Dakle, zadovoljeni su svi uvjeti za suvremeni uzgoj svinja, propisani od strane tvrtke »Pen Ar Lan«. »Kada se neka od prostorija isprazni, vrši se pranje, dezinfekcija i bijeljenje vapnom, kako bi svinje ušle u čisto. O tome se također vodi evidencija, a vrlo je važno i radi zadovoljavanja HCCP standarda proizvodnje, što je tek prvi korak u zaštiti životinja«, navodi Dulić.

Farma je zatvorenog tipa, odnosno, tzv. nukleus farma i preko specijalnih filtera osigurava se čist zrak, što je od posebnog značaja u vrijeme raznih virusa koji putuju zrakom i do tri kilometra. Na ovaj način izbjegava se mogućnost ulaska bilo kakvih bolesti, jer genetski materijal koji se proizvodi mora biti u potpunosti zdrav – kaže Dulić, napominjući da svaki ulazak u objekt podrazumijeva tuširanje i zaštitnu odjeću.

Tako osim njega, supruge i jednog uposlenog radnika, nitko više ne ulazi u objekt. Nekada je, tvrdi, bilo potrebno puno više radne snage, dok suvremena tehnologija znatno olakšava proizvodnju, te je za posao oko stotinjak svinja dovoljna jedna osoba, kaže Dulić.

USTRAJNI U NAMJERI: U vrijeme kada su se Ivan i Mirjana Dulić odlučili izgraditi farmu, Ministarstvo poljoprivrede započelo je sa subvencioniranjem, što je i njima znatno pomoglo, jer su ulaganja bila velika.

Osim toga, obitelj je morala uložiti i vlastita sredstva, kao i sredstva dobivena od Pokrajine i grada, te zadužiti se i bankarskim kreditima. Međutim, ustrajni u svojoj namjeri uspjeli su, jer su, kako kažu, uvjereni da se dugoročno ulaganje uvijek vraća.

Međutim, prisjećajući se prepreka oko »papirologije«, odnosno dugotrajne procedure oko izrade cjelokupne projektno dokumentacije, Ivan Dulić priznaje da nije siguran da bi imao ponovno snage proći kroz sve. »Pribavljanje

raznih dozvola i obilazak institucija oduzelo mi je puno vremena. Samo različite pristojbe koštale su me 4.000 eura, što je možda i radi toga što sam prvi u ovom poslu u našim krajevima«, kaže Ivan, navodeći kako je farma registrirana u Bruxellesu, dok je kod nas to išlo s dosta problema.

Unatoč svim pratećim poteškoćama, ulaganja i trud počeli su pokazivati dobre rezultate. Proizvodnjom nazimica i nerasta su zadovoljni, a njezinim proširenjem, planiraju za osam godina vratiti uložena sredstva. Za sada još uvijek ne ostvaruju prihode kojima mogu raspolagati, već im oni služe za otplatu prilično velikih iznosa bankarskih kredita. To za sada ne smatraju problematičnim, ali postoji određena neizvjesnost oko toga što će biti iduće godine, jer, kažu, nitko nije mogao predvidjeti svjetsku ekonomsku krizu, koja predstavlja veliku opasnost za otplatu kredita. »Nestabilnost dinara i opadanje kupovne moći utjecat će i na svinjogojstvo, jer svinjsko meso ponajviše konzumira radnička klasa«, tvrdi Dulić, iako je optimističnih pogleda na dane koji dolaze.

Mirjana i Ivan Dulić

Unatoč činjenici da je sve manje mladih koji ostaju živjeti na selu, sedma generacija na salašu Dulićevih dokazala je da selo ipak nudi perspektivu, koja može donijeti bolje sutra.

Marija Matković

Beogradska »Politika« o srpsko-hrvatskoj kulturnoj suradnji

Bolje nego ikad

U tekstu pod naslovom »Topla točka smrzavanja« beogradska »Politika« je u četvrtak, 27. studenoga objavila kako se razmjena kulturnih sadržaja između Srbije i Hrvatske ocjenjuje boljom nego ikada.

Pišući o temi hrvatsko-srpske kulturne suradnje, list je prenio i ocjenu hrvatskoga veleposlanika u Srbiji *Tončija Staničića* iz izjave agenciji Tanjug, vezanu uz ponovno zaoštavanje srpsko-hrvatskih odnosa i kulturnu razmjenu između Srbije i Hrvatske, u kojoj ističe da je »kultura uvijek nalazila svoj put, čak i u vremenima koja su bila zaista teška« te da »trenutačni zastoj ili stagnacija u razvoju bilateralnih odnosa nije toliko dubok«, kao što se možda čini na prvi pogled.

Veleposlanik Staničić je rekao kako vjeruje da je trenutačna stagnacija uvelike motivirana unutarnjopolitičkim razlozima i da nije toliko duboka. »Puno razloga to pokazuje, a najviše kulturna suradnja, koja se razvija bolje nego ikada«, rekao je Staničić i osobito istaknuo razvoj te suradnje u kazalištu, na filmu i u likovnoj umjetnosti. Hrvatski veleposlanik ocijenio je i da će se kulturna suradnja između Srbije i Hrvatske razviti bolje kada obje države budu spremne poduprijeti takozvane kapitalne kulturne projekte.

Staničić je pozitivnim ocijenio to što su se gotovo istodobno pojavila dva filma u Hrvatskoj i Srbiji, koji su rezultat hrvatsko-srpske

koprodukcije, a riječ je o filmu *Vinka Brešana* »Nije kraj« i filmu *Gorana Markovića* »Turneja«, u kojima sudjeluju srpski i hrvatski glumci. Oba filma govore o ratu i 90-im godinama prošlog stoljeća na jedan drugačiji način i, po njegovoj ocjeni, pokazuju spremnost da se na noviju povijest gleda drugačije nego do sada.

»Politika« podsjeća da su početkom studenoga u Beogradu gostovala kazališta »Gavela« i »Kerempuh« te na najavljeno gostovanje »Tvornice lutaka« na Festivalu kazališnih predstava za djecu i Zagrebačkoga kazališta mladih na sceni Jugoslovenskog dramskog pozorišta (JDP), treće od 2006. godine.

Komentirajući za »Politiku« tu temu, hrvatski novinar i pisac

Boris Dežulović rekao je kako je »duboko uvjeren da ozračje na najnižoj točki na termometru hrvatsko-srpskih odnosa od 'Oluje' do danas, koja je opasno blizu točke smrzavanja, neće promijeniti ništa u kulturnoj suradnji dviju država«.

Ta se kulturna suradnja, po njegovu mišljenju, više svodila na »imbecilne hrvatske serije na srpskim televizijama i kretenski srpski turbo-folk u hrvatskim diskotekama«, rekao je dodajući, kako će i dalje tako biti, dok je na iole ozbiljnijim planovima postojala i postoji suzdržanost povezana s politikom.

List navodi i mišljenje uglednoga beogradskog kulturnog djelatnika *Jovana Ćirilova*, koji ističe da je »kultura, naročito kazališna, bila prva koja je poslije dramatičnih

Tonči Staničić: Kultura je uvijek nalazila svoj put, čak i u vremenima koja su bila zaista teška

događaja pokrenula komunikaciju između Srbije i Hrvatske« te da će kulturni djelatnici biti i ostati most i spona između njih i njegovati komunikaciju s kolegama.

(Hina)

»Sa(n)jam knjige u Istri«

Velik broj autora iz Srbije

Pulski festival knjiga i autora »Sa(n)jam knjige u Istri«, koji je počeo jučer (4. prosinca) i traje do 11. prosinca, okupit će više od 300 hrvatskih i izdavača iz regije, uz raznovrstan prateći program, koji uključuje i izložbe, promocije i filmske projekcije.

Od književnika iz Srbije, prema službenim najavama, na sajmu će se predstaviti Vladimir Arsenijević, Vladislav Bajac, Zvonko Karanović i Teofil Pančić. U okviru sajma (9. prosinca) svoju će hrvatsku premijeru imati film »Turneja« redatelja Gorana Markovića, srpski kandidat za Oscara, uz promociju Markovićeve knjige »Male tajne«. Markoviću će se na premijeri pridružiti i dio glumačke i filmske ekipe - Jelena Đokić, Stella Četković, Dragan Nikolić, Gordan Kičić i Vojislav Brajović, te glumci i producenti Tihomir Stanić i Svetozar Cvetković. »Sa(n)jam knjige u Istri« najveći je autorski sajam knjiga u Hrvatskoj i najveći festival autora u široj regiji, a ove godine središnja tema je »Literarni nomadi«.

D. B. P.

Od 10. do 13. prosinca u Beogradu

Retrospektiva filmova Vinka Brešana

Klub i čitaonica Zajednice Hrvata Beograda »Tin Ujević«, u suradnji s Jugoslovenskom kinotekom iz Beograda, od 10. do 13. prosinca organizira retrospektivu filmova hrvatskog redatelja *Vinka Brešana*. Filmovi će biti prikazivani u dvorani Jugoslovenske kinoteke, a retrospektivu će u srijedu 10. prosinca (19 sati) otvoriti film »Kako je počeo rat na mom otoku«. Film je snimljen 1996. i dobitnik je »Velike zlatne arene« za režiju, epizodnu ulogu i kostimografiju, kao i više međunarodnih priznanja.

U četvrtak 11. prosinca (19 sati), na progra-

mu je dokumentarni film »Zajednički ručak« a nakon njega igrano ostvarenje »Maršal«, dobitnik »Velike zlatne arene« za najbolji film, scenarij i glavnu mušku ulogu.

U petak 12. prosinca (19 sati), bit će prikazan dokumentarni film »Naša burza«, te od 19,15 sati film »Svjedoci« snimljen 2003. godine, dobitnik »Velike zlatne arene« za režiju, scenarij, glavnu žensku ulogu, glazbu i masku. »Svjedoci« su usvojili i priznanja na festivalima u Berlinu, Jeruzalemu i Karlovim Varima.

Posljednjeg dana programa, 13. prosinca, publika će od 19 sati moći pogledati dokumen-

tarni film »Hodnik«, a od 19,15 sati najnoviji Brešanov film »Nije kraj«, snimljen u koprodukciji »Inter filma« iz Zagreba i »Vansa« iz Beograda.

Vinko Brešan rođen je 1964. u Zagrebu. Studirao je komparativnu književnost i filozofiju na Filozofskom fakultetu i Akademiju dramskih umjetnosti u Zagrebu.

Za studentski film »Naša burza« dobio je nagradu za debitantski film na festivalu u Oberhauzenu 1987. godine. Njegov debitantski niskobudžetni igrani film »Kako je počeo rat na mom otoku«, najgledaniji je hrvatski film u kinima 90-ih godina.

Filmovi »Maršal« i »Svjedoci« nagrađivani su na festivalima u Berlinu i Karlovim Varima.

D. Bebić

Književna večer Mirka Kopunovića

PLAVNA – U organizaciji Literarnog odjela HKUPD-a »Matoš« u nedjelju, 7. prosinca, u dvorani Vatrogasnog doma bit će održana književna večer Mirka Kopunovića, pjesnika iz Subotice. O njegovim dvema knjigama (»U iskrama nade«, »Pod slapovima sna«) govorit će Tomislav Žigmanov, književnik i publicist, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. U okviru programa nastupit će i ženska pjevačka skupina HKUPD-a »Matoš«. Početak je u 17 sati.

Z. Pelajić

Koncert Darka Rundeka

BEOGRAD – Poznati hrvatski pjevač i autor Darko Rundek u pratnji njegova Cargo orkestra održat će 17. prosinca koncert u Sava centru u Beogradu. Uoči koncerta Rundek će objaviti prošireno izdanje svoje knjige pjesama »Duhovi«. Knjiga nazvana po »Duhovima«, pjesmi na kajkavskom narečju o pijanom izletu u Zagorje dvojice prijatelja s prvog albuma Haustora, donijela je Rundekove

pesme s ostalih albuma ovoga benda, kao i s kasnijih solo izdanja »Apokalipso« (1997.) i »U širokom svijetu« (2000.) te songove za kazalište, radio-drame ili film i pisanu poeziju.

Novo prošireno izdanje knjige uključuje pjesme s albuma »Ruke« i »MHM A-HA OH YEAH DA-A«, te dva kratka lirski ciklusa.

Posjetitelji uz kupljenu ulaznicu od 1.600 dinara dobivaju i novi živi album »Live in Dom omladine«, koji u Srbiji neće ići u redovitu prodaju.

Pjesmom i igrom u susret svetom Nikoli

BAČKI BREG – HKUD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega organizira dječju manifestaciju pod nazivom »Pjesmom i igrom u susret svetom Nikoli«. Program će se održati u Domu kulture u Bačkom Bregu u subotu, 6. prosinca, s početkom u 17 sati. Osim iz Bačkog Brega, očekuje se i sudjelovanje djece iz - Male Bosne, Svetozara Miletića, Bezdana, Bačkog Monoštora, Sombora, Sonte, Bača, Plavne, Vajske i Bođana.

Pjesnički natječaj

NIU »Hrvatska riječ« raspisuje natječaj za mlade pjesnike do 27 godina starosti. Pjesme trebaju biti napisane na standardnom hrvatskom jeziku, ili na ikavici, kao dijalektu hrvatskoga jezika.

Pjesme, najviše tri, pod šifrom poslati na adresu: NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Rok za slanje pjesama je 15. prosinca 2008. godine. Na natječaj se mogu slati do sada neobjavljeni radovi. Autor može slati radove samo pod jednom šifrom, a u zasebnoj kuverti treba poslati podatke za rješenje šifre.

Ocjenjivački odbor u sastavu: Milovan Miković, Dražen Prčić i Zvonko Sarić ocijenit će radove i dodijeliti nagrade za tri pjesme, a u tjedniku »Hrvatska riječ« na stranicama kulturne rubrike bit će objavljene i honorirane sve pjesme koje uđu u uži izbor.

Proslava 72. obljetnice HKUD-a »Vladimir Nazor«

SOMBOR – Svečanom priredbom u subotu, 6. prosinca, HKUD »Vladimir Nazor« obilježiti će 72. obljetnicu postojanja i rada. Svoj rad u proteklih godinu dana ovom će prigodom predstaviti folklorna, dramska, pjevačka i recitatorska sekcija Društva. Program će biti održan u dvorani Hrvatskoga doma, s početkom u 19,30 sati.

Mikulaš u HKC »Bunjevačko kolo«

SUBOTICA – U subotu, 6. prosinca, u Velikoj dvorani Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« bit će održana priredba povodom blagdana Sv. Nikole, na kojoj će djeca imati priliku zabaviti se i uživati u igrama za njihov uzrast. Cijena ulaznice, (koja podrazumijeva bon za paketić) iznosi 200 dinara. Priredba počinje u 17 sati.

Koncert zbora Collegium Musicum Catholicum

SUBOTICA – Subotički zbor Collegium Musicum Catholicum pod ravnanjem Miroslava Stantića održat će adventsko-božićni koncert u četvrtak, 11. prosinca, u čitaonici Gradske knjižnice. Osim božićnih popijevki, na programu će biti djela Vinka Jelića, Jakoba Galusa Petelina, i Ludovica Viadane. Uz zbor će nastupiti komorni sastav kojega će činiti profesori Muzičke škole u Subotici. Početak je u 19 i 30 sati.

Dalmatinska fešta u HKC »Bunjevačko kolo«

SUBOTICA – U iduću subotu, 13. prosinca, u Velikoj dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo« bit će održana »Dalmatinska fešta«. Tom prilikom bit će predstavljene turističke vrijednosti i gastronomski specijaliteti hrvatskoga otoka Paga, a nastupit će klapa »Sol« s Paga.

Domaćini programa su generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici Ljerka Alajbeg i zamjenik predsjednika Skupštine grada Subotice Slavko Parać.

Ulaznice s večerom staju 1.200 dinara i mogu se nabaviti u gostionici »Gurinović«. Telefon za informacije je 024/554-934.

Subotički tamburaški orkestar nastupio u Beču

BEČ/SUBOTICA – Na poziv HKD-a »Napredak« iz Beča, Subotički tamburaški orkestar je u subotu, 29. studenoga, održao koncert u austrijskoj prijestolnici. Njihov nastup upriličen je u sklopu regionalnog skupa o položaju manjinskih zajednica.

Prema riječima umjetničkog voditelja STO-a Stipana Jaramazovića, nastup subotičkih tamburaša je prošao zapaženo, a najavljeni su pozivi za neke druge nastupe ovoga orkestra u Austriji. Orkestrom je ravnao Zoran Mulić, a uz tamburaše nastupili su i vokalni solisti: Antonija Piuković, Ivana Mulić i Antun Letić – Nune.

»Što sa sobom preko dana«, režija: Ivona Juka, Hrvatska, 2006.

Drukčiji pogled na život zatvorenika

Nedavno završeni Festival autorskog filma »Pogled u svijet« u Beogradu svoju prikazivačku ponudu ove je godine proširio i s dokumentarno-angažiranom sekcijom. U okviru ovog »surovog pogleda u stvarnost« tako je prikazan i hrvatski film »Što sa sobom preko dana« scenaristice i redateljice Ivone Juka. Riječ je o dokumentarcu snimljenom 2006. godine, koji je na Sarajevskom filmskom festivalu iste godine osvojio nagradu za najbolji dokumentarni film, dok mu je na Danima hrvatskog filma 2007. godine pripao Grand Prix.

Kroz životne priče trojice zatvorenika u Lepoglavi, film govori o ljudima iza zatvorskih rešetaka, njihovim razmišljanjima, motivima za zločin, ustaljenoj svakidašnjici, pokajanju, ali i nadi. Slučajni ubojica iz strasti (i sam žrtva agresije kao dijete), plaćeni ubojica i pljačkaš pošta i banaka su glavni protagonisti ovog filma. Trojica pritvorenika iz različitih društvenih slojeva, koji su s različitim motivima postali »djeca asfalta«.

Vođeni diskretnom redateljskom rukom Ivone Juka, njih trojica govore o svojim životnim putovima, zločinima koje su počinili, (ne)svjesnosti samog čina, lakoj zaradi, ali i dosadi unutar zidina Lepoglave, te smislu života i ljubavi. Njihove su priče iskrene, spontane, na momente i jako duhovite. Otkrivaju nam

načine života ljudi s druge strane zakona, ali i demarkacijsku crtu na kojoj se svi možemo zapitati u kom trenutku svatko od nas može postati zločinac.

Dokumentarac prati njihove svakidašnje osobne i zatvorske obveze, kao i tijek pripreme kazališne predstave, što je zatvorenicima spremaju za lokalnu publiku. Dokumentarno snimani prizori sa proba prikazuju »momke sa asfalta« u drugom svijetlu: negodovanje, entuzijizam, probe, tremu, sjaj u očima nakon premijere, pet minuta slave u kojima njihovi životi poprimaju neku drugu dimenziju – smisao.

Iskren, drukčiji i duhovit film o teškoj temi i surovoj realnosti otvara novi pogled na živote ljudi s druge strane zakona, pritom nikoga ne ostavljajući ravnodušnim.

Dragana Bebić

Milorad Đurić primio izaslanstvo grada Pečuha

Najavljeno predstavljanje vojvođanske kulture

U 2010. godini mađarski grad Pečuh ponijet će titulu europske prijestolnice kulture. Kulturno-umjetnički ambijent odražavat će se kroz odrednicu – »Pečuh grad bez granica i kapija Balkana«. Tim povodom pokrajinski tajnik za kulturu Milorad Đurić primio je u ponedjeljak, 1. prosinca, potpredsjednika Pečuha Tibora Gondu sa suradnicima i predstavnike Javnog društva »Europska prijestolnica kulture Pečuh 2010«.

Milorad Đurić istaknuo je kako ovaj susret predstavlja jedan od koraka, koji nam treba omogućiti da što bolje iskoristimo činjenicu što smo relativno blizu grada Pečuha, i da već u idućoj godini započnemo kulturno predstavljanje Vojvodine. Đurić je naglasio da će u 2009. godini započeti period intenzivnije kulturne suradnje između Vojvodine i grada Pečuha. Resorno tajništvo uputilo je prijedloge koji sadrže konkretnu ponudu kulturno-umjetničkih sadržaja, koji na najbolji način govore o vojvođanskom kulturnom ambijentu. Između ostalog to je predstava »Jezik zidova« Srpskog narodnog pozorišta u Novom Sadu, uslijedit će predstavljanje Književne kolonije iz Čortanovaca, Dječjeg kazališta iz Subotice, kao i kulturno-umjetnički projekti iz Stare Pazove, Kikinde, Kanjiže, a bit će predstavljen i dio Exit festivala i Art klinike uz mogućnost da ovaj program može biti dopunjen u skladu s predstojećim programskim zahvatima organizatora, izjavio je tajnik Đurić.

Naglasivši da je Vojvodina pokrajina u Republici Srbiji koju karakterizira postojanje različitih kultura i postojanje etničkih zajednica, bogata kulturna baština i vrlo živa suvremena kulturna scena, Đurić je iznio nastojanje i interes da se ovom prilikom kulturni život Vojvodine predstavi u punom obujmu. On je upoznao goste iz Pečuha sa činjenicom da se u Vojvodini pruža snažna potpora različitim aspektima multikulturalizma, i ukazao na nastojanje da se podrže i svi oni projekti koji nas vode u interkulturalni dijalog, koji se ostvaruje unutar europskog konteksta.

Potpredsjednik Pečuha Tibor Gonda iznio je opredjeljenje Pečuha da se sve ne završi godi-

nom u kojoj će Pečuh biti europska prijestolnica kulture, nego da se nastavi u kontinuitetu s njegovanjem istinskih europskih kulturnih vrijednosti. Budući da su granice Mađarske otvorene prema Europi, Pečuh se opredijelio, bazirajući se upravo na svoju kulturnu baštinu, za otvaranje prema jugu. Gonda je istaknuo kako je ideja bila da se stvori jedna kulturna regija od gradova iz Mađarske i zemalja u okruženju. Velika je zainteresiranost partnerskih gradova u regiji, što znači da je ideja bila dobra, naglasio je Gonda. U tom cilju je i suradnja s Kanjižom, s kojom su pronašli dodirne tačke. U okviru Srbije, Vojvodina i Novi Sad su idealni predstavnici za strateško partnerstvo u kulturi, istaknuli su gosti iz Mađarske. Bit će ovo način da se bogatstvo kulturne ponude Vojvodine, kao i Srbije, predstavi na međunarodnoj razini. Također, gosti su izrazili interesovanje za intenziviranje suradnje na planu kulturne razmjene, i da se mađarski umjetnici predstave u vojvođanskim kazalištima, kao i želju da uče iz vojvođanskih uspješnih primjera, poput Exita i Novosadskog jazz festivala, koji uživaju ogroman uspjeh na međunarodnom planu.

(www.vojvodina.gov.rs)

Književna baština: 150 godina od rođenja i 120 godina od smrti Nikole Tordinca

Povratak iz zaborava

Stvaralaštvo prerano umrlog pisca, neveliko opsegom, no sugestivno sadržajima i namjenom, vrijedan je dio fundusa hrvatske seosko-folklorne novelistike

Piše: Vladimir Rem

Upoznao je Bosnu prije nego stvarnost svoga slavonskog zavičaja, koja se u vremenu njegova kratkotrajnog življenja počela naglo mijenjati zahvaćena procesom industrijalizacije, prodorom stranog kapitala, nestajanjem nekadašnje idile seoskog života.

Tako se može reći za pripovjedača *Nikolu Tordinca*, koji je svoje najranije djetinjstvo proveo u Derventi i Sarajevu, gdje mu je otac radio kao stolarski obrtnik. Došavši u dodir s fra *Grgom Martićem*, u ono vrijeme poznatim epskim pjesnikom, oduševio se fenomenom bosanske sevdalinke i narodnog blaga tih krajeva pa je, kao prvo svoje djelo, objelodanio »Narodne pjesme i pripovijetke iz Bosne« (Vukovar, 1883.).

SLIČNOSTI S JOSIPOM KOZARCEM: Bakovčanin, nećak *Jurja Tordinca*, koji je sebe nazivao »Ilirom iz Slavonije«, Nikola Tordinac bio je suvremenik i vršnjak *Josipa Kozarca* (r. 1858.). Sličnosti između te dvojice vinkovačkih gimnazijalaca i odanih prijatelja, istina, ne možemo tražiti u njihovim umjetničkim dosezima (tu Kozarac ima neporecivu prednost), ali ih zato nalazimo u njihovom stvaralaštvu: u literarnoj obradi Šokadije, kako se naziva onaj dio Slavonije od Broda i Đakova do Vinkovaca i Županje.

Sudbine su im također slične: umrli su od tuberkuloze, kao drugi i treći u nizu preranih smrti, poslije *Andrije Palmovića*, koji je među hrvatskim »prokletim pjesnicima« vremenski bio prvi. Neizlječen u *Gleichenbergu*, Nikola Tordinac je

rad započeo stihovima (u vinkovačkom »Narodnjaku« 1876.), najznačajnija Tordinčeva ostvarenja su pripovijetke. Po njima je i ostao u književnosti. Posebno se doimaju pripovijetke »Đakovački Spasovdan«, »Brat Adam« (naj-

Prvu, i za života jedinu, knjigu pripovijedaka objavio je pod naslovom »Seoske bajke i bajalice« (Đakovo, 1885.) izrekavši u njezinu predgovoru svoj credo: »U narodu sam raso i odraso. Š njim sam jednu pjesmu pjevao, jednu tugu tužio, jednu brigu brinuo, pa ga zavoljeh ko da nas jedna majka pod srcem nosila i jedno ognjište na okup pribiralo«.

»Odabrane crtice i pripovijesti« izašle su mu posthumno (Zagreb, 1890.), a njihovim objavljivanjem u Vinkovcima 1994. bio je označen njegov povratak iz zaborava.

Stvaralački opus Nikole Tordinca, nevelik opsegom, no sugestivno sadržajima i namjenom, ostao je okrnjen, nedovršen. Unatoč tome, djelo ovoga prerano umrlog pisca vrijedan je dio fundusa naše seosko-folklorne novelistike.

Priređujući prozu Nikole Tordinca u knjižnici »Slavonica« (I. kolo, knj.

3) *Mirko Hunjadi* je kao jedno od ključnih obilježja Tordinčeva pisanja istaknuo njegovu sklonost »podvođenju životnih pojava pod visoke, svete ideale Naroda, Domovine, Boga i Dobra«.

umro 21. veljače 1888., gotovo dva desetljeća prije *Josipa Kozarca*. Pokopan je u Đakovu, uz pjesnika »Pobratinstva« i »Bijedne Mare« *Luku Botića*.

VISOKI IDEALI: lako je, poput *Josipa Kozarca*, svoj književni

bolja Tordinčeva proza, s upravo majstorskim opisima seoskih motiva), te »Nekopano, nekovano blago«, »Ružini grijesi« i »Crkveni god«, za koji je bio inspiriran u selu Ivankovu, gdje je boravio kao kapelan.

Izložba slika Matije Molcera u Subotici

Andeli dolaze

Svestrani subotički umjetnik *Matija Molcer* – skladatelj, slikar, književnik, pjesnik, predvoditelj, ali i vrsni pedagog, priredio je izložbu slika u Gerontološkom klubu Centar II. (Žarka Zrenjanina 12) u Subotici.

U vrijeme Došašća, čekanja Božića, rođenja Isusa umjetnik je izložio 14 slika (u tehnici tempera) i grafika nadahnutim fenomenom anđela koje vidjeli nismo, ali koji, vjerujemo, postoje,

dobrim nas oplemenjuju, čine i koji dolaze. Upravo je tako slikar Molcer, prikazujući anđele na svoj osebujuć način, nazvao svoju izložbu – »Andeli dolaze«.

Izložbu je, pred mnoštvom poklonika umjetnikovog rada, otvorio umirovljeni glumac Narodnog kazališta iz Subotice *Mihajlo Jančikin*.

M. K.

Mihajlo Jančikin i Matija Molcer

Dubravka Ugrešić, »Baba Jaga je snijela jaje«, Vuković-Runjić, Zagreb, 2008.

»Grešnost« ženskog starenja

Biti star u svijetu koji gaji kult ljepote na specifičan način nedostatak je koji se ne tolerira, a održavanje mladosti i ljepote po svaku cijenu nameće se kao društveni imperativ. Upravo o tome u svojem najnovijem romanu promišlja poznata hrvatska književnica

Piše: Đurđica Stuhlreiter

»Baba Jaga ima hirovit karakter, pa su istraživači oprezni u definiranju njezina statusa. Jedni drže da je Baba Jaga naprosto (slavenska) vještica, dok su joj drugi spremni pridati mnogo složeniju i individualiziraniju ulogu unutar slavenskoga demonološkog sistema.

Vještice, poput mnogih drugih mitskih bića, posjeduju sposobnost metamorfoze. Vještica se može pretvoriti u pticu, zmiju, muhu, leptira, žabu ili mačku. Najčešće se pretvara u crnu pticu (vranu, crnu kokoš, svraku).

Tako nam u ulomku »Baba Jaga za početnike« Dubravka Ugrešić objašnjava o kome će biti govora u njezinoj najnovijoj knjizi. Koristeći obilato mogućnost metamorfoze koju Baba Jaga ima, lik poznat iz mitologije postaje središtem knjige »Baba Jaga je snijela jaje«. Djelo je nastalo u okviru projekta »Mitovi«, koji provodi 37 izdavača iz svijeta, a u kojem je pred pisce postavljena zadaća da prema vlastitom izboru, na nov način, obrade postojeće mitove.

Pred tim se zadatkom našla Dubravka Ugrešić (1949.), koja je uz plodnu književnu karijeru djelovala i pri Institutu za teoriju književnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu kao teoretičarka i prevoditeljica. Najpoznatija je po »Novoj ruskoj prozi« te »Pojmovniku ruske avangarde«. Djela su joj prevedena na dvadesetak jezika, a dobitnica je i nekoliko književnih nagrada. Šira publika pamti je po romanu »Štefica Cvek u raljama života« i »Forsiranje romana reke«, ali su zapaženi i njezini ostali romani (»Muzej bezuvjetne predaje«, »Ministarstvo boli«) te zbirke oglada (»Američki fikcionar«, »Zabranjeno čitanje«, »Nikog nema doma«).

NEGATIVNI PREDZNAK: U uvodnom dijelu romana, »Isprva ih ne vidite«, autorica nam skreće pozornost na metamorfozu prema kojoj će roman skrenuti. Starice i starost koje primjećujemo u negativnom kontekstu navode na mogućnost promatranja suvremenih Baba Jagi. U vremenu kada su mladost i starost opreke na kojima se gotovo gradi svjetonazor suvremenog čovječanstva, starost u većini kultura dobiva negativni predznak.

Starost u svim pojavnostima još je jasnije naglašena u drugom dijelu »Podi tamo – ne znam kamo, donesi to – ne znam što«. Doživljena u krajnje osobnom odnosu majke i kćeri te promatrana kroz prizmu složenih osjećaja, zahtijevat će prostor u kojem će moći pokazati bar neka od svojih lica. Dekor će se pri tom mijenjati – od zagrebačkog stana

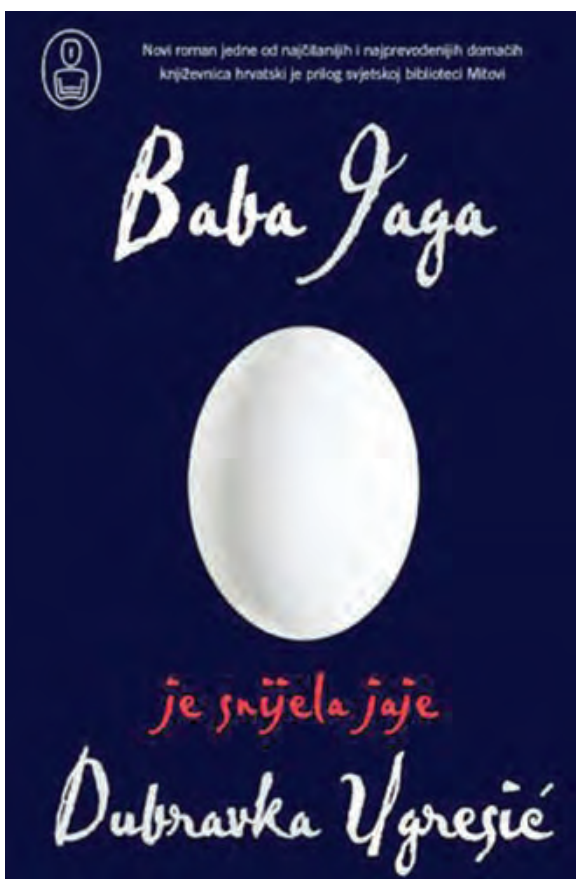
Dubravka Ugrešić

preko traženja korijena ženske loze u bugarskoj Varni, a to će rezultirati i uvođenjem novog lika – »Bugarčice« Abe, čiju ćemo ulogu spoznavati tijekom čitanja.

U drugom dijelu »Pitaj, samo znaj, svako pitanje ne vodi dobru«, svjedoci smo pravog vješticijeg sijela u bapskom raju čeških toplica. Upoznavajući nas s tri starice znakovitih imena – Beba, Pupa i Kukla, autorica oživljava drevni mit o ženskoj emancipaciji – »autentično slavenski, ali za sve prostore i sva vremena.«

DODATAK ZA POČETNIKE: U trećem dijelu romana »Što više znaš, brže stariš«, iz pisma koje uredniku piše spomenuta Aba Bagay, još nedovoljno afirmirana bugarska folkloristica, saznajemo da je dobila zadaću dostaviti »prozni uradak koji se temelji na mitu o Babi Jagi«, koja doduše nije »Oprah Winfrey ili princeza Diana, ali nije ni sasvim anonimna mitska persona«. Povod je to da nam se u nastavku ponudi dodatak naslovljen kao »Baba Jaga za početnike« u kojem možemo saznati sve što o ovom liku nismo znali.

Paralele koje će autorica pri tom povući između upravo ispričane priče o trima staricama i vlastitoj majci bacit će novo svjetlo na temu ženske starosti i starenja, u današnjim uvjetima življenja u kojem je upravo to jedan od najvećih grijeha koji se nikome ne oprašta. Biti star u svijetu koji gaji kult ljepote na specifičan način nedostatak je koji se ne tolerira, a održavanje mladosti i ljepote po svaku cijenu nameće se kao društveni imperativ. Upravo o tome promišlja autorica u romanu »Baba Jaga je snijela jaje«. Rezultat je »nadahnut i uživljen, veoma duhovit, ali trpak: bolno, otrovno vjeran potresnoj istini koje smo itekako svjesni, ali joj se najčešće bojimo pogledati u oči.«

Tko je Baba Jaga?

Dubravka Ugrešić odabrala je Babu Jagu, lik slavenske mitologije na južnoslavenskim prostorima, poznat i kao Baba Roga. Riječ je o čarobnici i vještici, starici koja stanuje u kolibi postavljenoj na kokošjim nogama koja se vrti oko svoje osi, a okružena je ljudskim kostima i lubanjama. Baba Jaga je najčešće prikazana s fizičkim nedostacima, kao starica velikih grudi, izrazito dugog nosa.

Petar Zoranić – autor prvog romana

U hrvatskoj je književnosti poznat kao tvorac prvog pastoralnog romana »Planine«, koji je pisan u stihu i prozi. Njegovo tiskano djelo, sačuvano u jednom jedinom primjerku, izašlo je u Veneciji 1569.

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Hrvatska je renesansna književnost vrlo plodna i gotovo je sva, ako izuzmemo komediju i pobožnu književnost, napisana u stihu. Prvi koji je u hrvatskoj književnosti napisao pripovjedno djelo u prozi jest *Petar Zoranić* (1508.- prije 1569.). Ove je godine obilježena 500. obljetnica rođenja ovoga, za hrvatsku književnost, vrlo značajna književnika. Tim je povodom u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu otvorena izložba »Petar Zoranić i njegov zadarski krug«. Kako se ove godine slavi i 500. obljetnica rođenja slavnoga komediografa, dubrovčanina *Marina Držića*, njegov suvremenik *Petar Zoranić* ostao je nekako po strani i o njemu i njegovu radu ne govori se puno. Ovu nepravdu valja nam ispraviti i posvetiti ovome velikanu hrvatske književnosti, istinskom rodoljubi i čuvaru baštine, nekoliko redaka.

Petar je Zoranić rođen u Ninu. O njegovu životu znamo vrlo malo. Poznato je da potječe iz starih ninskih plemićkih obitelji Medulića i Zoranića. Gradsku humanističku školu polazio je u Zadru, a visoku je naobrazbu stjecao vjerojatno u Italiji. Najraniji podatak o njegovu životu potječe tek iz 1531., kad se spominje kao plaćeni ninski notar, pravnik i sudski ispisivač, što znači da je morao završiti studij prava, vjerojatno u Padovi. Nakon 1543. nema o njemu nikakvih podataka, pa se pretpostavlja da je stradao u turskim osvajanjima i to prije prvoga objavljivanja »Planina« 1569. godine.

PASTORALNI ROMAN: U hrvatskoj je književnosti poznat kao tvorac prvog pastoralnog romana »Planine«, koji je pisan u stihu i prozi. Njegovo tiskano djelo, sačuvano u jednom jedinom primjerku, izašlo je u Veneciji 1569. Osnovna je ideja »Planina« alegorijski put spoznaje u kojem pripovijeda o pastiru Zoranu i njegovu putu po zadarskoj okolici. Na putu, koji je zapravo metafora životnoga puta, pripovjedač Zoran (a to je sam pjesnik) se uz pomoć Božje milosti čisti od grijeha i oslobađa ljubavne boli koja ga drži već sedam godina, te se u zrenju Istine, na kraju puta i na završetku djela, okreće drukčijoj – duhovnoj ljubavi. Pripovjedač se zaputio iz Primorja u planine među pastire k vilenici Dejaniri, po kojoj se zove planina Dinara, kako bi ga ona oslobodila od »betega ljubvenoga«. No put koji ga vodi do vilenice prepun je čudnih događaja. Najprije prolazi kroz cvjetni kraj pastira i vila, među kojima pjesnik ostaje nekoliko dana i sluša njihove pjesme i pripovijetke o nesretnim ljubavnicima pretvorenim u stabla, cvijeće, potoke i izvore.

Najstarija planinarska knjiga na svijetu

U svijetu povjesničara planinarstva mnogo se raspravljalo o najstarijoj planinarskoj knjizi na svijetu. Prihvaćeno je da je knjiga planinarskog pisca, Švicarca Konrada Gessenera o planini Pilatus, objavljena 1555. u Zürichu, najstarija. No, to nije točno, jer je knjiga Petra Zoranića »Planine«, koja se čuva u Zagrebu u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti, dva desetljeća starija od Gessenerove knjige. Zoranić ju je napisao u Ninu 1536., a tiskana je u Veneciji 1569.

U djelu je naglašeno pjesnikovo rodoljublje koje je okosnica djela i od prve do posljednje stranice povezuje djelo u cjelinu. Dolazeći k vilenici susreće nekoliko pastira s prorijedenim stadom, koje su napali istočni vukovi (Turci), te sluša kako mu dvojica pjevaju pjesme o raspu domovine. U snu vidi vilu Hrvaticu koja boravi u perivoju uz raskošne vile: Latinku, Kaldejku i Grkinju. Svaka vila u svome krilu drži onoliko jabuka koliko je književnih djela napisano jezikom njezina naroda. Vila je Hrvatica jako tužna jer su se njezini sinovi stidjeli svoga jezika i

svoje su plodove darovali u tudinu. O susretu s vilom urešenom po hrvatskome običaju, koja ga je upozorila na književnu nebrigu za hrvatsku baštinu, progovorio je pod »koprinom« (izgovorom) da traži lijek od ljubavne boli, a zapravo je odlučio proslaviti domovinu, upozoriti na tursku opasnost i uputiti na važnost hrvatskoga jezika i književnosti. Roman je nastao pod utjecajem pastoralnoga romana *J. Sannazara* »Arcadia« (1504.), a mnogobrojne oslonce pronalazi u Bibliji te u *Ovidija*, *Vergilija*, *sv. Augustina*, *Dantea*, *G. Boccaccia*, *F. Petrarce*, *M. Marulića* i drugih.

NESAČUVANA DJELA: Osim »Planina«, koje su ostale sačuvane, Zoranić je napisao još dva pjesnička djela – »Ljubavni lov« i »Vilenicu« – koja nisu sačuvana, ali ih spominje u romanu »Planine« kada vidi malenu jabuku u vilinu krilu na kojoj piše: *Petar Zoranić* – Planine, Ljubavni lov i Vilenica. Sudeći po naslovu, oba djela nose odlike suvremenoga petrarkizma, a prvo bi moglo biti vezano za tipičnu hrvatsku varijantu ekloge o zarobljenoj i oslobođenoj vili. Ta je djela pjesnik napisao prije 1536., dakle prije svoje 28. godine.

Zoranić je tako u svojem djelu »Planine« puna tri stoljeća prije *Štoosa* stao u obranu svoga jezika. Njegovo je rodoljublje nastalo pod turskom prijetnjom, ali i otvorenom suprotstavljanju mletačkoj romanizaciji, no i danas je aktualno jer izvire iz stvarnoga, dubokog osjećaja za sudbinu svoga hrvatskog naroda i govori o nacionalnoj individualnosti i održanju narodne egzistencije te njihovom očuvanju.

Kip Petra Zoranića u Zadru

Franjevački samostan u Subotici

Stopama svetog Franje

*Svaki novi dan u samostanu započinje zajedničkom jutarnjom molitvom **

Naša prva karizma je siromaštvo i briga za siromašne i potrebne

Provincija sv. Ćirila i Metoda svoj samostan ima i u Subotici, u čijem se sklopu nalazi i crkva sv. Mihovila. Sada u ovom franjevačkom samostanu živi i radi 7 franjevaca, pet svećenika i dva brata. Sredinom kolovoza u ovaj samostan su stigla i dva mlada franjevca, koji su po naredbi provincijala dobili premještaj u Suboticu. To su fra *Ivan Cvetković*, naš sugovornik, i fra *Ivan Bošnjak*.

Franjevac Ivan Cvetković rodom je iz Velike Gorice, rođen je 1970. godine, srednju školu je završio u Sisku i to srednju ugoditeljsku – kuhar. Duhovni poziv je osjetio još u srednjoj školi, no, kako je sam rekao, nije bio siguran je li to zaista ono što on želi te je nastavio raditi.

SLUŽITI S LJUBAVLJU: Završio je Teološko-bogoslovni fakultet u Zagrebu i nakon deset godina je donio odluku. »Imao sam milost kuhati u kući susreta 'Tabor' kod patera *Zvezdana Linića* u Samoboru i tada sam, vidjevši kako je sve to u stvarnosti i koji je način života u zajednici, shvatio da je to ono što ja želim. Biti franjevac. Bilo mi je potrebno 10 godina i za to vrijeme sam duhovno rastao i donio ispravnu odluku. Kada ste u novicijatu dobijete zvanje fra – brat i obučete habit. Tada ste jednu godinu na kušnji, da se vidi jeste li spremni za poziv. Kao i kod svih redovnika prvo ste bogoslov, đakon, pa se onda redite za svećenika. Tek kada dodete u samostan dobivate službu. Preporučljivo je da se još na bogosloviji opredijelite što želite biti, svećenik ili fratar. I poglavcima je onda lakše upućivati nas i raditi s nama ako smo sami sigurni u ono što želimo«, pojasnio je fra Cvetković. Prošle godine fra Ivan je zaređen za svećenika, a mladu misu je imao u svom zavičajnom mjestu Lukovcu pokraj Velike Gorice. Svoju prvu službu vršio je u Cerniku kod Nove Gradiške, gdje je bio župni kapelan. Druga služba mu je ovdje u Subotici, a tu je od 18. kolovoza i vrši službu vikara – zamjenika gvardijana samostana i službu ispovjednika.

Svaki novi dan u samostanu započinje zajedničkom jutarnjom molitvom, koja preko zime započinje u 7,30 sati, nakon toga je doručak, sveta misa ili ispovijed. Svaki svećenik ima obvezu imati jednu

misu na dan, a kod nas u samostanu i ispovijedati 2 sata. Zatim imaju ručak, te slobodno vrijeme. Poslije podne su također sv. mise i potreba za ispovijed, razgovori s ljudima, pripreme za vjeronauk i razne pobožnosti. Pater Ivan Cvetković ima dužnost i držati vjeronauk za odrasle, no, kako je rekao, to je više nalik susretu na kojem se pjeva, moli, obrađuju se razne teme i dijelovi iz evanđelja, a od nedavno je fra Ivan preuzeo i molitvenu zajednicu Táizea.

PODRŠKA MLADIMA: Svojim dolaskom u Suboticu fra Ivan želi privući mlade, pokazati im pravi put i pružiti im podršku, koja im je u današnje vrijeme izuzetno potrebna. Volio bi okupljati mlade i da njihova zajednica i molitva raste brojčano i duhovno. Da mladi znaju da imaju mjesto okupljanja, gdje mogu doći i potražiti pomoć – ukoliko im je potrebna. O pozivu mladih svećenika fra

Ivan kaže: »Provincija sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu svake godine ima desetak u novicijatu, a zadnjih godina svake godine imamo po tri mladomisnika. Ako smo realni, možemo reći kako je to lijepi broj. Nažalost, neki redovi su u izumiranju. U zadarskoj provinciji je prosjek godina 70 i sada se već razmišljaju kako će se rasformirati. Kod kapucina je slično stanje, ima ih sve skupa u Bosni i Hrvatskoj oko 60, što je jako malo. U našem redu, koji je red manje braće sv. Franje, spadaju još i konventualci – samostanci, trećoreci glagoljasi, kapucini, časne sestre klarise i bosanske franjevkice. Tu pripada i treći svjetovni red, kojeg čine laici. Razlika između našeg reda i karmelićana je prije svega to što imamo različita pravila i različitog osnivača. Naš red je osnovao sv. Franjo, a karmelićanski red sv. Ilija. Oni su kontemplativni red, vezani su više za samostan i

molitvu, a mi smo više otvoreni za ljude, za siromahe i potrebne. Mi smo prosjački red. Nismo zatvoreni u samostan i nemamo određeno vrijeme za meditaciju, nego tko kad želi. Otvoreni smo za siromahe, bolesne, a to je i sam sveti Franjo želio, da idemo među ljude. Naša prva karizma je siromaštvo i briga za siromašne i potrebne«.

POSLUŠNOST U ZAJEDNICI: Po potrebi, kada su velike blagdanske ispovijedi ili razne trodnevnice i devetnice, često svećenici iz drugih župa pozivaju franjevce na ispomoć i na propovijed, što oni rado prihvaćaju.

Fra Ivan je sada dobio dekret na tri godine koji, kako je sam rekao, provincijal uvijek može promijeniti. »Dekrete dobivamo na tri ili šest godina, ali ako ima potreba u nekom drugom samostanu provincijal nas obavijesti o tome i prelazimo tamo gdje je potrebno. S obzirom kako se kod nas nije nikada govorio mađarski jezik, od kada sam u Subotici krenuo sam i na tečaj mađarskog jezika, te se nadam kako ću u tome i uspjeti. Također moram reći kako sam imao krivu sliku o Subotici, jer nam je Subotica bila prezentirana na pogrešan način. Kad sam dobio dekret da idem u Suboticu nisam bio oduševljen time. Nitko se nikada nije dobrovoljno javio da ide u Suboticu, to mi je bila kao kazna. Sada sam prvi puta u Vojvodini i Subotici. Iako nitko nije želio doći u Suboticu, prihvatio sam naredbu i sada sam se uvjerio o suprotnom. Imao sam mišljenje kako je Subotica stari grad, samostani su stari i mislio sam kako tu nema života. Plašio sam se kad sam dolazio. Sada sam shvatio kako je Subotica kao i svako drugo mjesto, ljudi su prijatni. Tu ima života i u vjerskoj zajednici, a i svjetovno. Kad god bih nekog pitao kako je u Subotici, odgovarali bi mi: 'dođi i vidi', sad shvaćam zašto. Željeli su me uvjeriti kako imam pogrešno mišljenje. Uvjerio sam se o tome, o ljepoti grada, i dobroti ljudi. Sada mogu ostati i 6 godina«, rekao je fra Ivan.

Franjevci su uvijek na ovim prostorima bili priznati i cijenjeni. Nadamo se kako će vjernici prilikom ispovijedi, svetih misa i razgovora prihvatiti i mladog fra Ivana, koji zrači duhovnošću svetog Franje.

Ž. Vukov

Fra Ivan Cvetković u Suboticu je došao sredinom kolovoza

Piše:

mons. dr. Andrija Kopilović

Prave vrednote čine čovjeka čovjekom

Nešto lijepo za Božić

Ušli smo u adventsko vrijeme. U prošlom broju našega lista pokušao sam čitatelje uvesti u mentalitet Adventa. Kako nastavljam, evo, i u tristo prvom proju sa svojom rubrikom, pođimo zajedno! Ovih dana sam čitao o jednom dječaku. On je učenik drugoga razreda. Kako u školi, tako i u društvu, u Adventu započinje velika božićna priča, a djeci je puna mašta darova koji su im obećani i tako ih se potiče na bolje učenje i ponašanje. Je li je to uvijek baš dobra metoda, dalo bi se o tome govoriti. No, dijete je dijete, a roditelj ostaje roditelj. Tako je i naš mališan zapitao svoga oca – poznavajući situaciju u kući – »po svemu sudeći, dragi tata, ja za Božić neću dobiti nikakav dar«. Otac je tmurno odgovorio, malo s boli, a malo i s cinizmom: »Napiši jedno pismo dragom Isusu i neka ti on donese dar!« Dječak je taj odgovor shvatio vrlo ozbiljno.

PISMO ISUSU: Nije dugo oklijevao, uzeo je olovku i napisao ovo pismo: »Dragi mali Isuse! Ti, koji si tako dobar, usliši ovu moju molbu! Ti znaš da je moj otac siromašan i da mi neće ništa kupiti za Božić. Ako želiš da se i ja veselim i da Te slavim, pomozmi raspoloženju moga oca i naše kuće, pa mi daj pošalji barem neki mali dar kao znak da nas voliš.« Dječak se potpisao i stavio svoju adresu, a adresirao je pismo: Malo dijete Isus. Izašao je iz kuće i u prvo poštansko sanduče bacio svoje pismo i vratio se kući. Bio je veseo i zadovoljan. Kako sva pisma dolaze u glavnu gradsku poštu i poštari ih razvrstavaju i daju pojedinim osobama da ih raznesu po ulicama i četvrtima, nastalo je čuđenje kada su našli pismo adresirano na Isusa. Kome ga poslati? Kako ga prosljediti? Jasno, među samim poštarama nastalo je simpatično pogađanje i nagađanje pa i podsmjeh. No, situaciju je spasio jedan iskusi i pametni stari poštari. On je predložio da prije nego se pismo baci, pročitaju pismo. Možda je nešto važno i zanimljivo. Otvorili su pismo, ostali su ganuti ljepotom i jednostavnošću dječje vjere. Jedan od poštara je prepoznao pisca. Dogovorili su se međusobno da će svaki nešto darovati pa će jednoga dana pred Božić, poslije radnoga vremena otići i uručiti dječaku dar. Prvi je predložio novac. To su činili rado i drugi suradnici. Bio je to prilog za siromašno dijete. Znali su da je otac bolestan i siromašan, a u darivanju su se osjetili kao jedna obitelj koja sada preuzima na sebe božansku ulogu maloga Isusa i već su u duši osjećali bogati dar koji Bog uzvraća duhovnim mirom. Prestalo je omalovažavanje i cinizam i svi su se poštari osjetili kao jedan roditelj. Učiniti nešto lijepo za Isusa. Novac su stavili u kovertu i napisali dječakovu adresu. A uz novac u pismu su dodali i ovu rečenicu: »Mali Isus ti odgovara: volim vas!« Jasno, kada je pred Božić dijete primilo tu pošiljku, ne samo ono nego su i

Nitko ne smije stati na put dječjoj radosti.

Nitko ne smije uskratiti ljepotu i čar Božića.

Ali postavimo sebi pitanje: što mi dobivamo pružajući raznorazne,

pa i skupocjene darove, a što dobivamo ako

darujemo sebe, svoje vrijeme, svoju ljubav,

svoju pažnju, svoju strpljivost, svoj smisao za

humor, jednom riječju svoje srce. Stavimo na

vagu vrednote koje plaćamo novcem i rezultat

koji dobivamo kupujući članove svoje obitelji

ili svoje bližnje, a što dobivamo ako sebe

ugrađujemo u ljudskim vrednotama u tu svoju

obitelj, u tu ljudsku zajednicu. Došlo je vrijeme da se priprava u

Adventu stvarno usredotoči na one prave vrednote koje ne samo

da obogaćuju čovjeka nego čine čovjeka čovjekom

roditelji ostali ganuti ljudskom solidarnošću i Božjom dobrotom. Za njih je to bio ne samo dar, nego daleko više znak.

VELIKA NAPAST I NEPOTREBNA BRIGA: Cijela zapadna Europa, pa i naši krajevi ovih dana »upadaju« u veliku napast i nepotrebnu brigu: Što ću dati kao božićni dar svojim najbližima? Mentalitet potrošačkoga društva zahvatio je i naše krajeve. Tako smo od svetkovine Božića – koja je u biti zajedništvo u ljubavi – učinili blagdan komercijale do te mjere da se pomalo pribijavamo toga blagdana. Razborit čovjek suočen s ekonomskom krizom koja nas je zahvatila, pokušat će ovo predbožićno vrijeme učiniti vremenom stvarne priprave za one dublje i trajnije vrijednosti kojima ćemo u biti pomoći čovjeku – bližnjemu, članovima obitelji, da lakše shvatimo da je Božić u ovakvim okolnostima upravo poruka i izazov da razmislimo – što je on stvarno, a što smo od njega mi učinili? Da se razumijemo: nitko ne može biti protiv najsvečanijeg slavljenja ovog blagdana. Nitko ne smije stati na put dječjoj radosti. Nitko ne smije uskratiti ljepotu i čar Božića. Ali postavimo sebi pitanje: što mi dobivamo pružajući raznorazne, pa i skupocjene darove, a što dobivamo ako darujemo sebe, svoje vrijeme, svoju ljubav, svoju pažnju, svoju strpljivost, svoj smisao za humor, jednom riječju svoje srce. Stavimo na vagu vrednote koje plaćamo novcem i rezultat koji dobivamo kupujući članove svoje obitelji ili svoje bližnje, a što dobivamo ako sebe ugrađujemo u ljudskim vrednotama u tu svoju obitelj, u tu ljudsku zajednicu. Došlo je vrijeme da se priprava u Adventu stvarno usredotoči na one prave vrednote koje ne samo da obogaćuju čovjeka nego čine čovjeka čovjekom. Takav pristup Božiću naći će onda i put prema najskromnijem daru, koji će biti zato velik i neprocjenjivo vrijedan, jer je dar nas a ne dar našega teško stečenoga proračuna. Kao vjernici stojimo pred izazovom. Advent je vrijeme nade. Mi slušamo prijeteće prognoze što nas čeka. Ali kršćanin upravo u takvom vremenu diže svoju glavu i zna da nije sve u onome što ima nego u onome što jest. Da sreća nije u imati nego u biti. Neki su, nažalost, za tu logiku već zakasnili. Sve svoje su gradili na prolaznom i lepršavom, a varavom svijetu. Ostaje šansa za one druge. One koji vjeruju u čovjeka i koji su sposobni čovjeka oblikovati u sebi po liku Isusa Krista kada je on »Bog od Boga i Svjetlo od Svjetla« postao malenim djetetom, a za svoj stan izabrao najtoplije majčinsko srce, srce Marijino, a za kuću najsiromašniju palaču, štalu. Što mu je nedostajalo. Ništa! Čovjeka čini sretnim ljubav i razumijevanje. Prihvatanje i zajedništvo. Hoćemo li imati snage učiniti tako nešto lijepo za ovaj Božić?

Iz modnog ormara

Pavline neobične haljine

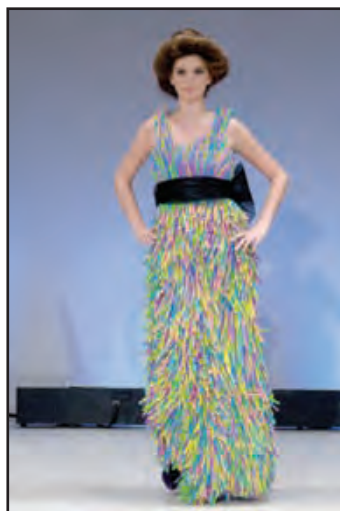
Na modnoj reviji »Modni ormar« u Zagrebu prikazane haljine Pavle Ivanković od – kokica, voska, mreže i slamčica

Studentica Tekstilno-tehnološkog fakulteta u Zagrebu, rođena Subotičanka *Pavla Ivanković*, sudjelovala je na modnoj reviji »Modni ormar« koja je održana u Zagrebu, a namijenjena je mladim modnim kreatorima. Reviju organizira fakultet, a Pavla je svoje neobične haljine predstavila u kategoriji Eksperimentalne mode.

Haljine Pavle Ivanković su zaista nešto neobično i nesvakidašnje, te kako je i sama Pavla rekla, publika je bila oduševljena njenom idejom i samim haljinama. Obzirom da je ova revija bila natjecateljskog karaktera, Tekstilno-tehnološki fakultet iz Zagreba je u lipnju mjesecu raspisao natječaj za mlade modne kreatore, koji je bio objavljen na fakultetu i na internetu, te su se mogli prijaviti mladi i iz drugih zemalja. Prvu nagradu je osvojila modna kreatorica iz Beograda *Bojana Nikodijević*.

»Mogu slobodno reći kako su moje haljine od strane publike izuzetno primljene. Oduvijek sam htjela napraviti nešto što nitko nije, nešto novo i zanimljivo. Mislim da sam u tome uspjela. Za izradu ovih haljina treba puno vremena, strpljenja i truda, ali na kraju, kada je sve gotovo, kada se vidi oduševljenje ljudi koji vide haljine, onda je to potvrda i nagrada za rad«, rekla je Ivankovićeva. Pavla je ove haljine već izlagala u Subotici

u »Baš kući« u ožujku ove godine, a sada ih je preuredila – kako bi bile nosive. Haljine su napravljene od kokica, voska, slamčica i mreže (za limun), te ih možemo nazvati i reciklirane haljine. Po riječima Pavle za haljinu od kokica potrošeno je oko 4 kg kokica, koje je Pavla sama pucala i nizala te pravila haljinu iz mašte. Za haljinu od slamčica potrošeno je oko 3000 slamčica raznih boja, a za haljinu od voska nekoliko kilograma voska od svijeća.

Ovo je bio Pavlin prva modna revija u okviru Modnog ormara i kako kaže, nada se kako će ih biti još. Planira nešto slično organizirati i u Subotici, ali na proljeće. Ideja i mašta Pavle Ivanković pretvorene su u stvarnost, pa tko zna – možda se jednog dana budu nosile baš ovakve haljine.

Ž. Vukov

Kisela juha s junećim mesom

potrebno:

Juneće meso, sol, vegeta, glavica luka, 3–4 režnja češnjaka, mrkva, peršin, grašak, boranija, pečeni tost, kiselo vrhnje

Luk pirjati s mesom, kratko, da se dobije boja, zatim meso izvaditi i staviti da se kuha. Dodati povrće i začine. Kuhati meso na tihoj vatri i kad je gotovo dodati kiselo vrhnje po želji i ostaviti da se kuha oko 5 minuta.

Pečeni tost narezati na kockice i metnuti u juhu prije samog služenja ili ga metnuti u tanjur po želji.

Uz ovo jelo predlažemo i čašu bijelog vina.

Kontracepcija

Piše: dr. Marija Mandić

Izrazom KONTRACEPCIJA označava se svako djelovanje kojim se namjerava spriječiti začeće, tj. susret muške i ženske jajne stanice. Od umjetnih kontracepcijskih metoda svakako treba razlikovati abortivna sredstva koja za cilj imaju onemogućavanje ugnježdavanja jajne stanice u zid maternice te tako sprječavanje njenog daljnjeg razvoja.

Umjetna kontracepcija se primjenjuje bilo u muškarca, bilo u žene i može biti dvojaka:

1. mehanička kontracepcija kojom se sprječava dolazak muške jajne stanice u kontakt sa ženskom jajnom stanicom.

2. hormonalna kontracepcija kada se kemijskim tvarima modifiraju hormonski događaji u organizmu i na taj način ne dolazi do proizvodnje zrelih spolnih stanica.

Poznato je kako su neka kontracepcijska sredstva u suvremenom svijetu veoma promovirana najprije radi bolje zaštite od spolno prenosivih bolesti. Tu mislimo prije svega na zaštitu od AIDS-a, Hepatitisa C, infekcije izazvane Chlamidijom trahomatis i slično. U daljnjem će tekstu biti navedena najčešća kontracepcijska sredstva.

Prezervativ ili kondom koriste muškarci. Njegovom se uporabom mehanički sprječava kontakt muške i ženske spolne stanice, što se događa u oko 98 posto slučajeva. Efikasnost zaštite od prijenosa spolno prenosivih bolesti je u ovom slučaju skoro 100 posto. Sličnu, ali manje efikasnu funkciju kao kondom ima i dijafragma koju koriste žene.

Spermicidi i slične želatinozne mase koje se koriste kod žena imaju za cilj svojim kemijskim

djelovanjem oslabiti ili spriječiti mogućnost začeća. Ova sredstva se najčešće kombiniraju s drugim kontracepcijskim metodama, a njihova efikasnost glede prijenosa spolno prenosivih bolesti ne postoji.

Kontracepcijske pilule koriste žene i sastoje se od dva hormona, kojima se upravlja reproduktivna aktivnost žene. Iako efikasne i s malim dozama hormona, uporabom ovih pilula kod žena raste rizik od nastanka mnogih bolesti kao što su rak dojke, kardiovaskularne bolesti, dijabetes i slično.

U abortivna sredstva, koja mnogi drže za kontracepcijska sredstva, ubrajaju se najprije široko rasprostranjene spirale (intrauterin uložak) ili pak day after pilule (pilula za dan poslije).

Osim navedenih umjetnih metoda kontracepcije danas su u svijetu sve rasprostranjenije **metode prirodne regulacije plodnosti**. Na ovaj se način praćenjem prirodnih promjena na tijelu žene može ocijeniti kada je žena u plodnom razdoblju menstrualnoga ciklusa i kada je začeće najviše moguće, ili kada ono nije moguće. Ove su metode namijenjene prije svega stalnim partnerima i bračnim drugovima, te je njihova efikasnost sprječavanja prijenosa spolno prenosivih bolesti veoma mala. Ovim se metodama najviše čuva i zdravlje žene te ne postoji opasnost od nastanka neželjenih komplikaci-

ja koje nastaju uporabom nekih umjetnih kontracepcijskih metoda.

U prirodne metode regulacije plodnosti spadaju:

Dojenje: smatra se kako kod velike većine žena dojenje odgađa nastanak ovulacije.

Metoda bazalne temperature: ovulacija kod žena uzrokuje povećanje bazalne temperature. Metoda se sastoji u mjerenju temperature i računanju poslijeovulacijskoga metoda neplodnosti.

Metoda ritma: veoma nesigurna metoda kojom se pokušava utvrditi plodno razdoblje ciklusa pomoću matematičkog izračunavanja posljednjih šest ciklusa.

Bilingsova ovulacijska metoda: na ovaj način žena može utvrditi početak i kraj plodnog razdoblja na temelju svojstava cervikalne sluzi.

Sintotermička metoda: ona obuhvaća prethodne tri metode i ženi omogućava s većom sigurnošću upoznati svoju plodnost i neplodnost.

OČNA KUĆA

**optika i ordinacija
na jednom mjestu**

551-045

Subotica

Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Poštovani čitatelji,

U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici.

Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na:

hrvatskarijec@tippnet.rs

DOŠAŠĆE

Tri stvari su potrebne:

**Tri stvari moraš sebi i drugima željeti: zdravlje
prijatelje
i radost**

**Tri stvari moraš nadvladati: svoju narav
svoj jezik
i svoje ponašanje**

**Tri stvari moraš usavršavati: odvažnost
dobrotu
i ljubav prema bližnjemu**

**Tri stvari moraš dati: što više siromasima
riječ utjehe žalosnima
i riječ pohvale onima koji su to zaslužili**

**Tri stvari se moraš kloniti: krutosti
umišljenosti
nezahvalnosti**

**Trima stvarima se moraš diviti:
ljepoti prirode
djeci
i starim ljudima**

Dragi moji mali prijatelji ovu prikladnu bojanku možete obojiti, a pokušajte bar nešto od ove »Tri želje«, koje su potrebne svima, i primjenjivati. Tako ćete na radostan način i otvorena srca pripremiti put malom Isusu.

Otvorena vrata škole

U OŠ »Vladimir Nazor« u Đurđinu tijekom posljednjeg tjedna u studenome, na prijedlog pedagoginje škole *Margarete Ursal* organiziran je tjedan pod nazivom »Otvorena vrata škole«. Tu su ideju vrlo rado podržale i same učiteljice: *Svetlana Banović, Renata Srejić, Iris Stantić-Miljački, Branislava Vasiljević, Mariana Merković* i *Sanela Kolar*. Na ovaj način omogućeno je roditeljima da oве škole, da posjete sate i možda se prisjete nekih svojih

davnih školskih dana u đачkoj klupi. Akcijom »Otvorena vrata škole« pospješena je suradnja škole i roditelja. Roditelji su je, iako pomalo s rezervom, prihvatili i odazvali se pozivu. To je za njih bilo nešto novo, iskustvo koje nisu imali priliku doživjeti do sada. Izašli su iz škole zadovoljni, puni dojmova i novog iskustva, a učiteljice i školska pedagoginja akciju su ocijenile veoma uspješnom i poticajnom. Odlučili su da »Otvorena vrata škole« postane tradicija đurđinske osnovne škole.

S. K.

Tko je sveti Nikola?

Dragi moji najmlađi čitatelji, vjerujem da ste u velikoj neizvjesnosti i silno očekujete dolazak sv. Nikole. Nadam se da ste bili svi dobri i da će sv. Nikola doista i doći.

S obzirom da mnogi mediji pišu i pričaju o sv. Nikoli, Mikulašu, Djedu Božićnjaku, Djedu Mrazu i tako redom, dolazi do raznih zabuna, pa mijesamo Djeda Mraza i sv. Nikolu.

Djed Mraz i sv. Nikola nisu isto, to su dvije različite osobe i imaju različite povijesne priče. Bitno je to razlikovati i biti precizan. Svima njima je zajedničko to što daruju djecu, ali to ne znači da ih daruju na isti način ili na isti dan.

Evo, da pojasnimo:

Sv. Nikola je svetac čiji blagdan obilježavamo 6. prosinca. Njega mnogi nazivaju i Mikulašem, što nije pogrešno ali je na mađarskom jeziku. Hrvatski je ispravno reći sv. Nikola. I pravoslavni vjernici štiju ovoga sveca, ali 19. prosinca i oni taj blagdan nazivaju Nikoljdan.

Djed Božićnjak dolazi za Božić, ali na prostorima Bačke, a osobito u Subotici i okolici kažemo kako za Božić dolazi mali Isus, koji je rođen na taj dan i dariva nas darovima, te se ti darovi nalaze ispod bora pokraj Betlehema – štalice u kojoj je mali Isus.

Djed Mraz dolazi za Novu godinu i po tradiciji i običaju dolazi kroz dimnjak i također donosi darove. Između svih ovih spomenutih blagdana tu su još i Materice i Oce. Uh, ovaj mjesec je pun darova i darivanja.

Vratimo se sv. Nikoli čiji blagdan dakle obilježavamo sutra. Sv. Nikola je zaštitnik djece, pomoraca, djevojaka, siromaha, studenata, farmaceuta, pekara, ribara, zatvorenika, trgovaca, putnika, otoka Sicilije, pariškog sveučilišta i nekih gradova širom svijeta. Nikola je rođen u Maloj Aziji. Bio je nećak nadbiskupa u Miri, koji ga je i zaređio za svećenika. Kad su mu roditelji umrli, Nikola je razdijelio svoj imetak sirotinji. Vrativši se iz Palestine, nadbiskup tog lučkog grada je preminuo, a svećenstvo je odlučilo kako će za biskupa izabrati onoga tko od svećanika sljedećeg jutra prvi uđe u crkvu. Rano ujutro pođe Nikola u crkvu na molitvu i na taj način su ga izabrali za biskupa. O ovome svecu postoje mnoge priče i legende koje su rasprostranjene po cijelom svijetu. Sigurna sam kako i vi sami znate bar neku.

Sveti Nikola je poznat kao svetac koji daruje djecu i siromahe, te stoga eva jedne legende koju je moja mama meni ispričala.

Tradicija vuče korijene iz sljedeće legende: »U blizini roditeljske kuće sv. Nikole, živio je čovjek, nekada bogat, ali izgubio je službu i sav imetak. Imao je tri kćeri, koje bi se mogle udati, ali im nije mogao dati miraz. Nesretni je otac odlučio trgovati ljepotom i mladosti svojih kćeri, kako bi tako zaradio. One su se pomolile Bogu, da ih izbavi od toga zla i spasi njihovu čast i poštenje. Sv. Nikola je nekako doznao za tu odluku nesavjesnog oca pa uzme vrećicu, napuni je zlatnicima, umota u platno i prišuljavši se noću potajice do kuće, ubaci zamotuljak kroz prozor. Otac onih djevojaka začudio se kad je ujutro našao onoliki novac. Vidjevši kako je svota dostatna da časno uda jednu kćer, opremio je i dao joj miraz. To se dogodilo i drugi put; nađe jednog jutra i drugu vrećicu sa zlatnicima. Spremi on i srednju kćer. Kad je i to bilo gotovo, sve mu je nešto govorilo, da će dobrotvor i po treći put doći pa ga je u zasjedi čekao nekoliko noći. I doista, baš kad sv. Nikola, tada biskup, ubaci svoj dar i za najmlađu kćer, skoči otac, stigne neznanca i prepozna u njemu Nikolu. Unatoč zaklinjanju neka šuti, sretni je otac razglasio po cijelom mjestu radosnu vijest.« Zbog te se vijesti i danas u spomendan na ovoga dobročinitelja, čiste čizmice i stavljaju u prozor u koje sv. Nikola stavlja darove. Danas sv. Nikola često sa sobom povede i Krampusa, koji je simbol zločestoće, neposluha, nemira, lijenosti, koji nam želi samo zlo. No, sv. Nikola ga drži pod kontrolom i ne dopušta mu približiti se dobroj djeci.

U ovo vrijeme darivanja, možete i vi nekog darivati i obradovati. Ne trebaju to biti niti veliki niti skupi darovi, dovoljno je nekoga se sjetiti. Možete darovati neki slatkiš ili neki svoj crtež. Možete svoju malu garderobu ili stare igračke darovati sirotoj djeci, a za to potražite pomoć roditelja. Vašim roditeljima će biti najveći dar ako budete poslušni i dobri. Nemojte zaboraviti niti zornice.

Uh, puno obveza i posla, ali trebate i u svojim srcima pripremiti put malom Isusu.

Do sljedećeg broja srdačan pozdrav.

Željka

Odgajivači

Golubovi, kunići i papige

Tri priče o ljudima koji velik dio svoga slobodnoga vremena posvećuju pticama i životinjama koje odgajaju

Piše: Dražen Prčić

Na nedavnoj velikoj izložbi ptica i sitnih životinja bilo je izloženo preko 3000 eksponata, a na improviziranoj »golupčijoj peci«, kako se nedjeljni skup odgajivača u Subotici naziva, ispred Dvorane sportova (u kojoj je bila izložba) okupilo se još stotinjak »dodatnih« neformalnih izlagača. *Petar Isakov* se natjecao i pobijedio u službenoj konkurenciji, dok su *Petar Bašić* i *Jozef Hrček* svoje ljubimce izlagali »van natjecateljske konkurencije«.

Petar Isakov, odgajivač američkih King golubova

»U pitanju je specifična vrsta golubova, specifične težine između 85 i 105 dag, koja je u proteklih nekoliko godina doživljavala i svojevrsne promjene u svom izgledu i potrebom (za ocjenjivanje i vrjednovanje ljepote) standardu. Upravo zbog ove promjene ove ptice znatno ljepše »stoje« i zbog toga je i cijela Europa nakon njemačkog prešla na američki standard golubova koje i ja u svom golubarniku držim i odgajam već godinama. Golubar sam od 1948. godine, što ove godine iznosi već ravno punih šezdeset godina, a neposredna veza moje ljubavi prema domaćim životinjama, u koje ubrajam i moje golubove, potječe još iz djetinjstva na Aleksandrovim salašima i odrastanja u zemljoradničkoj obitelji svojih roditelja. Isprva, sve do odlaska u armiju, bavio sam

se letačima, a po povratku sam odlučio preusmjeriti se na ukrasne vrste i od tada se počinjem intenzivno baviti američkim King golubovima, među kojima danas imam nekoliko šampionskih primjeraka s kojima bih se mogao pojaviti i na bilo kojoj svjetskoj izložbi. Bavljenje mojim ljubimcima uzima mi oko dva sata dnevno tijekom kojih vodim računa o njihovoj skrbi, a njima je najvažniji adekvatan životni prostor i obvezni higijenski uvjeti.«

Petar Bašić, odgajivač velikih Činčila kunića

»Kunićima se bavim gotovo tri-deset godina, a ovi veliki Činčila kunići su me privukli iz nekoliko

specifičnih razloga. Spadaju među jednu od najotpornijih vrsta, imaju najkvalitetnije meso i jedno od najboljih krzna među svim kunićima. Da bi se postigla kvaliteta krzna potrebno je kontinuirano osvježavati njihovu krv, prigodom ciljanog parenja određenih jedinki. Inače, kunić živi u prosjeku od 3 do 5 godina, u biti radi se o životnom vijeku sustavno i planski odgajanog primjerka, a ukoliko je u pitanju kućni ljubimac on može proživjeti i još nekoliko dodatnih godina. Sve češći je običaj da se upravo kunići drže kao domaći ljubimci i moram reći, da ukoliko se pravilno discipliniraju, nema nikakvih problema s obavljanjem njihovih higijenskih potreba jer su iznimno čisti i imaju naviku obavljanja nužde uvijek na istom mjestu. Osobno nemam nekog svog ljubimca jer kući ih imam više od 80 komada i nemoguće je vezati se za pojedinog primjerka. Ove domaće životinje hrane se svim postojećim žitaricama ovoga podneblja, ali im se dodaju u hranu i određeni dodaci. Htio bih još dodati kako sve svoje slobodno vrijeme, nakon redovitog zanatlijskog posla kojim se bavim, najradije potrošim na svoje kuniće jer su u pitanju vrlo osjećajne životinje koje »znaju« uzvratiti na pruženu pažnju.«

Jozef Hrček, odgajivač papiga

»Na svojoj farmi papiga odgajam nekoliko mutiranih vrsta ovih lijepih tropskih ptica, i upravo ljubav prema egzotici krajeva iz kojih oni izvorno dolaze privukla me je odgajanju raznolikih mutiranih vrsta koje žive u našem podneblju. Naziv »mutirane vrste« potječe od njihove sposobnosti adaptacije na naše zemljopisne uvjete, a inače

ove vrste u ovim bojama ne postoje u prirodi. Njihov životni vijek uvjetovan je ponajprije njihovom veličinom, jer poznato je kako veći primjerci žive znatno duže, a primjerice jedna manja ptica živi otprilike desetak godina. Također, opće je poznato kako, ukoliko se neka od ovih ptica uzme posve malena, od najranije dobi života, ona se može posve pripitomiti i, što je čest slučaj, može postati »punopravni« dijelom jedne obitelji. Ukoliko se njima bavite intenzivnije sposobni su naučiti nekoliko komandi, jesti vam iz ruke, maziti se, slijetati na glavu ili ramena i sl. Odgajanje ovih ptica ne uzima previše vremena, ali je ipak zahtjevno i traži svakodnevnu kontinuiranu skrb od najmanje dva sata. Osobno, od svih vrsta papiga najviše volim tzv. penante u mutaciji.«

Tulum u »Kolu«

Blizu 400 mladih okupio je tulum, koji je prošle subote, 29. studenoga, održan u Velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici. Na ovom svojevrsnom »zagrijavanju za Novu godinu«, mladi su mogli uživati uz hitove domaće i strane glazbe, za koju su bili zaduženi DJ Žeky i DJ Jose.

Organizatori tulumu bili su Udruga »Krov« i City Su Team.

5. prosinca 2008.

Čarapa

Predstoji nam lijep blagdan Sv. Nikole, u našim krajevima poznat kao Mikulaš. Običaj je navečer zakačiti čarapu, a ona će ujutro (ukoliko smo bili dobri) biti popunjena nekim lijepim darom. No, što će biti ako smo zakvačili neku »bušnu« čarapu, pa je naš dar tijekom noći »ispao« i ujutro ničega u njoj? Nastupajuća kriza koju nam svakodnevno najavljuju, donosi i očekivane restrikcije, neovisno o tome jesmo li bili dobri ili ne. Ako već nema dara, barem neka nam čarapa bude »ušivena« jer bliži se vrijeme jače, kalendarske zime, pa barem da ne ozebemo!

U NEKOLIKO REDAKA

FOTO KUTAK

MAMA, GLADAN SAM!

ŠALJIVI KUTAK

Žali se supruga direktora svome mužu:

- Dragi, otpusti ovog vozača, molim te!
- Danas me dva puta zamalo nije ubio.
- Nemoj tako, ženo, dajmo čovjeku još jednu priliku.

U školi učiteljica upita Ivicu:

- Ivce, kojoj skupini životinja pripada zmija naočarka?
- Skupini kratkovidnih, odgovori Ivica!

-Sjede dvije sove na drvetu. Jedna se oglasi:

- UU-UU,
- a druga joj reče:
- Jesil' me uplašila!

Pita zmija drugu zmiju:

- Jesmo li mi otrovne?

Kaže druga:

- Nismo, zašto pitaš?

Ova odgovara:

- Ma, ujela sam se za jezik!

Pobjeda protiv lidera

Pobjeda Spartak Zlatibor vode nad Smederevom

Nogometaši subotičkog prvoligaša Spartak Zlatibor vode svladali su (2-1) u posljednjem kolu jesenskog šampionata lidera tablice momčad Smedereva i zadržali priključak s ostalim konkurentima za plasman u elitni razred natjecanja. U dramatičnoj završnici susreta, ubrzo nakon primljenog izjednačujućeg pogotka gostiju, momčad Ranka Popovića je ipak uspjela, pogotkom Jovetića u posljednjim trenucima zabilježiti važnu pobjedu.

NK Spartak Zlatibor voda: Stojanović, Glogovac, Oletu, Vojnić Zelić, Milanković, Filipović, Popović, Jovetić, Torbica, Mijić (Kopunović), Marinković, Ubiparip.

Uspjeh mladih vaterpolista

Juniori Spartaka treći u državi

Na Otvorenom prvenstvu države za igrače do 16 godina starosti juniori Spartaka pod vodstvom trenera Mirka Vujkovića, osvojili su treće mjesto u konkurenciji pet momčadi prijavljenih za ovo natjecanje. U odlučujućem susretu za drugo mjesto Spartak je poražen od vršnjaka iz momčadi Beograda (9-7).

Spartak: Čalasan, Čović, Čampragov, Kiš, Konjević, Jancić, Korica, Bulajić, Gajić, Tešić, Jurić, Jenovai, Pavasović, Bukvić, Đelmiš.

Na gostovanju u Beogradu

Poraz odbojkašica

Oslabljeni sastav odbojkašica Spartaka poražen je na ligaškom gostovanju kod ekipe Poštar 064

(3-1). Nakon osvojenog prvog seta (25-20), Subotičanke su stale i izgubile sljedeća tri seta, uz činjenicu da su na ovom susretu nastupile bez nekoliko standardnih prvotimki.

ŽOK Spartak: Bokan 12p, Nikić 7p, Stojanović 12p, Medić 6p, Češljarić 3p, Sara Klisura 7p, Memišević - libero, Marković 2p, Matić i Šimić.

EP rukometašica

Hrvatska – Srbija 30-26

Ženska rukometna reprezentacija Hrvatske zabilježila je pobjedu protiv Srbije (30-26) u prvom susretu kvalifikacijske D skupine na

Europskom prvenstvu u Makedoniji. Tijekom cijelog susreta izabranice izbornika Zovka sigurno su držale rezultat u svojim rukama i pobjeda niti jednog trenutka nije dolazila u pitanje, a rezultat poluvremena bio je velikih 9 golova razlike (17-8). U skupini se nalaze još i Njemačka i domaćin Makedonija.

SP u rukometu 2009

Prezentacija Poreča

U Beogradu je održana prezentacija grada Poreča, jednog od domaćina predstojećeg Svjetskog rukometnog prvenstva koje će biti održano u siječnju 2009. godine.

Nazočne uzvanike na ovoj prigodnoj prezentaciji pozdravili veleposlanik RH Tonči Staničić, pomoćnik direktora ureda HTZ-a Milo Sršen, predstavnik HRS-a Siniša Ostojić te direktor ureda Turističke zajednice grada Poreča Nenad Velenik.

U sklopu programa prikazan je promotivni film grada Poreča, a sudeći prema reakcijama nazočnih i u kasnijim razgovorima, prezentacija je u potpunosti uspjela, a brojne delegacije rukometnih djelatnika, novinara i javnih osoba potvrdile su svoj dolazak u Poreč.

Pogledajte...

Subota 6. prosinca

15.55 – Košarka Split - Partizan HRT2

18.10 – Rukomet (Ž) Hrvatska – Njemačka HRT2

Nedjelja 7. prosinca

15.00 – Volim nogomet HRT2

Utorak 9. prosinca

20.45 – Nogometna Liga prvaka HRT2

Srijeda 10. prosinca

18.25 – Košarka Cibona – Le Mans HRT2

20.45 – Nogometna Liga prvaka HRT2

Četvrtak 11. prosinca

16.15 – EP u Plivanju HRT2

Antun Čović, djelatnik u konjičkom sportu

Inicijator »Subotičke utrke« u Budimpešti

Početkom studenog u glavnom mađarskom gradu nastupili su najbolji subotički konji i njihovi vozači

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Zidarski majstor u mirovini Antun Čović ušao je u konjički sport posve slučajno, kupivši jedno ždrijebe na tržnici. Godinama kasnije konji su postali nerazdvojni dio njegova života, a njegov entuzijizam donio je brojne kontakte u susjednoj Mađarskoj i utemeljenje »Subotičke utrke«, koja se vozi na budimpeštanskom hipodromu.

Je li Vaša ljubav prema konjima i konjičkom sportu datira još od ranog djetinjstva?

Zanimljivo je reći kako je to, u početku, bilo posve suprotno, jer kao mali nisam smio niti prići blizu konja. Moj prvi kontakt s konjičkim sportom dogodio se

prije više od trideset godina, prilikom jednog slučajnog odlaska na tržnicu. Iskreno, krenuo sam kupiti žilete, a vidio sam jedno lijepo ždrijebe, svidjelo mi se i odlučio sam ga kupiti.

O kakvoj se vrsti konja radilo i je li to ždrijebe poslije postalo trkaće grlo?

Taj moj prvi konj, točnije ždrijebe, zvao se Miki, ali kako to biva u svakom početku, ispostavilo se kako nije bio nikakve kvalitetnije rase i ti trgovci su me malo »zavali«. No, ništa to nije bilo važno i tog mog *Mikija* sam držao dvije godine, kada smo se i potpuno uvjerali kako je u pitanju polukrvni konj, koji nije bio u mogućnosti razviti se u kvalitetnije trkaće grlo, pa smo ga prodali i uzeli drugoga. **Koji je konj u Vašem vlasništvu, za razliku od početne nesreće, postigao najveći rezultatski uspjeh?**

Bez dileme bio je to punokrvni konj Dalf, koji je 1987. godine uspio osvojiti jednu od najprestižnijih utrka u Subotici, utrku

Dužijancu. Za taj veliki uspjeh zaslužna je i njegova vozačica *Jasna Francišković*, koja je kao djevojka uspjela svladati daleko iskusnije »sulkaše«. Pokraj ovog zbilja velikog rezultata, moj Dalf je postigao i druge vrijedne i zapažene rezultate na brojnim drugim utrkama. Njegov rekord iznosio je 1,21 po kilometru i godinama je bio u vrhu tzv. »brze partije« u kojoj se natjecao skupa s zbilja kvalitetnim grlima u svojoj konkurenciji.

Što je Vas privuklo da se ozbiljnije prihvatite angažmana u konjičkom sportu u kojemu ste i danas aktivni?

Iskreno, ne znam niti sam. Vjerojatno je sve to počelo od trenutka kada sam počeo malo ozbiljnije ulaziti u konjički sport i družiti se sa subotičkim kasačima. Velikih zasluga ima, zasigurno, i moj susjed *Franjo Kovačević*, koji je u početku i sam vozio Dalfa, a nikako ne možemo zaboraviti i mog drugog susjeda, proslavljenog glazbenika i vozača *Zvonka*

Bogdana. I tako je to ozbiljnije počelo.

Jeste li se i sami natjecali?

Jesam, ali isključivo na našim klupskim utrkama. U to doba sam već počeo nositi naočale, a poznato je kako je za ovaj sport potrebno imati dobre oči i reflekse. U tom razdoblju aktivnijeg bavljenja konjičkim sportom promijenio sam nekoliko konja, a s jednim od njih sam išao čak i vani, u Budimpeštu.

Vaš odlazak na mađarska trkališta urodio je i jednom lijepom akcijom razvijanja prijateljstva između subotičkih i mađarskih »konjara«?

Naš konjički klub »Bačka« godina-ma surađuje s klubom iz Oroshaze, točnije ove godine je proslavljena i 40. godišnjica hipodroma, ali i naše suradnje u ovom mađarskom gradiću. Prije nekih dvadesetak godina s mojim Dalfom sam gostovao kod njih i ostvario pobjedu u oba natjecateljska dana, te osvojio dodatnu nagradu za najuspješnijeg. Obje pobjede ostvarila je, ponovno, vozačica Jasna Francišković. Zahvaljujući tim odličnim kontaktima, ali i odlukom vodećih ljudi iz našeg kluba određen sam za kontakt osobu glede uspostave daljnje suradnje.

A plod Vašeg angažmana je i »Subotički dan« na hipodromu u Budimpešti, koji je održan početkom studenoga.

Isprva moram spomenuti još jednog mog konja, koji se zvao Niko B i s kojim sam godinama odlazio na utrke u Budimpeštu. Zahvaljujući tim odlascima stekao sam mnogo sportskih prijatelja u Mađarskoj. To je bio i glavni razlog zbog čega sam svojevremeno inicirao utemeljenje jedne utrke pod imenom »Subotička utrka« – »Szabadkai dijk«, koja je postala glavnom utrkom toga dana i na njoj su sudjelovali svi najbolji konji iz Subotice. Dodatno, organizirana je »Srbobranska utrka«, jer smo u ovaj projekt uključili i naše prijatelje iz Srbobrana.

Unuke

Dida Antunovim stopama mogla bi poći neka od njegovih unuka, kćeri sina Damira.

Temeljem članka 3. Odluke o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine za dotacije organizacijama etničkih zajednica, Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine raspisuje

NATJEČAJ

za dotacije organizacijama etničkih zajednica u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini

Natječaj se raspisuje za sufinanciranje redovite djelatnosti, projekata i organiziranje manifestacija, kao i nabave opreme i investicijska ulaganja organizacija etničkih zajednica s teritorija Autonomne Pokrajine Vojvodine, za prvo tromjesečje 2009. godine.

I. RASPODJELA SREDSTAVA

Natječaj se raspisuje na ukupan iznos od 14.500.000,00 dinara.

Nacionalna zajednica	Ukupan iznos sredstava za organizacije etničkih zajednica
Mađari	6.000.000,00
Hrvati	1.450.000,00
Slovaci	1.450.000,00
Rumunji	1.300.000,00
Rusini	1.070.000,00
Romi	550.000,00
Bunjevci	565.000,00
Makedonci	400.000,00
Ukrajinci	435.000,00
Nijemci	490.000,00
Slovinci	90.000,00
Bugari	100.000,00
Česi	100.000,00
Aškalije	30.000,00
Židovi	100.000,00
Ostali	370.000,00
Ukupno	14.500.000,00

II. UVJETI NATJEČAJA

Rok za podnošenje prijave je 22. prosinca 2008. godine.

- Na Natječaj se mogu prijaviti isključivo registrirane pravne osobe – organizacije i udruge pripadnika etničkih zajednica sa sjedištem na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine, čija se djelatnost zasniva na očuvanju i njegovanju nacionalnog i kulturnog identiteta ili čija se djelatnost zasniva na očuvanju i unaprjeđenju međunacionalne tolerancije.
- Na Natječaj se ne mogu prijavljivati izravni i neizravni proračunski korisnici.
- Neće se uzimati u razmatranje neblagovremene i nepotpune ili nepravilno popunjene prijave, prijave koje nisu podnesene od strane ovlaštenih osoba, kao ni prijave koje nisu predmet Natječaja.
- Neće se uzimati u razmatranje prijave od strane aplikanta kojima su dodijeljena sredstva po osnovi prethodnih natječaja Tajništva, a nisu izmirili preuzete obveze po tim natječajima.
- Prednost prilikom utvrđivanja raspodjele sredstava po ovom Natječaju imat će prijave koje se odnose na sredstva potrebna u prvom tromesečju 2009. godine (siječanj-ožujak).
- Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine zadržava pravo od podnositelja prijave po potrebi zatražiti dodatnu dokumentaciju i informacije ili izaći na lice mjesta, odnosno za dodjelu sredstava odrediti ispunjenje dodatnih uvjeta;
- Tajništvo nije obavezno obrazložiti svoje odluke;
- Protiv ovih diskrecijskih odluka Tajništva ne može se uložiti pravni lijek;
- Prijave i priložena dokumentacija podnositeljima se ne vraćaju.

III. NAČIN PODNOŠENJA PRIJAVE

- Prijave se podnose isključivo na natječajnim obrascima Tajništva. Potpuna natječajna dokumentacija s uputama i pravilima može se preuzeti od ponedjeljka 1. prosinca 2008. godine u prostorijama Tajništva ili na web adresi www.puma.vojvodina.sr.gov.yu
- Uz prijavu se obavezno podnosi i službeni dokaz o registraciji organizacije, potvrda o poreznom identifikacijskom broju, dokaz o otvorenom računu u banci;
- Prijave na natječaj se podnose na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini;
- Prijave se podnose osobno, predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu (zgrada Izvršnog vijeća APV) ili se upućuju poštom na adresu:

Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine
21000 Novi Sad; Bulevar Mihaila Pupina 16.
ZA NATJEČAJ

Rezultati natječaja objavljuju se na službenoj web adresi Tajništva.

pokrajinski tajnik dr. Tamás Korhec

25. međunarodna izložba ptica i sitnih životinja

Rekordan broj izlagača

Više od 3000 eksponata bilo je izloženo u Dvorani sportova

Piše: Dražen Prčić

Tijekom protekloga vikenda (29. i 30. studenoga) Subotica je bila domaćin jubilarne 25. međunarodne izložbe sitnih životinja, na kojoj su uz najmnogobrojnije domaće, nastupili i izlagači iz nekoliko europskih zemalja. Dvorana sportova »ugostila« je više od 3000 eksponata, od čega je najviše bilo golubova (1900), ptica, živine, kunića i egzotičnih životinja koje su se nalazile u specijalnim terarijima (gušteri, zmije, pauci). Pored službenog izložbenog natjecanja u sklopu ove manifestacije organiziran je i X. državni šampionat sitnih životinja na kojemu su se za naslove najboljih natjecali domaći odgajivači. O značaju ove vrijedne međunarodne manifestacije, koja je Suboticu ponovno uvrstila u sami europski vrh sličnih priredbi, nešto više za naš tjednik rekao je Adam Pletl, predsjednik subotičke organizacije odgajivača sitnih životinja Subotice.

»Jubilarna, 25. po redu međunarodna izložba ptica i sitnih životinja ove godine zbilja predstavlja izlagački skup najviše kvalitete, a po broju eksponata postignut je i zavidan kvantiteta u odnosu na prijašnje manifestacije ovakve vrste. U izloženoj postavci mogu se vidjeti vrijedni primjerci raznovrsnih ptica, kao i neke rijetke vrste koje se do sada nisu mogle vidjeti, primjerice kod kunića imamo neke nove rase koje su još uvijek »u radu« i brojne druge zanimljivosti koje su privukle veliki broj odgajivača koji sudjeluju na ovoj izložbi. Unatoč činjenici kako se u isto vrijeme u Dortmundu (Njemačka) održava, također, velika izložbena manifestacija, uspjeli smo organizirati dosada najveću izložbu i sami se bi postavili još težu zadaću za narednu godinu. Jer, ako se možemo pohvaliti izlagačima iz Švicarske, koji su prijavili sudjelovanje na našoj izložbi, pored izlagača iz Hrvatske, Rumunjske, BiH, Slovenije, Mađarske, savez-

nim i međunarodnim sucima koji su na najobjektivniji način ocjenjivali ptice i životinje, onda bih za sljedeću godinu želio makar da samo ponovimo ovogodišnji rezultat. Na koncu, želio bih se zahvaliti svim članovima naše udruge koji su se nesebično trudili glede uspjeha organiziranja ove naše jubilarne izložbe, ali i lokalnoj samoupravi koja je pomogla u realizaciji jednog ovakvog zahtjevnog i velikog izložbenog pothvata«. Masovnost ove međunarodne izložbe, potvrđena

Zanimljiva imena i vrste

Medu 1900 izloženih golubijih vrsta posjetitelji koji slabije poznaju njihova imena mogli su vidjeti i upoznati se sa: maltezerima, francuskim mondenima, štraserima, njemačkim dobošarima, satinetama, lepezanima, kineskim galebicima, egipatskim swiftovima, dalmatinskim gimplama, somborskim gaćastima i brojnim drugima.

rekordnim brojem izlagača, još jednom je potvrdila veliku povezanost između ljudi i životinja u nebrojenim primjerima koliko su ljudi spremni skrbiti o svojim ljubimcima iz životinjskog svijeta. Također, Subotica kao grad domaćin ove velike manifestacije, još jednom je potvrdila svoju reputaciju glavnog centra golubarstva u državi, o čemu svjedoči i gotovo 2.000 izložbenih eksponata ovih ptica koje su na svojevrsan način i postale prepoznatljivim znakom ovog regiona. ■

**DOLAZI PLIN DO VAS ?
ONDA POSJETITE NAS !**

BAXI

CIM GAS

**Cesta Jovana Mikića 56.
24000 Subotica
Tel: 024/621-000
www.cimgas.rs**

**VRHUNSKA OPREMA I MONTAŽA SISTEMA
ZA GRIJANJE I KLIMATIZACIJU**

**PETAK
5.12.2008.**

05.55 - Trenutak spoznaje
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.15 - Plava nit, dokumentarni film
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.35 - Opijeni ljubavlju
13.20 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Glas domovine
15.10 - Znanstvena petica
15.40 - Drugo mišljenje
16.15 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.20 - Hrvatska uživo
18.35 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.15 - Trapped, američki film
22.05 - Dnevnik 3
22.25 - Lica nacije
23.20 - Poslovne vijesti
23.25 - Vijesti iz kulture
23.35 - Doseji X (2.), serija
00.20 - Filmski maraton: Taegukgi, južnokorejski film
02.50 - Filmski maraton: Aces, američki film
04.20 - Oprah show
05.05 - Opijeni ljubavlju, telenovela

06.55 - Najava programa
07.00 - Pingu, crtani film
07.05 - Nove pustolovine: Lucky Luke
07.30 - I to je to, crtani film
07.40 - Oban, crtana serija
08.04 - Spike, crtana serija
08.05 - Na kraju ulice
08.20 - Čarobna ploča (učimo engleski)
08.35 - Učilica
08.50 - Moji su roditelji izvanzemaljci, serija
09.15 - Beverly Hills 6., serija
10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
13.25 - Dokuteka - Miroslav Mikuljan: I još, i još, i još - dok. film
13.55 - Prijatelji 10., serija
14.45 - Dragi John 3., serija
15.15 - Crveni patuljak 7., humoristična serija
15.50 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 2., serija

16.35 - Veliki odmor: Glazbeceda
16.50 - Veliki odmor - tema
17.05 - Posebni dodaci, emisija o filmu
17.50 - Županijske panorame
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Crtani film
18.50 - Beaver Creek: Svjetski SKI kup - spust (M), prijenos
20.25 - Bez komentara
21.00 - Vijesti na Drugom
21.20 - Eureka 2., serija
22.15 - Umorstva u Midsomeru 11., mini-serija
23.50 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 2., serija
00.35 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 2., serija
01.20 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 2., serija
02.05 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 2., serija
02.50 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 2., serija
03.35 - TV raspored

05.40 Ružna ljepotica, serija
06.30 Čarobnjaci
06.55 Power rangers, serija
07.20 Tomica i prijatelji
07.45 Graditelj Bob
08.00 Pocoyo, crtana serija
08.30 Nova lova
10.30 Kralj Queensa, serija
10.55 Zakon ljubavi, serija
11.55 Čuvar pravde, serija
12.55 Vijesti
13.10 Nikita, serija
14.10 Inspektor Rex, serija
15.10 Dečki sa sela, film
17.00 Vijesti
17.15 Operacija Trijumf, reality show
18.10 Zakon ljubavi, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Moj tata je bolji od tvog tate, obiteljski show
21.20 Odjednom princeza, igrani film
23.25 Vijesti
23.40 Dnevnik lude crnkinje, igrani film
01.45 Zla sudbina, igrani film
03.10 Pokvarenjak, film
04.45 Nikita, serija
05.35 Kraj programa

05.20 Big Brother, show
06.25 Magnum, serija (R)
07.15 Bikeri s Marsa
07.40 Spužva Bob Skockani
08.05 Korak po korak, humoristična serija (R)
08.35 Puna kuća, serija (R)

09.05 U dobroj formi, emisija
09.35 Kunolovac, kviz
10.35 Punom parom, kulinarski izazov (R)
11.00 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
11.30 Dadilja, serija (R)
12.00 Reba, serija (R)
12.30 Vijesti
12.35 Ekkluziv, magazin (R)
12.50 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
13.20 Marina, telenovela
14.15 Cobra 11, serija
15.10 Magnum, serija
16.05 Korak po korak, serija
16.35 Puna kuća, serija
17.05 Malcolm u sredini, humoristična serija
17.30 Dadilja, humoristična serija
18.00 Reba, humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Big Brother, show
22.15 Zastravišavi, igrani film, horor/komedija
00.35 Vijesti
00.45 Ubojito darivanje, igrani film, horor/komedija
02.00 Kunolovac, kviz
04.00 Zastravišavi, film, horor/komedija (R)

**SUBOTA
6.12.2008.**

06.00 - Znanstvena petica
06.30 - Iza ekrana
07.10 - Nebeski vrt, dokumentarna serija
07.35 - Vijesti
07.50 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Sinovi Katie Elder, američki film
10.00 - Vijesti
10.15 - Kućni ljubimci
10.50 - Veterani mira, emisija za branitelje
12.00 - Dnevnik
12.35 - Opijeni ljubavlju
13.20 - Prizma, multinacionalni magazin
14.05 - Duhovni izazovi
14.40 - Reporter
15.50 - Euromagazin
16.25 - Vijesti
16.35 - Hrvatska kulturna baština: Senj
17.00 - Svirci moji, glazbena emisija
17.55 - U istom loncu,

kulinarski show
18.35 - TV Bingo show
19.15 - Loto 7/39
19.30 - Dnevnik
20.15 - Ples sa zvijezdama, 1. dio (6/8)
21.40 - Ples sa zvijezdama, 2. dio (6/8)
22.00 - Mamutica, kriminalistička serija
22.50 - Dnevnik 3
23.15 - Policajac bez kontrole, američki film
01.10 - Filmski maraton: Legenda o Crvenom Zmaju, hongkonški film
02.30 - Filmski maraton: Torrente 3: Zaštitnik, španjolski film
04.05 - Reporter
05.10 - Opijeni ljubavlju

07.00 - Najava programa
07.05 - Disneyjevi crtići: Miki i prijatelji
07.25 - Disneyjevi crtići: Kuzco - careva nova škola
07.50 - Žutokljunac
08.14 - Spike, crtana serija
08.15 - Danica
08.20 - Čarobna ploča (Učimo engleski)
08.35 - Ninin kutak
08.45 - Veliki odmor: Brlog
09.00 - Veliki odmor: Navrh jezika
09.10 - Veliki odmor: Kokice
09.25 - Parlaonica
10.25 - Briljanteen
11.10 - Doctor Who 2., serija za djecu i mlade
11.55 - Majstori svirači
12.25 - Uhode u tigrovoj prašumi, dok.serija
13.20 - Filmski klasici: Julia, američki film
15.20 - KS automagazin
15.55 - Košarka (M), NLB liga: Split - Partizan, prijenos
17.40 - Sportska popuna
18.10 - Kombinirani prijenos: Rukomet, Europsko prvenstvo (Ž): Njemačka - Hrvatska, prijenos
18.50 - Kombinirani prijenos: Beaver Creek: Svjetski SKI kup (M) - super G, prijenos
20.15 - Iznad zakona, film
21.55 - Brodovi hranitelj: Posljednji pokušaji, dokumentarna serija
22.30 - 35 godina umjetničkog rada Joška Banova, snimka koncerta
23.50 - Sportske vijesti
00.00 - Noć u kazalištu: Glorija

06:15 Code lyoko
06:45 Yu-Gi-Oh GX
07:10 Superheroj Spiderman
07:35 Roary, crtana serija
08:05 Dora istražuje
08:30 Nova lova, TV igra
10:30 Čarobnice, serija
11:30 Frikovi, serija
12:30 Dnevnik lude crnkinje, igrani film
14:35 Nad lipom 35, show
16:05 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
17:05 Vijesti
17:15 Kod Ane, kulinarski show
18:05 Trenutak istine, game show
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Svjetlost dana, film
22:00 Nezaustavljiv, film
23:45 Avijatičar, igrani film
02:30 Pucanj u glavu, film
04:40 Tiha osveta, igrani film
06:15 Kraj programa

06.20 Look, zabavna emisija (R)
06.50 Najbolje godine, humoristična serija
07.15 Ulica Sezame
08.25 Bikeri s Marsa
08.50 Transformeri
09.15 Maheri, dramska serija
10.10 Lutrija života, serija
11.05 Big Brother, show (R)
13.10 Vijesti uz ručak
13.15 Seljačine s Beverly Hillsa, film, komedija
15.00 Zvijezde Extra: 50 najsladnjih dječjih zvijezda (1. dio), zabavna emisija
15.55 Premier League, prijenos
18.00 Look, zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.00 Exploziv, magazin
19.30 Big Brother, show
20.00 X-Men 2, igrani film, znanstveno-fantastični
22.20 Charliejevi anđeli, film, akcijska komedija
00.05 Bez povratka, igrani film, horor
01.45 Kunolovac, kviz
03.45 Ubojito darivanje, igrani film, horor/komedija (R)
04.55 Big Brother, show

**NEDJELJA
7.12.2008.**

06.20 - Svirci moji, glazbena emisija
 07.10 - Euromagazin
 07.40 - Najava programa
 08.00 - Vijesti
 08.10 - Europski koncert
 Berlinske filharmonije
 09.05 - Opera box
 09.35 - Jelovnici izgubljenog vremena
 10.00 - Vijesti
 10.20 - Cadfael 4., mini serija
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Plodovi zemlje
 13.25 - Split: More
 14.00 - Nedjeljom u dva
 15.02 - Kulturni info
 15.10 - Mir i dobro
 15.45 - Lijepom našom: Ogulin (2/2)
 16.45 - Vijesti
 17.00 - Ratnici: Napoleon, dokumentarna serija
 18.00 - U istom loncu, kulinarski show
 18.45 - Ušća rijeka: Zrmanja, dokumentarna serija
 19.15 - Loto 6/45
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - 1 protiv 100, kviz
 21.20 - Odmori se, zaslužio si 3. - TV serija
 22.15 - Rizzi-bizzi
 23.05 - Dnevnik 3
 23.25 - Filmski klub: Norma Rae, američki film
 01.15 - Filmski maraton
 kontroverzi: Sam protiv svih, francuski film
 02.45 - Filmski maraton
 kontroverzi: Tian bian yi duo yun, tajvansko-francuski film
 04.35 - Plodovi zemlje
 05.25 - Split: More
 05.55 - Glas domovine

07.15 - Mala sirena
 07.40 - Winkyn konj, nizozemsko-belgijski film
 09.09 - Spike, crtana serija
 09.10 - Leo, serija za djecu
 09.35 - Nora Fora, TV igra za djecu
 10.20 - Na prvi pogled, serija
 10.50 - Portret crkve i mjesta: Legrad
 11.00 - Legrad: Misa - izravni prijenos
 12.00 - Biblija
 12.15 - The Scout, film
 14.20 - Magazin Lige prvaka
 15.00 - Volim nogomet
 18.20 - Ples sa zvijezdama (6/8)
 20.00 - HNL - emisija
 20.10 - HNL - prijenos
 22.05 - HNL - emisija
 22.20 - Beaver Creek:

Svjetski SKI kup (M) - veleslalom, snimka
 23.10 - Sportske vijesti
 23.20 - Za slobodu je uvijek kasno, dok. film
 00.15 - Dobro ugođena večer: Hilary Hahn
 01.20 - Specijalna postrojba 2., serija

07:05 Code lyoko
 07:30 Yu-Gi-Oh GX
 08:00 Superheroj Spiderman
 08:25 Roary, crtana serija
 08:50 Dora istražuje
 09:20 Automotiv, auto-moto magazin
 09:50 Novac, buisness magazin
 10:20 Lanac sudbine, serija
 11:15 Smallville, serija
 12:20 Asterix Gal, crtani film
 13:40 Moj tata je bolji od tvog tate, obiteljski show
 15:10 Bračne vode, serija
 15:50 Lud, zbunjen, normalan
 17:05 Vijesti
 17:15 Svjetlost dana, igrani film
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Nad lipom 35, show
 21:10 Beethoven, igrani film
 22:50 Red carpet, showbiz magazin
 00:10 Svi mrze Chrisa, serija
 01:05 Tiha osveta, igrani film
 02:40 Red carpet, showbiz magazin
 03:50 Lanac sudbine, serija
 04:35 Smallville, serija
 05:20 Kraj programa

06.15 Lutrija života, dramska serija (R)
 07.10 Jedna od dečki, humoristična serija
 07.30 Ulica Sezam
 08.40 Bikeri s Marsa, crtana serija
 09.05 Transformeri
 09.30 Lijepe žene, dramska serija
 10.25 Trojanski rat, igrani film, komedija
 11.55 Bossa Nova, igrani film, romantična komedija
 13.40 Vijesti
 13.45 X-Men 2, igrani film, znanstveno-fantastični (R)
 16.10 Discovery: Preživjeti divljinu - Alpe, dokumentarna serija
 17.05 Odred za čistoću, zabavna emisija
 17.35 Ekkluziv, magazin
 18.30 Vijesti

19.00 Nivea for men nogometni izazov, reality show
 20.00 Big Brother, show
 21.00 Budi mi prijatelj - RTL pomaže djeci, tv event
 00.00 Kunolovac, kviz
 02.00 Charlirjvi anđeli, igrani film, akcijska komedija (R)
 03.35 Bez povratka, igrani film, horor (R)

**PONEDJELJAK
8.12.2008.**

06.10 - Drugo mišljenje
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Manimalia: Ples kitova 1., dokumentarna serija
 10.40 - Manimalia: Ples kitova 2., dokumentarna serija
 11.10 - Treća dob, emisija
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Opijeni ljubavlju
 13.20 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Normalan život - emisija o osobama s invaliditetom
 15.35 - Mijenjam svijet
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.45 - Najslabija karika, kviz
 18.35 - Sve će biti dobro
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Latinica
 21.55 - Potrošački kod
 22.35 - Otvoreno
 23.35 - Poslovne vijesti
 23.45 - Dnevnik 3
 00.10 - Dosjei X (2.), serija
 00.55 - Južnjačka dinastija
 01.40 - Dr. House 4., serija
 02.25 - Skica za portret
 02.30 - Mijenjam svijet
 03.00 - Potrošački kod
 03.30 - Latinica
 05.05 - Opijeni ljubavlju

06.55 - Kurban Bajram, prijenos
 08.34 - Spike, crtana serija
 08.35 - Učilica
 08.50 - Moji su roditelji izvanzemaljci, serija
 09.15 - Beverly Hills 6., serija
 10.00 - Antologija hrvatskog glumišta: Diogeneš
 11.40 - Daleko od doma, serija
 12.10 - Daisy-scratches in the

Table/ Madelief: Krassen in het tafelblad, nizozemski film
 13.35 - Reprizni program
 13.55 - TOP 40
 14.40 - Profesori, serija
 15.05 - Dragi Johnne 3., serija
 15.35 - Crveni patuljak 7.
 16.10 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 2., serija
 17.00 - Obični ljudi, TV serija
 17.50 - Županijske panorame
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Na rubu znanosti: Vremenski strojevi
 19.20 - Veliki odmor: Brlog
 19.35 - Veliki odmor - tema
 19.50 - La linea, crtani film
 20.05 - Uzmi ili ostavi, igra
 20.40 - Južnjačka dinastija
 21.30 - Vijesti na Drugom
 21.45 - Zovem se Earl 2., humoristična serija
 22.15 - Dr. House 4., serija
 23.05 - Garaža
 23.40 - Ciklus europskog filma: I'll be There, britanski film
 01.25 - Specijalna postrojba 2., serija
 02.10 - TV raspored

05:40 Čarobnjaci
 06:05 Ružna ljepotica, serija
 06:55 Power rangers, serija
 07:20 Tomica i prijatelji
 07:45 Graditelj Bob
 08:00 Pocoyo, crtana serija
 08:30 Nova lova, TV igra
 10:30 Kralj Queensa, serija
 11:25 Zakon ljubavi, serija
 12:25 Čuvar pravde, serija
 13:20 Nikita, serija
 14:20 Inspektor Rex, serija
 15:20 Beethoven, igrani film
 17:00 Vijesti
 17:15 Operacija Trijumf, reality show
 18:10 Zakon ljubavi, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
 21:00 Operacija Trijumf, reality show
 23:40 Vijesti
 23:55 Seks i grad, serija
 00:25 Seinfeld, serija
 00:55 Život na sjeveru, serija
 01:50 Božićna kutija, film
 03:25 Nikita, serija
 04:10 Inspektor Rex, serija
 04:55 Kralj Queensa, serija
 05:15 Kraj programa

05.00 Big Brother, show
 06.20 Magnum, serija (R)

07.10 Spužva Bob Skockani
 08.00 Korak po korak, (R)
 08.30 Puna kuća, serija (R)
 09.05 U dobroj formi, emisija
 09.35 Kunolovac, kviz
 10.35 Punom parom, kulinarski izazov (R)
 11.00 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
 11.30 Dadija, serija (R)
 12.00 Reba, serija (R)
 12.30 Vijesti
 12.35 Ekkluziv, magazin (R)
 12.50 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 13.20 Marina, telenovela
 14.15 Cobra 11, serija
 15.10 Magnum, serija
 16.05 Korak po korak, serija
 16.35 Puna kuća, serija
 17.05 Malcolm u sredini, serija
 17.30 Dadija, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Big Brother, show
 21.00 Usamljeni zaštitnik, igrani film, akcijski
 22.45 CSI, serija
 23.40 CSI: New York, serija
 00.40 Vijesti
 00.50 Kunolovac, kviz
 02.50 CSI, serija (R)
 03.35 CSI: New York, kriminalistička serija (R)
 04.20 Big Brother, show

**UTORAK
9.12.2008.**

05.50 - Normalan život - emisija o osobama s invaliditetom
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.10 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Manimalia: Rođen među orangutanima 1., dokumentarna serija
 10.40 - Manimalia: Rođen među orangutanima 2., dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Opijeni ljubavlju
 13.20 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Među nama
 15.35 - MSF: Babino Polje, Pitomača, Stankovci
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo

17.45 - Najslabija karika, kviz
 18.35 - Sve će biti dobro
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Globalno sijelo
 20.50 - Empire Falls, serija
 21.55 - Poslovni klub
 22.35 - Otvoreno
 23.35 - Poslovne vijesti
 23.45 - Dnevnik 3
 00.10 - Dosjei X (2.), serija
 00.55 - Manimalia: Rođen među orangutanima 1., dokumentarna serija
 01.20 - Manimalia: Rođen među orangutanima 2., dokumentarna serija
 01.50 - CSI: Las Vegas 8.
 02.35 - Specijalna postrojba 2., serija
 03.20 - Oprah show
 04.05 - Globalno sijelo
 04.35 - Poslovni klub
 05.05 - Opijeni ljubavlju

07.00 - Thomas i prijatelji
 07.05 - Nove pustolovine: Lucky Luke
 07.30 - Mali crveni traktor
 07.40 - Oban, crtana serija
 08.04 - Spike, crtana serija
 08.05 - Na kraju ulice
 08.20 - Danica
 08.25 - Vidrić, dok.s film
 08.35 - Učilica
 08.50 - Moji su roditelji izvanzemaljci, serija
 09.15 - Beverly Hills 6., serija
 09.57 - Kino informator
 10.00 - Antologija hrvatskog glumišta: Mali libar Marka Uvodića
 10.55 - Reprizni program
 11.40 - Daleko od doma, serija
 12.10 - Save the Dog!, film
 13.35 - Reprizni program
 13.55 - TOP 40
 14.40 - Profesori, serija
 15.05 - Dragi Johnne 3., serija
 15.35 - Crveni patuljak - specijal, serija
 16.10 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 2., serija
 17.00 - Obični ljudi, TV serija
 17.50 - Županijske panorame
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Drugi format
 19.20 - Veliki odmor: Navrh jezika
 19.30 - Veliki odmor - tema
 19.50 - Uzmi ili ostavi, TV igra
 20.25 - Nogometna Liga prvaka - emisija
 20.35 - Nogometna Liga prvaka, 1. poluvrijeme
 21.40 - Nogometna Liga prvaka, 2. poluvrijeme
 22.35 - Vijesti na Drugom
 22.45 - Nogometna Liga prvaka - emisija i sažeci

23.40 - CSI: Las Vegas 8.
 00.30 - Specijalna postrojba 2., serija

05:40 Čarobnjaci, serija
 06:05 Ružna ljepotica, serija
 06:55 Power rangers, serija
 07:20 Tomica i prijatelji
 07:45 Graditelj Bob, serija
 08:00 Pocoyo, serija
 08:30 Nova lova, TV igra
 10:30 Kralj Queensa, serija
 11:15 Zakon ljubavi, serija
 12:15 Čuvar pravde, serija
 13:10 Nikita, serija
 14:10 Inspektor Rex, serija
 15:10 Božićna kutija, film
 17:00 Vijesti
 17:15 Red carpet light, showbiz magazin
 18:10 Zakon ljubavi, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Trenutak istine, game show
 21:00 Razvedi me, zavedi me, igrani film
 22:55 Pod nož, serija
 23:55 Vijesti
 00:10 Seks i grad, serija
 00:40 Seinfeld, serija
 01:10 Život na sjeveru, serija
 02:00 Izigrano povjerenje, igrani film
 03:30 Nikita, serija
 04:15 Čuvar pravde, serija
 05:00 Kralj Queensa, serija

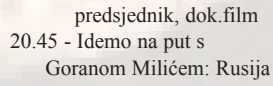
06.20 Magnum, serija (R)
 07.10 Spužva Bob Skockani
 08.00 Korak po korak, (R)
 08.30 Puna kuća, serija (R)
 09.05 U dobroj formi, emisija
 09.35 Kunolovac, kviz
 10.35 Punom parom, kulinarski izazov (R)
 11.00 Malcolm u sredini, (R)
 11.30 Dadija, serija (R)
 12.00 Reba, serija (R)
 12.30 Vijesti
 12.35 Ekkluziv, magazin (R)
 12.50 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 13.20 Marina, telenovela
 14.15 Cobra 11, serija
 15.10 Magnum, serija
 16.05 Korak po korak, serija
 16.35 Puna kuća, serija
 17.05 Malcolm u sredini, serija
 17.30 Dadija, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov

20.00 Big Brother, show
 21.10 Golfbrejker, igrani film
 22.55 Zaboravljeni slučaj, serija
 23.55 Vijesti
 00.05 Kunolovac, kviz
 02.05 Usamljeni zaštitnik, film, akcijski (R)
 03.40 Zaboravljeni slučaj, (R)
 04.25 Big Brother, show

**SRIJEDA
10.12.2008.**

05.50 - Među nama
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Manimalia: Drvo i mravi 1., dok.serija
 10.40 - Manimalia: Drvo i mravi 2., dok.serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Opijeni ljubavlju
 13.20 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Riječ i život: Kako potaknuti solidarnost?, religijski program
 15.35 - Alpe-Dunav-Jadran
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.40 - Najslabija karika, kviz
 18.30 - Sve će biti dobro
 19.15 - Loto 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Prvi hrvatski predsjednik, dok.film

20.45 - Idemo na put s Goranom Milićem: Rusija
 21.35 - Luda kuća 4., TV serija
 22.20 - Proces
 23.00 - Otvoreno
 00.05 - Poslovne vijesti
 00.15 - Dnevnik 3
 00.40 - Manimalia: Drvo i mravi 1., dok. serija
 01.05 - Manimalia: Drvo i mravi 2., dok. serija

01.30 - E-Ring 1., serija
 02.15 - Prekid programa zbog redovnog održavanja odašiljača
 04.35 - Alpe-Dunav-Jadran
 05.05 - Opijeni ljubavlju
 07.00 - Simfolije, crtani film
 07.05 - Nove pustolovine: Lucky Luke
 07.30 - Brum, crtani film
 07.40 - Oban, crtana serija

08.04 - Spike, crtana serija
 08.05 - Na kraju ulice
 08.20 - Ninin kutak
 08.30 - Vidrić, dok.film
 08.35 - Učilica
 08.50 - Moji su roditelji izvanzemaljci, serija
 09.15 - Beverly Hills 6., serija
 10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
 13.35 - Potrošački kod
 14.05 - Profesori, serija
 14.35 - Dragi Johnne 3.
 15.05 - Crveni patuljak - specijal, serija
 15.40 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 2., serija
 16.30 - Veliki odmor - Ta politika
 16.40 - Veliki odmor - tema
 16.55 - Scientia Croatica - znanstveni forum
 17.25 - Znanstvene vijesti
 17.40 - Županijske panorame
 18.00 - Vijesti na Drugom
 18.15 - Košarka, Euroliga - emisija
 18.25 - Košarka, Euroliga: Cibona - Le Mans, prijenos
 20.15 - Košarka, Euroliga - emisija
 20.25 - Nogometna Liga prvaka - emisija
 20.35 - Nogometna Liga prvaka, 1. poluvrijeme
 21.40 - Nogometna Liga prvaka, 2. poluvrijeme
 22.35 - Vijesti na Drugom
 22.45 - Nogometna Liga prvaka - emisija i sažeci
 23.40 - E-Ring 1., serija
 00.30 - Specijalna postrojba 2., serija

05:40 Čarobnjaci
 06:05 Ružna ljepotica, serija
 06:55 Power rangers, serija
 07:20 Tomica i prijatelji
 07:45 Graditelj Bob
 08:00 Pocoyo, crtana serija
 08:30 Nova lova, TV igra
 10:30 Kralj Queensa, serija
 10:55 Zakon ljubavi, serija
 11:55 Čuvar pravde, serija
 12:50 Nikita, serija
 13:50 Inspektor Rex, serija
 14:50 Važno je biti otac, film
 17:00 Vijesti
 17:15 Operacija Trijumf, reality show
 18:10 Zakon ljubavi, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Lud, zbunjen, normalan
 21:15 Bračne vode, serija
 21:45 Kućanice, serija
 23:45 Vijesti
 00:00 Seks i grad, serija
 00:30 Seinfeld, serija

01:00 Život na sjeveru, serija
 01:50 Važno je biti otac, film
 03:45 Nikita, serija
 04:30 Inspektor Rex, serija
 05:15 Kraj programa

06.20 Magnum, serija (R)
 07.10 Spužva Bob Skockani
 08.00 Korak po korak, (R)
 08.30 Puna kuća, serija (R)
 09.05 U dobroj formi, emisija
 09.35 Kunolovac, kviz
 10.35 Punom parom, kulinarski izazov (R)
 11.00 Malcolm u sredini, (R)
 11.30 Dadija, serija (R)
 12.00 Reba, serija (R)
 12.30 Vijesti
 12.35 Ekkluziv, magazin (R)
 12.50 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 13.20 Marina, telenovela
 14.15 Cobra 11, serija
 15.10 Magnum, serija
 16.05 Korak po korak, serija
 16.35 Puna kuća, serija
 17.05 Malcolm u sredini
 17.30 Dadija, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Big Brother, show
 21.20 Kost, serija
 22.15 Dexter, serija
 23.20 Grad uragana, serija
 00.20 Vijesti
 00.30 Kunolovac, kviz
 02.30 Guru, igrani film, (R)
 04.05 Big Brother, show

**ČETVRTAK
11.12.2008.**

05.50 - Riječ i život: Kako potaknuti solidarnost?, religijski program
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.10 - Sve će biti dobro
 10.15 - Manimalia: Otok zmajeva 1., dok.serija
 10.40 - Manimalia: Otok zmajeva 2., dok. serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Opijeni ljubavlju
 13.20 - Dan za danom, emisija
 14.45 - Trenutak spoznaje
 15.35 - Štorija o KPK, dokumentarni film

16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.45 - Najslabija karika, kviz
 18.35 - Sve će biti dobro
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - 1 protiv 100, kviz
 21.20 - dossier.hr
 22.10 - Pola ure kulture
 22.50 - Otvoreno
 23.35 - Poslovne vijesti
 23.45 - Dnevnik 3
 00.10 - Doseji X (2.), serija
 00.55 - Film
 02.35 - Specijalna postrojba 2., serija
 03.20 - Štorija o KPK, film
 03.50 - dossier.hr
 04.35 - Pola ure kulture
 05.05 - Opijeni ljubavlju

07.00 - Thomas i prijatelji
 07.30 - Braća Koale
 07.40 - Oban, crtana serija
 08.04 - Spike, crtana serija
 08.05 - Na kraju ulice
 08.20 - Danica
 08.25 - Vidrič, dok.film
 08.35 - Učilica
 08.50 - Moji su roditelji izvanzemaljci, serija
 09.15 - Beverly Hills 6., serija
 10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
 13.35 - Slikovnica
 14.05 - Profesori, hum. serija
 14.30 - Dragi Johnie 3., serija
 14.55 - Crveni patuljak - specijal, serija
 15.30 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 3., serija
 16.15 - Rijeka: EP u plivanju, prijenos
 19.00 - Indeks
 19.35 - Veliki odmor: Kokice
 19.50 - Veliki odmor - tema
 20.10 - Paralele
 20.45 - Slučajni sin, dok. film
 21.45 - Vijesti na Drugom
 22.05 - Bordertown, film
 00.00 - Garaža
 00.35 - Šljam 3., serija
 01.10 - Specijalna postrojba 2., serija

05:40 Čarobnjaci, crtana serija
 06:05 Ružna ljepotica, serija
 06:55 Power rangers, serija
 07:20 Tomica i prijatelji
 07:45 Graditelj Bob
 08:00 Pocoyo, crtana serija
 08:30 Nova lova, TV igra
 10:30 Kralj Queensa, serija
 11:25 Zakon ljubavi, serija
 12:25 Čuvar pravde, serija
 13:20 Nikita, serija
 14:20 Inspektor Rex, serija

15:20 Tajna Božića, film
 17:00 Vijesti
 17:15 Operacija Trijumf, reality show
 18:10 Zakon ljubavi, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Istraga, magazin
 21:15 Provjereno, informativni magazin
 22:15 Navy CIS, serija
 23:20 Vijesti
 23:35 Seks i grad, serija
 00:05 Seinfeld, serija
 00:35 Život na sjeveru, serija
 01:30 Tajna Božića, film
 02:55 Nikita, serija
 03:40 Inspektor Rex, serija
 04:25 Čuvar pravde, serija
 05:10 Kraj programa

06.20 Magnum, serija (R)
 07.10 Spužva Bob Skockani
 08.00 Korak po korak, (R)
 08.30 Puna kuća, serija (R)
 09.05 U dobroj formi, emisija
 09.35 Kunolovac, kviz
 10.35 Punom parom, kulinarski izazov (R)
 11.00 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
 11.30 Dadilja, humoristična serija (R)
 12.00 Reba, humoristična serija (R)
 12.30 Vijesti
 12.35 Ekkluziv, magazin (R)
 12.50 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 13.20 Marina, telenovela
 14.15 Cobra 11, serija
 15.10 Magnum, akcijska serija
 16.05 Korak po korak, humoristična serija
 16.35 Puna kuća, serija
 17.05 Malcolm u sredini, humoristična serija
 17.30 Dadilja, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Big Brother, show
 21.00 Uvod u anatomiju, dramska serija
 22.00 Kućanice, dramska serija (dvije epizode)
 23.55 Vijesti
 00.05 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 00.55 Kunolovac, kviz
 02.55 Dexter, kriminalistička serija (R)
 03.50 Kost, kriminalistička serija (R)
 04.35 Grad uragana, kriminalistička serija (R)

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se svake druge subote u 16.30 na RTV2 a repriza utorkom u 12.10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

KRONIKA

Polusatna televizijska emisija na hrvatskom jeziku »Kronika« emitira se nedjeljom na subotičkoj TV K23 u nedjeljom 13 sati, i na somborskoj TV Spektar, također nedjeljom u 13 sati. Polusatna radijska emisija »Kronika« emitira se na valovima Radio Sombora, nedjeljom u 12 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom u 14,45 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
- Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

- Poetski predah
- 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom)
- 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom)
- 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom)
- 'Rock vremeplov' (četvrtkom)
- 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

- 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom)
- 'Kulturna povijest' (utorkom)
- 'Putokazi' (srijedom)
- 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom)
- 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

- 'Aktualije' (ponedjeljkom)
- 'DW Puls' - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom)
- 'Otvoreni studio' (srijedom)
- 'Kultur café' - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom)
- Emisija za mlade (petkom)

20,30 - 21,00

- Narodna glazba
- Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Kronologija, zabavna glazba
- 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle
- 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
- 20,00 'Razgovor s povodom', narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Nedjelja

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana
- 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, komentar, zanimljivosti, zabavna glazba)
- 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle
- 19,30 Emisija za djecu
- 20,00 'Ljudi nizine' - talk show Bele Franciskovića
- 20,30 Narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

IZRAZ ZA: ZAMAG- LJIVATI ISTINU (FIG.)	AZUSKI DIVLJI MAGARCI	SIROMAH (DEM.)	GRAD S AKROPO- LOM	SPOJITI VIDOM, VIJKOM NA ŠTO; ZAVIDATI NA ŠTO (REG.)	REAGIRATI NA HUMOR	BIVŠI TURSKI DRŽAVNIK EVREN	STRAGA	LINDA EVANS	NASILNO ODUZIMATI	ZGB, PJE- VAČICA, GABI	MINERAL NAZVAN PO AVALI	NEPLA- ĆANJE CARINE I SL. (MNOŽ.)
POZNATO JELO IZ BiH												
NEKAD SLAVNA OPERNA DIVA												
CARSTVO								LEGEN- DARNI DANSKI KRALJ AUSTRIJA				
SAMRTNA BORBA							TURSKI NOSAČI (HAMALI) ZNALAC U ANATOMIJI					
GLAVNI DNEVNI DOGAĐAJ (O KOJEM SE PRIČA)								TURSKA MISS SVI- JETA, AZRA OPERNA DI- VA PATTI				
IRENA ODMILA			ANTE TOMIĆ SOVJETSKI POLITIČAR MIKOJAN			ŠAV NA NAJLONKI				TRST LITU		
MOKRITI, PIŠKITI (VULG.)						ADILIN IMENJAK KOJI JE "N" PO REDU					KALIJ RIJEČ NA VJENČANJU	
"RADIJUS"	LIKER ANI- ZETA (MN.) REKVIZIT BRANKE PEREGLIN								GRAŠINA PJESMA RUSKO MUŠKO IME (UNARI)			
ANDRIĆEVA OVCICA				ORGANSKI SPOJEVI LEGURA OSMIJ + WOLFRAM						AL PACINO ANDREJA CUPOR		
POČETAK ŠAPKANJA		STEVE OVETT BRISATI NPR. ZNOJ S KOŽE			TAMA, MRAK BILJKA KIVI						"RADIJUS" PREKO, PUTEM (LAT.)	
GRADIĆ ANTUNA VRDO- LJAKA							KORITO (PUČ.) ĐAK					
PISARI, BILJEŽ- NICI						BIVŠA UNI- JA EGIPTA I SIRIJE PAPINE APANAŽE				IVICA KOSTELIC NAVOZ DOKA		
USISAČ								MEHANIČKI DEFECT ... DOBRE NADE				
"UNIVER- SAL TIME REGISTER"			RUDA NAJVEĆA ŽIVUĆA PTICA TRKAČICA								"ŠKOLA" MOGRANJE, ŠIPAK	
ALŽIRSKI LUČKI GRAD				NJEMAČKI FILOZOF, IMMANUEL VICTORIA ABRIL					IME KUR- NIKOVE "SPORTSKE NOVOSTI"			
VOJEVATI U ČETI (POV.)								UMJETNA KOŽA KISIK				
NOVINAR MARŠIĆ					TRGOVCI IKONAMA							

RJEŠENJE KRIŽALJKE: bosanski lonac, antila mezelova, carevina, ivar, agonijs, amali, tema dana, akin, ira, al, nat, ts, pišati, adli, k, r, anisete, idi, aska, enoli, ap, sa, so, imina, r, imolski, nacev, notat, nar, ik, usisavac, kvar, uti, mineral, s, oran, kant, ana, celovati, skaf, illja, ikonari,